

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

ВАК-ВАК-ВАК...

Прэзыдэнт гатовы асабіста зацьвярджаць усіх кандыдатаў і дактароў навук, як зацьвярджае судзьдзя ўсіх узроўняў.

старонка 2

Эўрыкі замест баксаў

Нацбанк мяняе далары на эўравалюту.

старонка 7

Нашыя

«Нашыя» спачатку чуваць, а потым ужо відаць. Як звышгукавы самалёт. Эсэ Лявона Вольскага.

старонка 15

Беларускія палітыкі і міжнародныя змовы

старонка 14

Трыюмф аўтакратыі

Улады не даюць, апазыцыя ня можа, а народу ўсё адно

Мясцовыя выбары яшчэ не адбыліся, але ўжо цяпер вымалёўваецца іх невясёлы фінал. У 93% акругаў на адно месца прэтэндуе адзін кандыдат. Прэтэндэнты ад дэмакратычнай апазыцыі — партыйнай ці непартыйнай — ідуць толькі ў 3% акругаў. У большасці акругаў па выбарах у аблсаветы канкурэнцыі ня будзе. Грамадства ўспрымае безальтэрнатыўнасьць выбараў як норму. Апазыцыя ня здолела вылучыць кандыдатаў нават у палове гарадзкіх акругаў. Улады ж па-ранейшаму разглядаюць выбары як фармальнасьць і не дапускаюць дэмакратычнай канкурэнцыі. Трэцюю частку апазыцыйных вылучэнцаў не зарэгістравалі з надуманых падставаў. Сярод «зарэзаных» — прафэсары Хадыка, Астроўскі, Жаліба, экс-дэпутат Вярхоўнага Савету Малашка, кіраўнікі БПС і «Белага легіёна». Высоцкі й Чыслаў. Барацба розных праўладных кланаў назіраецца толькі ў сталіцы. Працяг тэмы — старонкі 2—5.

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Ёсьць вакантныя акругі

Паводле вынікаў рэгістрацыі, кандыдатамі ў дэпутаты сталі 25805 чалавек. Яны будуць змагацца за 24012 кандыдацкіх месцаў. Як зазначыла на прэсвай канфэрэнцыі 5 лютага старшыня Цэнтравыбаркаму Лідзія Ярмошына, з агульнага ліку «кандыдатаў у кандыдаты» ня здолелі прайсці рэгістрацыйнае сита «толькі» 762 чалавекі (2,87%). Але гэта 42% ад усяе колькасці зарэгістраваных «альтэрнатыўных» кандыдатаў. Паводле слоў Л.Ярмошнай, гэта не канчатковы вынікі. Колькасць кандыдатаў яшчэ можа змяніцца ў бок павелічэння, калі скаргі адпярэчных прэтэндэнтаў будуць задаволеныя.

Статыстыка сведчыць: чым вышэйшы ўзровень мае савет, тым больш сурова выбарчая камісія ставілася да прэтэндэнтаў. Найскладаней было патрапіць у абласны і Менскі гарадзкі савет. Так, з 769 кандыдатаў у аблсаветы зарэгістраваных толькі 569, адмовы атрымалі 200 (26%). У Менгарсавет баятаваліся 305 кандыдатаў: зарэгістраваныя 165, адмовы — у 140 (45,9%). У райсаветы баятаваліся 4795 чалавек: зарэгістраваныя 4658, адмовы атрымалі 137 (2,8%). У саветы гарадоў абласнога падпарадкавання вылучаныя 1572 кандыдаты: зарэгістраваныя 1355, адмоўлена 217 (13,8%). З прэтэндэнтаў у саветы гарадоў раённага падпарадкавання адмоўлена толькі 3 асобам (1%), у пасялковыя саветы — 8 кандыдатам (0,7%). З тых, хто вылучаўся ў сельсаветы, адмовы атрымалі 57 асобаў (0,3%). Гэтыя лічбы яшчэ не канчатковыя, бо многія зь не зарэгістраваных кандыдатаў падалі скаргі. Л.Ярмошына зазначыла, што толькі ў Менску «па 11 заявах на рэгістрацыю ёсць спрэчныя моманты, 6 незарэгістраваных кандыдатаў у дэпутаты ўжо зьявіліся ў Менскі гарадзкі суд».

Як засьведчыла старшыня ЦВК, у Берасьцейскай вобласці адмоўлена ў рэгістрацыі 72 кандыдатам (1,8%), у Віцебскай — 112 (2,4%), у Гомельскай — 87 (1,8%), у Гарадзенскай — 100 (2,9%), у Менскай — 153 (2,8%), у Магілёўскай вобласці — 98 (2,7%). На пытаньне пра колькасць безальтэрнатыўных акруг Л.Ярмошына адрагавала нэрвова: «Гэтага я не магу сказаць — мы не вядзем такога ўліку». Яна засьведчыла, што ў адным з раёнаў (назваць яго старшыня ЦВК ня стала) дзьве акругі ўвогуле апынуліся «вольнымі»: тамтэйшым прэтэндэнтам адмовілі па парэшаньні падчас рэгістрацыі. Выйсьце, на думку Л.Ярмошнай, тут адно: калі да выбараў застаецца больш за 20 дзён, камісіі могуць зьявіцца да партыяў і працоўных калектываў (на збор подпісаў часу няма), каб тых тэрмінавага кагосьці вылучылі.

Партыйныя вылучэнцы ў ліку прэтэндэнтаў на дэпутацкія мандаты складалі 1033 чалавекі. Агулам, канстатавала Л.Ярмошына, партыйцаў было больш, але чыста партыйнае вылучэньне абмежаванае гэтай лічбай. Стаць кандыдатамі здолелі толькі 693 зь іх, адмовы атрымалі 340 (32,9%). У тройку лідэраў па колькасці незарэгістраваных кандыдатаў уваходзяць Лібэральна-дэмакратычная партыя, Партыя народнай згоды і Аб'яднаная грамадзянская партыя. Больш за ўсё адмоваў было ў вылучэнцаў ад ЛДП: з 329 зарэгістраваных былі 184, адмоўлена 145 прэтэндэнтам (44%). Самая распаўсюджаная прычына адмовы рэгістраваць вылучэнцаў ад партый — адсутнасьць нязавых партыйных арганізацыяў на месцах. ПНЗ вылучыла 21 кандыдата, адмоўлена 12 (57,1%). АГП — 130 кандыдатаў вылучаныя, адмоўлена 76 (58,4%).

Партыйныя вылучэнцы ў ліку прэтэндэнтаў на дэпутацкія мандаты складалі 1033 чалавекі. Агулам, канстатавала Л.Ярмошына, партыйцаў было больш, але чыста партыйнае вылучэньне абмежаванае гэтай лічбай. Стаць кандыдатамі здолелі толькі 693 зь іх, адмовы атрымалі 340 (32,9%). У тройку лідэраў па колькасці незарэгістраваных кандыдатаў уваходзяць Лібэральна-дэмакратычная партыя, Партыя народнай згоды і Аб'яднаная грамадзянская партыя. Больш за ўсё адмоваў было ў вылучэнцаў ад ЛДП: з 329 зарэгістраваных былі 184, адмоўлена 145 прэтэндэнтам (44%). Самая распаўсюджаная прычына адмовы рэгістраваць вылучэнцаў ад партый — адсутнасьць нязавых партыйных арганізацыяў на месцах. ПНЗ вылучыла 21 кандыдата, адмоўлена 12 (57,1%). АГП — 130 кандыдатаў вылучаныя, адмоўлена 76 (58,4%).

Працяг на старонцы 4.

• НАВІНЫ •

Рэфэрэндум на будзе

Заява А.Лукашэнка на прэсвай канфэрэнцыі 31 студзеня пра магчымае «масавое апытаньне наконт саюзу Беларусі і Расіі, больш маштабнае, чым звычайныя, рэпрэзэнтатывныя», ужо выклікала неспакой у палітычных колах. Лідзія Ярмошына атрэсла рукі, заявіўшы, што ніякага рэфэрэндуму не рыхтуецца, а будзе «толькі сацыялягічнае апытаньне».

Маразы пасья сынегу

У Беларусі — няўстойлівае надвор'е. «Сьнегавы» цыкл зь Міжземнамор'я ўлагодзіў маразы. На 6—7 лютага абяцаюць удзень 0... -5°C. Ад 8 лютага зноў пачне прыціскаць. Тэмпература спадзе да -5... -15°C. А 10 лютага ўначы — да -17... -22°C.

Крэслы ў асартымэнце

282-34-14
234-84-39

З'явіўся і 16-т розна

72'600 26'400

І ў кандыдатах ведае ён толк

**Новы дэкрэт перавёў
Вышэйшую атэстацыйную
камісію ў непасрэднае
падпарадкаванне
прэзідэнта.**

22 студзеня з'явіўся прэзідэнцкі ўказ №29 «Аб некаторых пытаннях дзейнасці Вышэйшай атэстацыйнай камісіі Рэспублікі Беларусь». 30 студзеня ён быў дапоўнены дэкрэтам №6 «Аб унясенні змены ў дэкрэт прэзідэнта Рэспублікі Беларусі ад 5 сакавіка 2002 г. №7». Як зазначыла ў сваім паведамленні прэзідэнцкая прэс-служба, «прынятыя гэтыя дакументаў завяршае фармаванне сы-

стэмы органаў дзяржаўнага кіравання ў сферы навукі».

Апошнім часам у ВАК сапраўды панавала бязладдзе. Маладыя навукоўцы, якія абараніліся ў 2001—2002 г., па некалькі месяцаў не атрымлівалі зацвярджэння ў навуковых ступенях. Скарыстаўшыся магчымасцю «навесці парад», прэзідэнцкая вэртыкаль цяпер падмяла пад сябе ня толькі Акадэмію навук, але і Атэстацыйную камісію.

Ці азначае новы дэкрэт, што цяпер А. Лукашэнка будзе асабіста зацвярджаць усіх кандыдатаў і дактароў навук, як зацвярджае ён судзьдзяў усіх узроўняў? Старшыня ВАК Анатоль Рубінаў кажа, што прэзідэнт будзе прызначаць

толькі кіраўніка, намесніка і навуковага сакратара гэтай структуры: «Змены скіраваны на тое, каб дэмежаваць ВАК ад умяшання рэзультатнага міністэрства ў ведамстваў, каб палепшыць якасць навуковых кадраў».

Самі навукоўцы да змены ставяцца насяржана. Кандыдат фізіялагічных навук Вячаслаў Чамярыцкі: «Пакуль што цяжка ацаніць наступствы. Добра, што будзе больш пільны контроль; зменшыцца імавернасць пратэжызму. Але ж хочацца, каб гэты контроль ня быў перабольшаным, каб ён не пайшоў на шкоду навуцы. Важна, каб захавалася акадэмічная свабода».

Аркадз Шанскі

Адкрыты ліст да беларускага народу

Люты, 2003 г.
Дарагія мае Браты і Сёстры Беларусі!

25 сакавіка 1918 году Рада Беларускай Народнай Рэспублікі абвясціла Беларусь незалежнай, дэмакратычнай дзяржавай. Народ наш ужо тады разумей, што толькі вольным ад чужой акупацыі ён можа асягнуць мэту кожнага народу — быць гаспадаром у сваім доме.

Каб мы тады мелі магчымасць абараніць нашу невадабытую незалежнасць, то наш край займаў бы цяпер пачэснае месца між іншымі вольнымі народамі свету. Мы жылі б нармальна, не бячучыся гаварыць тое, што думаем, ды галасавалі за тых кандыдатаў, якія гатовыя найбольш зрабіць для нашага добра і для добра нашай Бацькаўшчыны. Нашай мэтай не было б выехаць за граніцу ў пошуках волі ды кавалку хлеба, а адбудаваць наш край, які гэта робяць нашы суседзі. Наш народ працавіты, таленавіты, разумны. Няма той мэты, якой мы не маглі б асягнуць.

Але выйшла яно інакш. Нас акупавала нямецкая зверская ў гісторыі чалавечтва імперыя. Дзякуючы «братскай Расеі» за XX век Беларусь страціла больш за палову свайго насельніцтва. Нас вывозілі, расстрэльвалі, катавалі. Адбіралі ад нас нашу маёмасць, нашу гістарычную памяць, нашу мову. А мы глядзелі на ўсё гэта і чакалі, што нешта зменіцца без нашага ўдзелу.

Былі часы, калі гэта было зразумела. Народ стаяўся некай выжыць.

Цяпер жа свят не разумее. Не разумее народу, які ня хоча ведаць, дзе праўда, а дзе прапаганда, дзе справядлівасць ды людзкая годнасць, а дзе нявольны ды геннацыд. Свят не разумее, як наш народ мог двойчы дапусціць да ўлады Лукашэнка, які ён можа да-

зважаць амонаўцаў над жанчынамі, які ён можа гадзіцца з паўторнымі фальсіфікацыямі выбараў. Не разумее, чаму наш народ ня выйшаў сотнямі тысяч, каб бараніць сваю незалежнасць.

калі Пуцін заявіў, што ён хоча зрабіць з нас расейскую губэрню. Колькі часу яшчэ розныя прайдзісьветы будучы з нас зьдэкавацца, трактаваць нас як тавар, якім можна гандляваць у імя чужых інтарэсаў?

Расейскі фактар адыгрывае безумоўна вялікую ролю. Масква няк ня можа пагадзіцца з тым, што на яе даражэ ў Калінінград ды ў Эўропу знаходзіцца незалежная дзяржава, за якую трэба лічыцца. Усё будзе рабіць, каб нас некай зноў уключыць у сваю імперыю.

Але Масква нічога ня зможа зрабіць супраць нас, калі мы гэтага не дапусым. Час прагнуцца! Час абвясціць святву, што мы хочам быць вольнымі і незалежнымі, што мы больш не дазволім нікому нас прадаваць! Калі мы гэтага цяпер ня зробім, калі дазволім Маскве нас «інтэграваць», тады назавядзём загінем як нацыя, як народ.

Першым крокам нашага адказу Пуціну могуць стаць шэсці, якія адбудуцца ў Менску і ў іншых гарадах Беларусі з нагоды нашага сапраўднага нацыянальнага свята 25 сакавіка. У гэты дзень увесёлым беларускі народ мусяць сказаць святву, што ягоная воля, ягоная незалежнасць, ягоная маёмасць, ягоная грошы, ягоная тэрыторыя не падлягаюць ніякаму шантажу, ніякаму гандлю.

Толькі ў сваёй уласнай, незалежнай краіне мы абаронім тых чалавечыя правы, якімі карыстаецца увесь цывілізаваны свет. Толькі калі будзем гаспадарамі яе, будзем жыць так, як жывуць людзі ўва ўсіх нармальных краінах свету. Але гэта ня станецца без нас, без нашага ўдзелу. Прыпомнім яшчэ раз словы нашага прарока

Янкі Купалы: Паўстань, народ! Для будучыні шчасце тры строй, каб пуг ня строіў больш сусед. Ня дайся ў гэты грозы час прапасы — Прапашчы не пацешыць шчасцём свёт.

Жыве Беларусь!
Івонка Сурвілла, Старшыня
Рады Беларускай
Народнай Рэспублікі

Мова — ня ўласнасць Інстытуту мовазнаўства

Заява Рады Саюзу
беларускіх пісьменьнікаў

Як стала вядома з сродкаў масавай інфармацыі, у Інстытуце мовазнаўства Акадэміі навук падрыхтаваны праект змены ў праваліс Беларускай мовы. Камісія, якую ўзначальвае акадэмік Падлужны, без шырокага абмеркавання мае намер унесці свае прапановы на зацвярджэнне ў адпаведны ўрадавы структуры.

Аднак беларуская мова — ня ўласнасць Інстытуту мовазнаўства, гэта агульнанацыянальны скарб, і любыя змены ў яе жывым арганізме патрабуюць самага шырокага абмеркавання. Як мы лічым, у ім павінны ўзяць удзел не толькі супрацоўнікі Інстытуту мовазнаўства, але і іншыя навуковыя-філалагічны, школьныя настаўнікі, выкладчыкі ВНУ. Не збіраецца стаяць убаку і Саюз беларускіх пісьменьнікаў.

Мы не падтрымліваем тых змен у правапіс, якія распаўсюджаюцца кулоарна, вузкім колам супрацоўнікаў Інстытуту. Патрабуем, каб узначаленая Падлужным А. камісія зрабіла ўсе неабходныя захады для азначальнення з сваімі прапановамі шырокіх колаў зацікаўленай грамадзкасці.

Менск, Дом літаратара,
31 студзеня 2003 г.

• ШТО ПІШУЦЬ •

Хто стаіць за Незалежнасць

Мне не хацелася б умяшвацца ў справы іншых беларускіх арганізацый. Тым больш у дзейнасць блізкіх нацыянальна-дэмакратычных партый. Аднак ідэалы справядлівасці і нацыянальнай салідарнасці не дазваляюць назіраць неаб'ектыўна, а часам і абразьліва адзнакі ў прэсе да В. Сіўчыка.

У часе таго ж Курапачкага Чыну ўсяго некалькі чалавек з БНФ здолелі пераначаваць хоць некалькі разоў побач з моладзьдзю ў экстрэмальных умовах Курапача — А. Аст-роўскі, А. Шыбіко і В. Сіўчык. Гэта факт. Так што гаварыць пра «самарэкліму Сіўчыка на Курапача» не выпадае. Але выпадае сказаць, чаго сам Вячаслаў ня скажа. Пасля кожнае ночы ў Курапачах яго папросту скручвалі. Для Вячаслава кожная ноч у лягеры каштавала больш, чым для многіх з нас. А наколькі важнай была прысутнасць у Курапачах вя-

домых прадстаўнікоў беларускага руху, ці варта тлумачыць?

Мне да душы падыход: «Рабі сваё, ня плей у чужое». Калі ж канфлікт у той ці іншай партыі выліваецца ў абразы людзей, якія ным сябе не скампрамітавалі ў нацыянальна-дзяржаўным сэнсе, — хіба гэта не адступніцтва ад беларускай справы? Давяцце будзем паслядоўнымі да саміх сябе і сваіх апанентаў... А час усё расставіць як мае быць.

Сяргей Высоцкі

«Сьвітана» выдаў кнігу

26 студзеня ў Шаркаўшчыне Віцебскай вобласці з ініцыятыўнай літаратурна-музычнага аб'яднання «Сьвітана» адбылася прэзентацыя кнігі «Шаркаўшчынскаму краю». Гэта першы зборнік паэзіі за ўсю гісторыю раёну. Кнігу склалі вершы мясцовых паэтаў-«світанкаўцаў».

На вечарыне былі адзначаныя посьпехі маладых паэтаў Надзеі Шук

і Алёны Шыпілы, якія на літаратурным конкурсе ў Віцебску занялі 1-е і 3-е месцы. Гледзячы на дасягненні дзяўчат, верыцца, што паэтычны зборнік «Шаркаўшчынскаму краю» — не апошні. Тым болей што летас літаратурна-музычнаму аб'яднанню «Сьвітана» было наддана званне народнага, а двое яго сяброў, Кацярына Сосна і Міледзія Кукцы, ужо маюць уласныя кнігі — «Імгненні жыцця» (2001) і «Адзін дзень і ўсё жыццё» (1997).

Людміла Асіпенка,
Шаркаўшчына

Людзі робяць справу

Шмат якія падзеі нацыянальнага маштабу мінаюць незаўважна. Вось выйшаў на відэакасетах у перакладзе на беларускую мову фільм «Пан Тадэвуш». Колькі існуе нацыя, столькі «Пана Тадэвуша» перакладаюць — ад Марцінкевіча да Семіянона. Нават у турмах перакладаў, як Тарашкевіч. Пераклад відэа адбыўся дзякуючы старанню аднаго энтузіаста — Вітала Станішэўскага. Ён арганізаваў агульнае, наладжвае распаўсюд. Пры нулі ўвагі з боку дзяржавы.

Намеснік старшыні Берасцейскага аблвыканкаму Леанід Цупрык узначыў камісію па аднаўленні сядзібы іншага нашага славуата земляка — Касцюшкі. Кошт працы пакуль невядомы, але Л. Цупрык чакае, што адбудова пройдзе ня толькі за бюджэтныя грошы, але і на ахвяраванні... з краінаў, дзе Касцюшка прызнаны нацыянальным героем. Але Касцюшка для нас — перадусім наш нацыянальны герой, а не французскі ці польскі. Ці не ганебна прасіць грошы за мяжой на ўшанаванне нашага нацыянальнага героя?

Нашу нацыю па-ранейшаму ствараюць простыя грамадзяне, а ганьбаванне, на жаль, кіраўнікі.

Андрэй Дынько

• ТЫДЗЕНЬ НАШАГА ЖЫЦЦЯ •

Усё больш асабістая ўлада

«Як бы вы акрэслілі палітычны рэжым, які пануе ў Беларусі?» — на гэткае пытанне адказвалі меншчэ сацыялагічнай службе «Лістэрка». 40% лічаць, што ў нас «рэжым асабістай улады», 20% называлі яго «дыктатурай», 11% — «дэмакратыяй». 5% апытаных назвалі рэжым «вайсковаліцыйскім». 24% ня здолелі адказаць. У красавіку 2000-га «рэжым асабістай улады» называлі Лукашэнкава кіраванне 26% меншчюў. Іншыя пазначылі ад таго істотна не змяніліся.

Спяняюць Улана

Гаспадарчы суд Гарадзенскай вобласці спыніў працываправаўніцкую дзейнасць Рамуальда Улана, заснавальніка «Новай газеты Сморгоні».

Фармальна падстава — парушэнні падатковага заканадаўства, папярэджанні пракуратуры, а таксама парушэнні заканадаўства аб аховах працы і норм пажарнай бяспекі. Папулярная газета аказалася пад пагрозай закрыцця.

Расейскі — за сяброўства Беларусі ў ПА АБСЭ

Расейскія ўлады выступаюць за «ўрагуляванне пытання аб аднаўленні сяброўства» дэпутатаў нацыянальнага сходу ў Парлямэнцкай асамблеі АБСЭ перад яе зімовай сесіяй, што адбудзецца 20—21 лютага. Гэтае пытанне закрэнаў намеснік міністра замежных спраў Расеі Уладзімер Чыжоў у часе сустрэчы з старшынём ПА АБСЭ Брусам Джорджам.

А суд — нішто

Кіраўніцтва ТБМ выказала падзяку Вярхоўнаму суду і Міністэрству юстыцыі за пашырэнне беларускай

мовы ў судовай справе. Бяда толькі, што «пашырэнне» адбылося ў часе паседжанняў, на якіх разглядалася скарга ТБМ на пісьмовае папярэджанне Міністэрства. Усе выступыцыя прамаўлялі па-беларуску. Прычым старшыня ВС Валеры Самалюк паказаў «добра», а прадставіў Міністэрства Александр Харытон «выдатна» валоданне мовай. Пракурор Ігар Раманенка таксама гаварыў па-беларуску і ў сваім выступе падтрымаў мэты і задачы ТБМ. Скаргі, аднак, не задаволілі.

Дэтаначныя рухавікі

У штогадовай справаздачы амэрыканскай кампаніі «General Electric», агучанай на тыдні, Беларусь вылучана ў асобны блёк на магчымасць стварэння дэтаначнага рухавіка. Навукоўцы Інстытуту цэпла-і масаабмену НАН спрабавалі практычныя мэты пераходу ад звычайнага згарання паліва ў рухавіку да дэтаначнага гарэння. Цяпер беларускія навукоўцы ўжо разглядаюць прапановы ад сусветна вядомых кампаній.

Бум-Бам-Вялес

Таварыства вольных літаратараў абвясціла прэтэндэнтаў на атрыманне прэміі «Гіляны Вялес» за 2002 г. Вылучэння «Чорны пістатэт» Змітра Бартошка, «Практычны дапаможнік па рухавым гаралоў» Альгерда Бахарэвіча, «Паэтаграфічны раман» Леаніда Дранька-Майсюка, «Старасвецкія міты гораду Ільі Сіна. Усе да аднае кнігі выйшлі ў незалежных выдавецтвах.

Ня стала Андросіка

3 лютага пайшоў ад нас галоўны рэжысёр Тэатру юнага гледача Андрэй Андросік. Было яму 62 гады. Ад 1972 да 1994 г. ён працаваў у Тэатры імя Янкі Купалы, потым узначальваў ТЮГ. Паставіў мноства спектакляў. «Камедія», якая пасляхаво ідзе ўжо колькі гадоў, — таксама ягоная праца. Пахавалі А. Андросіка на Паўночных могілках.

МБ

Яшчэ пры канцы мінулага тыдня выбарчыя партыйныя штабы пачалі лічыць свае страты. 1 лютага на паседжанні Палітрады Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька казаў пра 80 чалавек, якія не прайшлі рэгістрацыі. Аднак працягваюць барацьбу да 120 кандыдатаў, падтрыманых АГП.

Партыя БНФ па Беларусі падтрымлівала каля 150 кандыдатаў. Зь іх не зарэгістравалі 43 (29%). Найбольш БНФ згубіў у Менску, дзе з 27 кандыдатаў былі зарэгістраваныя толькі 14 (51%) і ў Берасцейскай вобласці — з 17 чалавек 10 (58%). Найлепшые становішча на Віцебшчыне, дзе былі зарэгістраваны 12 фронтанцаў і толькі аднаму адмоўлена.

БСДП (НГ) падтрымала каля 170 кандыдатаў. Зь іх былі зарэгістраваныя каля 120 чалавек. Незарэгістраваная Аб'яднаная сацыял-дэмакратычная партыя заяўляе, што «праварыліся ў кандыдаты» 53 з 79 ейных прадстаўнікоў.

Увогуле, на ўсходзе Беларусі, дзе шанцы апазіцыйных кандыдатаў мінімальныя, рэгістравалі амаль усіх. Затое ў сталіцы выкасілі амаль

што гэтыя органы, паводле Лукашэнкаўскай канстытуцыі, выбіраюць дэпутатаў у верхнюю палату нацыянальнага сходу. Тым ня менш, канкурэнцыя і ў іх невялікая.

Аблсаветы па-за канкурэнцыяй

На Гарадзеншчыне ў 60 акругах балютуюцца ўсяго 73 кандыдаты. Ад апазіцыйных партый: усяго два кандыдаты ад АГП і 3 — ад ПКБ. Камісіямі адсяяныя 26 прэтэндэнтаў.

У іншым канцы Беларусі, на Гомельшчыне, дзе выбарчыя камісіі лютавалі найменш, няма канкурэнцыі амаль у палове акругаў па выбарах у аблсавет. Сёлета ў гэты прадстаўнічы орган зарэгістравана на 33 кандыдаты менш, чымся на выбарах у 1999 г. Абласная камісія адсяяла 12 прадстаўнікоў партыяў. Сістэма выбараў у мясцовыя саветы «спаквала вяртаецца да былых савецкіх часоў, калі на адну акругу вылучаўся толькі адзін кандыдат у дэпутаты», паведамляе гомельскі карэспандэнт радыё «Свабода». 7 з 21 раённага савету фармуецца на цалкам безальтэрнатыўнай аснове. І гэта ня толькі

Кандыдатам ад апазіцыі даводзіцца пераадоўваць грамадскую апатыю і перадузятасьць выбарчых камісій

Змаганьне на два фронты

траціну дэмакратычных вылучэнцаў. У Горадні не зарэгістраваныя лідэр тамтэйшага БНФ Сяргей Мальчык, прафэсар-мэдык Алесь Астроўскі. У Наваполацку адсяялі лідэра моладзі Зьмітра Салаўёва, намесніка рэдактара газэты «Хімік» Яўгена Парчынскага.

Нават лібэрал-дэмакраты, якія не зарэкамэндавалі сябе падчас прэзыдэнцкіх выбараў апазіцыйнай сілай, згубілі каля 150 кандыдатаў. Паводле словаў Сяргея Гайдукевіча, гэта каля 35% ад усяе колькасці. «Пагалюна» здымалі лібэрал-дэмакраты на Берасцейшчыне, усіх кандыдатаў зьніклі ў Магілёве. Усяго ЛДП цяпер падтрымлівае каля 400 кандыдатаў. ПКБ — каля 200. Нягледзячы на гвалтоўны адсёў, партыі не збіраюцца спыняць барацьбу.

Асабліва значныя выбараў у аблсаветы і сталічны гарсавет у тым,

саветы тых раёнаў, адкуль пасля Чарнобыльскай катастрофы зьехала шмат людзей. Па аднаму прэтэндэнту на мандат зарэгістравана ў Мазырскім, Гомельскім раёнах.

Сталіца: мінімальнае канкурэнцыя

Найбольш цікавае барацьбы чакалі ад тых гарадоў, дзе на пачатку 90-х у гарсаветах была істотна прадстаўленая апазіцыя: ад Менску, Горадні, Гомелю, Маладэчна, Наваполацку, Пінску. На жаль, сёлета адносна канкурэнцыя чакаецца толькі ў сталіцы. І тое колькасць кандыдатаў ніжэйшая, чым на байкатаваных апазіцыйнікі мінулых мясцовых выбарах, — 165 на 55 акругаў.

Найбольш сваіх кандыдатаў у Менску выставіла Лібэральна-дэмакратычная партыя — 55. Яна была

прадстаўленая ва ўсіх акругах. Аднак рэгістрацыю прайшлі толькі 20 партыйцаў. С.Гайдукевіч кажа, што 10—11 чалавек няўдала запойнілі дэкларацыі. Чаму зьніклі астатніх, ён «не разумее».

БСДП (НГ) вылучыла ў сталіцы 11 кандыдатаў, зь якіх былі зарэгістраваныя толькі 9 чалавек. Пацярпеў намеснік Статкевіча Віталь Малашка. А вось Ніну Стужынскую не хацелі рэгістраваць за тое, што не ўкавала ў дэкларацыі сваёй долі ў статутным фондзе грамадзкай арганізацыі «Жаночая ліга», якое ў яе і не было. Ды ўсё ж зарэгістравалі пасля абскарджання, як і яшчэ двух партыйных лідэраў: Алесь Арастовіч і Міхась Ганчарыка.

Толькі адзін кандыдат ад ПКБ ня быў зарэгістраваны, а 13 працягваюць ісьці далей. Партыя БНФ у Менску здолела зарэгістраваць 14 чалавек. Навоўдзіннага кандыдата не ўдалося зарэгістраваць у Кастрычніцкім і Савецкім раёнах, дзе, як кажа намесніца кіраўніка партыі Галіна Сямдзянава, у фронтанцаў ёсьць электрат. А вось у Заводзкім раёне, дзе з электратам у іх праблема, зарэгістравалі ўсё чатырох чалавек. Барацьбу за дэпутатскі мандат працягваюць пераважна маладыя людзі 22—27 гадоў. Сярод «зарэзаных» такія вядомыя

Ніне Стужынская пашанцавала — яе ўсё ж зарэгістравалі кандыдацкай у дэпутаты

REX-PROMEDIA

асобы, як прафэсары Хадыка і Жаліба (пра апошняга Сямдзянава сказала, што ён «выдатны эканаміст, але неспрактыкаваны палітык»), дырэктар Нацыянальнага дзяржаўнага гуманітарнага ліцэю Ўладзімер Колас. Адзіны, каго ўдалося адваяваць на стадыі абскарджання, — адказны сакратар Управы партыі Аляксей Кавалец.

Адзін зь многіх нацыяналістаў, які трапіў у бюлетэні, — актывіст незарэгістраванай Беларускай партыі свабоды Юрась Данілаў. Гэты прафэсійны дызайнэр, аўтар аздабленьня фасаду будынку БТ, ідзе па Шугалеўскай акрузе ва Ўруччы.

У гарсавет Берасьця вылучана 85 асобаў, крых больш за два чалавекі на месца. У дзевяці акругах выбары будуць безальтэрнатыўнымі. Акрамя пяці прадстаўнікоў БНФ там змагаюцца 13 кандыдатаў ад «Народнай

грамады» і столькі ж ад Партыі камуністаў. А вось старшыню гарадзкой арганізацыі «Народнай грамады» Георгія Рудкага зьніклі быццам бы за тое, што ён не ўзгадаў у сваёй дэкларацыі акцыі аднаго зь берасцейскіх прадпрыемстваў, дарма што яно ніколі не выплачвала дывідэнды.

У Жлобіне не зарэгістраваны кіраўнік мясцовай суполкі АГП Марат Афанасеў, былы дэпутат Вярхоўнага Савету.

Партыя маладых дэмакратаў

Па выніках рэгістрацыі кандыдатаў ад нацыянальнага руху барацьбу працягваюць найперш маладыя людзі. Паводле адной зь версій, іх адмыслова не адсяялі на гэтым этапе, бо яны ня маюць вялікіх шанцаў перайграць людзей улады. Аднак трэба адзначыць, што моладзь больш сур'ёзна ды прафэсійна паставілася да рэгістрацыі і першага этапу кампаніі.

Кандыдатам у гарсавет Мар'інай Горкі зарэгістраваны кіраўнік Менскай абласной арганізацыі Партыі БНФ Алесь Міхалевіч. Ён вылучаўся праз збор подпісаў, але не хаваў сваёй партыйнай прыналежнасьці. Супернікам Міхалевіча будзе Тацяна Ішучінава, загадчыца аддзелу па справах моладзі мясцовага райвыканкам.

У Слоніме балютуюцца кіраўнік моладзевага аб'яднаньня «Ветразь» Алесь Масюк. У яго моцны супернік — дырэктар кардонна-папяровага заводу «Альбярцін» Пятро Саліта.

У Маладэчне зарэгістраваны маладзёраўца Ян Лагвіновіч. Яму давялося вытрымаць моцны ціск на працы. Канкурэнт у Лагвіновіча ня менш сур'ёзны — 33-гадовы галоўны стаматалёг гораду.

Працяг на старонцы 4.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА АПАЗЫЦЫІ

Скажыце «не» безальтэрнатыўным кандыдатам

З савецкіх часоў захавалася пазка пра першыя камуністычныя выбары. Яны адбыліся ў раі, калі Бог паказаў Адаму Еву і сказаў: «Выбрай!» Так жартавалі зь сябе камуністы, так адбываецца і сёньня выбары ў мясцовыя саветы. Вартыкаль зрабіла ўсё, каб яны сталі безальтэрнатыўнымі па складзе выбарчых камісій, па адсутнасці іншых кандыдатаў на ўсіх узроўнях. Выканаўчая ўлада выставіла па ўсіх акругах сваіх «лепшых» кандыдатаў, якія ніколі рэальнай дэпутатскай дзейнасьцю займацца ня будуць. Практыка паказвае, што вылучэнец наміжніктуры прадстаўляе інтарэсы сваёй пасады, а ня выбарцаў, што падтрымалі яго галасамі.

Сярэднестатыстычны выбаршчык

ня ведае, як быць на выбарах бяз выбару. Бо здаецца, прапанаваныя кандыдаты і не такія кепскія людзі, каб іх не падтрымаш. Але ўсе яны — вылучэнцы ад вэрткалі, якая не жадае забясьпечыць дома кратычныя выбары. І таму магчыма ўсім выбарцам, якія ня маюць альтэрнатыўных кандыдатаў, прапанаваць адно — сказаць «не» вылучэнцу ад улады. І нашым дэмакратычным сілам зараз бы не лічыць сваіх кандыдатаў ды не рабіць пражэктаў пра прэзыдэнцкія выбары 2006 г., а прапанаваць выбарцам справу: «Ідзіце на выбары. Скажыце «не» безальтэрнатыўным кандыдатам». Гэта стала б найлепшай акцыяй 2003 г.

Міхась Лагор, Гарадок

АНАТОЛЬ КІРІШЧОК

Ёсцьць вакантныя акругі

Працяг са старонкі 1.

3 76 асобаў, вылучаных Партыяй БНФ, зарэгістраваных 50, адмоўлена 26 (34,2%). Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя «Народная грамада» — вылучаныя 103, зарэгістраваныя 69, адмоўлена 34 (33%). КПБ — 141 вылучаны, 114 зарэгістраваныя, 27 адмоваў (19%). ПКБ — 208 вылучаныя, 173 зарэгістраваныя, 35 адмоваў (16,8%).

Дысцыплінаваныя камуністы

«Па партыях самае якаснае вылучэнне, як звычайна, у Партыі камуністаў беларускай. У іх менш за ўсё адмоваў — градыцыйна на кожныя выбары», — адзначыла старшыня ЦВК.

Былі сярод партыяў і такія, што ня мелі ніводнае адмовы. Гэта карлікавыя партыі, якія вылучалі пераважна па 2—3 кандыдаты. Ніводнай адмовы не займела Аграрная партыя (7 кандыдатаў), Беларуская партыя працы, Беларуская сацыяльна-спартыўная партыя (2 кандыдаты), Беларуская патрыятычная партыя, Рэспубліканская партыя.

Праз паршэнне Выбарчага кодэксу падчас вылучэння не зарэгістравана ніводная прадстаўніца Жаночай партыі «Надзея». Л.Ярмошчына патлумачыла: «У іх усе ачэйкі, у тым ліку і створаны ў раёнах, зарэгістраваны ў рэспубліканскім офісе ў Менску. Нават пярвічная арганізацыя якога-небудзь Мядзельскага ці Валожынскага раёну — усе на вуліцы Гвардзейскай у Менску. Гэта ня ёсцьць асноўнай падставы, бо мы зрабілі вельмі ліберальную пастанову. Я думаю, там былі і іншыя паршэнні».

Пералічваючы вядомых палітыкаў, якія здолелі атрымаць пасведчанне кандыдата ў дэпутаты, Л.Ярмошчына назвала старшыню Магілёўскай абласной арганізацыі АГП сп.Шанцава,

праваабаронцу сп.Шчукіна, старшыню маладзчанскага аддзялення Беларускага Хельсынскага камітэту сп.Баланчука.

3 думкай пра даярку

Паводле слоў старшыні ЦВК, асноўная прычына адмовы ў рэгістрацыі — недакладная дэкларацыя аб даходах і маёмасці. У якасці вядомых прыкладаў фігуравалі Юры Хадзька (забыўся пазначыць ганарар у 24 тыс. рублёў), Алег Трусаў (недалічыў 72 тыс. рублёў), Юры Данькоў (не залічыў 164 тыс. рублёў). На заклікі ў вызначэнні сумаў Л.Ярмошчына адказала: «Гіпатэтычная камісія можа адмовіць у рэгістрацыі і за неўказаную суму». Гэта ёсцьць правам выбарчай камісіі, якая рэгіструе кандыдата ў дэпутаты. 24 тыс. для Хадзькі нішто, мы з вамі таксама разумеем, што гэта сума нязначная. Але для даяркі, якая атрымлівае 28 тысяч,

— гэта значная сума».

Другая прычына адмовы — непраўдзівыя подпісы. Тут адзначыўся артыст Яўген Крыжановскі: у яго больш за 15% подпісаў прызнаныя несапраўднымі.

Трэцяя прычына — адсутнасць пярвічных партыйных структураў.

Паводле слоў Л.Ярмошчынай, паступіла 161 скарга на адмовы ў рэгістрацыі. Па стане на 4 лютага, разгледжаныя ўжо 130 скаргаў, 8 з іх задаволеныя.

Прэтэнзіі ёсцьць ня толькі ў кандыдатаў, але і ў выбарчай камісіі. Так, Л.Ярмошчына выказала сваю крыўду на Валер'я Шчукіна: «Некаторыя кандыдаты выкарыстоўваюць права на абскарджанне як рэкламную акцыю. Напрыклад, сп.Шчукін, які сёння ўсё абскарджвае, хаця нагодаў у яго ніякіх няма, бо ён зарэгістраваны кандыдатам».

Сярод зарэгістраваных жанчыны складаюць 10695 чалавек (41,4%),

маладзё да 30 гадоў — 1950 (7,5%). Надзіва вялікую колькасць складаюць у ліку прэтэндэнтаў тыя, хто раней ужо абіраўся дэпутатам, — 13166 (51%). Прычым усе старшыні абласных і Менскага гарадскога саветаў зарэгістраваныя кандыдатамі ў дэпутаты зноў.

Больш за ўсё кандыдатаў у дэпутаты склалі прадстаўнікі аграпрамысловага комплексу (32,5%), работнікі адукацыі і культуры (18,9%), супрацоўнікі дзяржаўных органаў (14%), прамысловыя, транспартнікі і сувязісты (12,5%), прадстаўнікі сферы аховы здароўя і сацыяльнай абароны (7,6%). Прадпрыемальнікаў у спісе ўсяго 377 чалавек (то бок 1,4%).

Такім чынам, «зборны» кандыдат у дэпутаты — гэта мужчына пасля 30, які лічыцца на працы ў сельскай гаспадарцы і ўжо мае досвед дэпутатскай дзейнасці.

Аркадзь Шанскі

• НА ПАЛЁХ •

Маўчаньне галубоў

Ня чую буркавання галубоў. Чаму яны перасталі буркаваць мне ды іншым грамадзянам Беларусі пра тое, што рэжым будзе беларусізавацца, што чыноўнікі «ўвабляюць у сабе Беларусь», што апазыцыя пагубляла свае незалежніцкія сыягі, а іх падхапіла хамская ўлада? Чаму нічога не буркуюць пра «ўрастанне ў нацдэмакратыю» (гэта нагадвае мне лібнэхтаўскае «ўрастанне ў сацыялізм»)?

Мая сацыял-дэмакратычная свядомасць адмаўляецца прымаць тэзіс «Беларушчына вышэй за ўсё» (за разборкі рэжыму зь Лябедзькам, за знікненне вядомых палітыкаў). Таму я рады быў бы, калі б рэжым урастаў проста ў дэмакратыю. Тады і «нац» (беларушчыне) было б няблага, і сацыяльная дэмакратыя займела б нейкую перспектыву.

Ды вось бяда: з таго часу як спадары галубы пачалі быць буркаваць, рэжым ані на міліметр ня ўрос у дэмакратыю, няхай сабе і «нац». Затое Лябедзьку проста ля амерыканскага пасольства схапілі пад белыя рукі і завезлі ў «дом пад бэльведэрам», каб папярэдзіць наконт сувязі, якія могуць прывесці да здрады Радзіме (пры Іосіфу Людажэру за такія сувязі саджалі й расстрэльвалі без суду).

Спадары галубы заклікалі нас збыцца пра знікненні палітыкаў Юр'я Захаранкі ды Віктара Ганчара, бізнэсоўца Анатоля Красоўскага ды журналіста Змітра Завадзкага, а за гэты час былі былі збыты прафасар Адам Мальдзіс, журналіст Генадзь Кеснер, гісторык, сацыял-дэмакрат Аляксей Кароль, акадэмік Радзім Гароцкі...

Нас спрабуюць пераканаць, што гэта — вынік агульнага росту значнасці, спароджанага сацыяльнымі праблемамі, але чамусьці пад удары трапляюць адны апаненты, дысідэнты, вальнадумцы.

Я перакананы: нас прывучаюць успрымаць напады на дзеючую культуру і вальнадумцаў як шараговае звышча, я непазбежнасць нахалт грыпу ці вострага рэспіраторнага захворвання.

Спадары галубы ўбачылі ледзь ня палец Божы ў тым, што «Саўбелія» надрукавала з кімсьці там гутарку, ледзь ня добрую вестку пра паварот рэжыму да «нац» (хай сабе і не дэмакратыі). А тым часам часопіс «Крыніца» перастаў быць касмапалітычна-беларускім і «Крыніцаю» наагул, а ў аб'яднана-скарончаным выдавецтве «Мастацкая літаратура» ліквідуюць сэрью «Школьная бібліятэка», над радзіннымі архівамі навесіла пагроза гібель, а рэдактара газеты «Рабочы» Віктара Івашкевіча, які і ягонага калегу Міколу Маркевіча за Паўлам Мажэйкам, «упакавалі».

Як чалавек, які трошкі вучуў гісторыю, я заўсёды раю чытаць ленынскія азначэнні дыктатуры. І памятаць, што ніводная дыктатура (камуністычная, фашысцкая, назакамуністычная) не працавала на культуру, а гэта значыць на перспектыву і прагрэс.

Гуманітарная культура заўсёды супраціўляецца дыктату. І калі Гёббельс шчыра і публічна прызнаваўся, што, чуоучы слова «культура», ён хапаецца за пісталет, дык бальшавікі змагаліся з гуманітарнаю культураю пад выглядом культурнае рэвалюцыі. Вынікам іх намаганняў стала дэхрысціянізацыя і дэгуманізацыя грамадства.

У кіраўнікоў РБ было шмат нагодаў памяняць курс. Але з яго рацыі нашчадкі тых, хто расстрэляў за адну ноч дваццацічатых двух пісьменьнікаў, будучае плацінацыя па культуры, да якога належалі тыя самыя пісьменьнікі? Ім спачатку трэ было б аддурцацца ад савецкага камунізму як дактрыны і практыкі. А як ад яго аддурцацца, калі яны самі — цела ад цела і кроў ад крыві гэтага камунізму?

Вось такі атрымліваецца сігнатур вітосус.

Анатоль Сідарэвіч

Змаганьне на два фронты

Працяг са старонкі 3.

У Белаазерскіх кандыдатах у Бярозаўскі раённы і Белаазерскі гарсавет ідзе актывіст нацыянальнага руху Юрась Губарэвіч. Ён выступае як незалежны кандыдат.

У Горадні зарэгістраваны адзін з лідараў «Маладога фронту» Вадзім Саранчукоў і лідэр Свабоднага прафсаюзу «Азоту» Сяргей Антусевіч.

Працягвае спробы дамагчыся рэгістрацыі Сяргей Салах з Барысава. Камісія нібыта знайшла ў яго «несапраўдныя» подпісы. Сярук ня здаўся. У той жа вечар ён прайшоў па выбарчых і сабраў подпісы паўторна. Абласная выбарчая камісія ў адказ на ягоную скаргу паведаміла, што спрэчку мусіць вырашыць Барысаўскі суд. Сапраўды, толькі такія, як Салах, і могуць прабіцца ва ўладу.

Ёсцьць страты і сярод маладых кандыдатаў. Напрыклад, у Менску «эрэзаль» кіраўнікоў незарэгістраваных маладзевых патрыятычных арганізацый БПС і «Белы лётан» — Сяргей-

коў Высоцкага і Чыслава.

Правілы гульні

Амаль усе лідэры апазыцыйных партый адзіныя ў тым, што ўлады не захацелі захаваць нават бачнасць «свабодных выбараў». Вінчук Вячорка, старшыня Партыі БНФ, кажа, што «вынікі рэгістрацыі для Фронту былі прагназаванымі» — вэртыкаль выканалі спущэнныя ёй зверху загад. Кіраўнік ЛДП Сяргей Гайдукевіч лічыць, што «мясцовыя ўлады скарысталі адміністрацыйны рэсурсы, каб дэпутатамі сталі тыя людзі, якіх яны ведаюць альбо кандыдатуры якіх былі спущаныя зверху». У нядаўняй заяве Палітрады АГП адзначаецца, што выбары «носяць недэмакратычны характар», а органы мясцовай улады будуць нелегітымнымі.

Старшыня БСДП (НГ) Мікола Статкевіч, праўда, мяркуе, што «каманды адсякаць самых моцных апазыцыйных кандыдатаў няма, гэта

была самадзейнасць мясцовых уладаў». На ягоную думку, адміністрацыя Лукашэнка не зацікаўлена ў «ўняўнай прыкмеце недэмакратычнасці выбараў». Яе задача — не прапусціць апазыцыянераў у мясцовыя органы ўлады і адначасова дабіцца прызнання вынікаў выбараў на Захадзе, лічыць Статкевіч.

Цікава, што апазыцыйныя лідэры адзначаюць важнасць гэтай выбарчай кампаніі ў плане «агітацыйна-растлумачальнай» працы з людзьмі. Ёсць тут ужо і свае рэкардсмены. Галіна Самдзінава на нядаўняй прэсавай канферэнцыі задала спадару Драздоўскага, які, збіраючы подпісы ў Ленінскім раёне сталіцы, «далучыў» да Партыі БНФ 16 чалавек.

Выбарчая кампанія яскрава прадэманстравала слабасць апазыцыйных партыйных структураў, іх малаціласць і недастатковую падрыхтаванасць да жорсткага прэсінгу ўлады. У асноўным яны існуюць, але ня дзейнічаюць. Зь іншага боку, бачым

«выдатна» адладжаную працу камісій, якая добра каардынуецца і кантралюецца. У апазыцыі ж паранейшаму няма сапраўднага каардынацыйнага цэнтру, няма ніякіх фінансавых рэсурсаў, няма і стратэгіі дзейнасці.

Але нават такой слабой апазыцыі рэжым прапануе толькі бачнасць барацьбы, дый яшчэ адмаўляецца гуляць па правілах. Апазыцыю не падпускаюць да механізму прыняцця рашэнняў нават на самых нізавых узроўнях. Палітыка бізну і перніка ўдала выкарыстоўваецца адміністрацыяй Аляксандра Лукашэнка, якая канструе цалкам прадказальныя палітычныя позы. Ды і ў такой сітуацыі нацыянальны рух прадманастраваў, што мае патэнцыял. Ёсцьць маладая перспектыва палітыкі, здольная і гатовая змагацца за ўладу ў самых неспрыяльных умовах уладнага ціску і глыбокае грамадзкае апатыі. Гэта вельмі пазытыўны сігнал.

Сяргей Ёрш

ВЫБАРЫ: ГОРАДНЯ

14 акругаў з 30 — безальтэрнатыўныя

71 чалавек выказаў намер балытавацца ў дэпутаты Гарадзенскага гарсавету. Пасля рэгістрацыі засталіся 53 кандыдаты. З гэтай колькасці 14 прэтэндэнтаў на дэпутацкі мандат будуць абраныя на безальтэрнатыўнай аснове. Усяго ў гарсавеце павінна быць 30 «слугаў народу».

Не прайшлі рэгістрацыі самыя вядомыя дзеячы апазыцыі. Сярод іх доктар мэдыцынскіх навук, прафэсар Алесь Астроўскі, старшыня

абласной арганізацыі БНФ Сяргей Мальчык, кіраўнік гарадской арганізацыі Фронту Аляксандар Міхальчык, актывісты партыі Мікола Воран, Раман Юргель. У той жа час кандыдатамі ў дэпутаты зарэгістраваныя іх папалчнікі Вадзім Саранчукоў, Валеры Кісель, Мікалай Лемяноўскі, Сяргей Антусевіч, Аляксандар Антанюк, прадпрымальнік Франц Мамуль...

Найчасцей прычынамі адмовы ў рэгістрацыі сталі хібы ў падпісных лістах, няслушнасць ладзеных, пазначаных у дэкларацыях.

На думку Сяргея Мальчыка, адмова рэгістраваць лідэраў апазыцыі — заплянаваная ўладамі акцыя. Партыя БНФ аформіла вылучэнне сваіх кандыдатаў у дэпутаты гарсавету ад партыі. Камісія ж звярнулася ў інстанцыі з

патрабаваннем пацвердзіць легітымнасць гарадской арганізацыі партыі БНФ.

Пошук праўды ў абласным управленні юстыцыі скончыўся нічым, хоць чыноўнікі Цэнтральнаму і Міністэрству юстыцыі ў тэлефонных размовах адназначна пагадзіліся з абсурднасцю прычыны, паводле якой гарадзенскія вылучэнцы Партыі БНФ не зарэгістраваныя кандыдатамі ў дэпутаты.

Звяртае на сябе ўвагу і тое, што 44 чалавекі ад апазыцыйных грамадзкіх аб'яднанняў Горада ня ўключаныя ў склад участковых выбарчых камісій гораду і вобласці. Найперш гэта прадстаўнікі БНФ (33 асобы) і Беларуска-Хельсінскага камітэту (4).

Антон Лабоўніч, Горадня

АНДРЭЙ ЛЯНЧЭВ

У Слуцку збудуюць сабор

Так выглядаў Свята-Праабражэнскі сабор у Слуцку ў пачатку XX ст.

Цяпер у Слуцку дзейнічаюць два праваслаўныя храмы — Міхайлаўская і Свята-Казьмадзям'янаўская царква, пад якую дзевяць гадоў таму святары прыстасавалі закінуты салдацкі клуб, надаўшы яму храмавае архітэктурнае аблічча. Сёлета пачнецца будаўніцтва галоўнага праваслаўнага храму места — Свята-Праабражэнскага сабору (царква з такім тытулам была разбурана ў 20-я). Пляцоўка пад яго выбрана непадалёк ад Замкавай гары, паблізу помніка князёўне Сафіі Слуцкай. Новы храм разлічаны на тысячу прыхаджан, да яго таксама будзе прыбудавана невялікая царква Сафіі Слуцкай.

Мяркуюцца, што пасля завяршэння будаўніцтва сабору насее пытанне аб перанясенні ў яго мошчаў князёўны Сафіі з Менскага Свята-Духавага катэдральнага сабору ў Слуцк, дзе яны знаходзіліся з дня смерці князёўны ў 1612 г. і да пачатку 30-х гадоў XX ст.

Міхась Тычына, Слуцк

Ганна Бокач

не: тое, што было пабудавана, зруйнавалі. Тады сп. Бокач абвясціла галадоўку. Учынак жанчыны меў плён — праўда, частковы: замест крыжа ўсталявалі камень з шылдай «Бабруйчанам, пацярпелым праз рэпрэсіі», без тлумачэння — якія. Летась шылду хтось садраў, вінаватых не знайшлі.

Віктар Качан, Бабруйск

органаў володаюць інфармацыяй аб тым, што асноўны занятак бялініцкіх дзяўчат у Маскве — праца ў сфэры сэкс-паслугаў. Міліцыя шукае сутэнэраў, якія варбуюць бялініцкіх дзяўчат. Адзін ужо арыштаваны ў Жлобіне.

Базыль Ліньвіновіч, Бялінічы

Вуцні — ваўкавыскія, пражрамы — расейскія

У Кrasnasielskaj падачкавай школе Ваўкавыскага раёну летас адкрыліся дзве падрыхтоўчыя класы з развіццёвым навучаннем: вуцні займаюцца мастацтвам, глыбей спазнаюць прыроду. Усё б нічога, але пражрамы, па якіх вуцаца дзеці, — расейскага Міністэрства адукацыі. Яны не прадугледжваюць вывучэння беларускай мовы і лitarатуры. Дыя бацкі павінны цалкам аплачваць кошт расейскіх падручнікаў. Роднай movie дзеці вуцаца падчас дадатковых заняткаў.

ў ім удзель: К. Kalinoŭski, B. Traŭhut i inš.

Kudy hladzić voŭk

Sioleta spaŭniajeca 500 hod ad nadaŭnia Vaŭkavysku Mahdebur-skaha prava. Tady Vaŭkavysk mieŭ svoj hierb — haŭavu vaŭka, pavienutuju na zachad, na blakitnym ščycie. Ab jubileji ŭ horadzie ničoha nie havorycca. Dyj hierb u Vaŭkavysku inšy, «sučasniejšy»: na blakitnym ščycie voŭk, haŭava jakoha žviernuta na ŭschod. A chutka, u 2005 h., — 1000-hodździe pieršaj zhadki pra Vaŭkavysk.

Ala Kanapielka, Vaŭkavysk

Snarady ŭ harodčyku

U vioso Karčava Baranavičkaha rajonu pašla paciapleŭnia znojdzie-nija dva artyleryskija snarady časou druhoj sušvietnaj vajny. Vyjavili ich u harodčyku adnaho z žycharoŭ vioso ŭčastkovy inspektor milicyi. Haspadaroŭ u hety čas nie bylo doma. Vyklikanyja sapiory vyviežli snarady ŭ biašpiechnaje miesca j uzarvali.

Pakrali zapasy

Pakul žychara Baranavič nie bylo doma, u jaho chatu praz fortku ŭležli zladzieji. Skrali 100 blašanak tuŭsonki j try tysiačy rubloŭ.

Ruslan Raviaka, Baranavič

Падпалы ў Воршы

У выніку падпалу згарэў кампютарны клуб, які месціўся ў Палацы культуры Барані (Аршаншчына). Ноччу невядомыя зламасынкі разбілі шыбы і кінулі ў пакой бутэльку з запальнай мяшанкай. Цалкам знішчаныя 8 кампютараў. Дзякуючы пажарнікам агонь не перакінуўся на іншыя будынкi. Кажуць, што гэтак адпомсцілі рэжэсёры, паграбаванні ў якіх гаспадар клубу — прыватны прадпрымальнік — не задаволіў. Такі выпадак у Воршы ня першы. Так, раней была спаленая прыватная маршрутная таксоўка — за адмову гаспадара плаціць вымаганнікам. Не знайшла пакуль міліцыя і таго, хто кінуў нядаўна бутэльку з запальнай мяшанкай у кватэру па вуліцы Талстога.

Хочаш плаваць — плаці

Некалі Ворша па колькасці басейнаў (іх было пяць) і па плошчы воднай гладзі ў іх у пераліку на жыхара займала першае месца ў краіне. Але празь нерэнтабельнасць чатыры басейны былі зачыненыя. Застаўся адзін, які належыць ільёкамбанату. Месца шмат ахвотных трапіць туды паплёскацца, падтрымаць здароўе дыя проста навушныца плаваць. Тым больш што ў Дняпры ды Аршыцы эпідэміялігі

даўно ўжо ня раець купацца. Кошт абанэменту на наведванне басейну ахвотнікаў не пужае. Але нядаўна пачалі спаганяць грошы — 10 тыс. рублёў у месяц — і з сарака выхаванцаў мясцовай ДЮСШ па плаванні. Восць такі клопат пра юных спартсменцаў. Мо калі стануць чэмпіёнамі, грошы іхныя вернуцца.

Віктар Лютынскі, Ворша

Рэпрэсіі супраць музэю

У Бабруйску было апытанае памяшканне музэю памяці ахвяраў палітычных рэпрэсіяў. Стваральнікам музэю — Бабруйскай асацыяцыі ахвяраў палітычных рэпрэсіяў — прапанавана перадаць матэрыялы ўнікальнай экспазыцыі ў архіў гарадскога краязнаўчага музэю. У гарвыканкам паведамілі, што жыхараы дому, у якім месціцца музэй, даслалі скаргу з просьбай прыняць неадкладныя захады па выселенні музэю, бо яго наведнікі парушаюць спакой. Аніводзін жыхар дому не пацвердзіў гэтага.

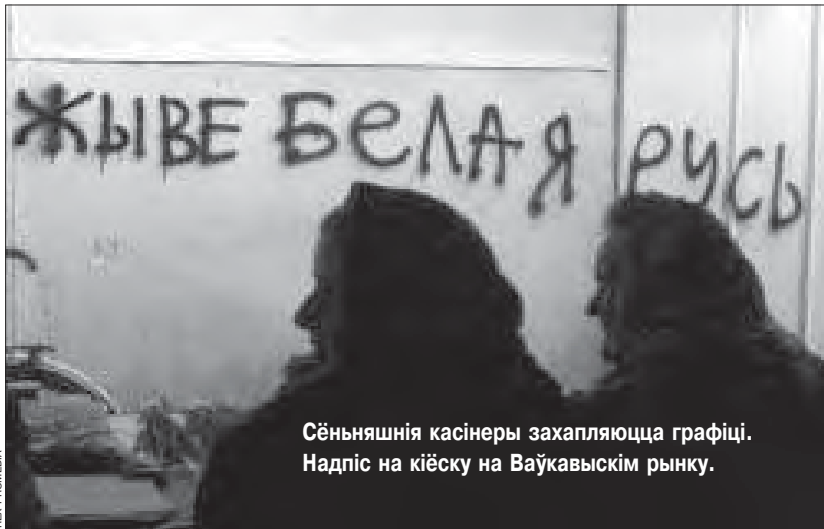
Спадарыня Бокач, ініцыятарка стварэння музэю, пераканана, што прычына такіх дзеянняў улады — прыныповае пазіцыя арганізацыі ў справе абароны Помніка ахвярам палітычных рэпрэсіяў. У 1998 г. гарвыканкам дазволіў заклаць яго, але са зьменай мэра зьмянілася і стаўленне

Злавлі сүтэнэра

Павялічылася колькасць выпадкаў выезду бялініцкіх дзяўчат на працу ў Маскву. Летась на заробкі ў расейскую сталіцу падаліся больш за 30 жанчынаў векам 16—25 гадоў. Супрацоўнікі праваахоўных

Імша па касніерач

19 студзеня ў ваўкавыскім каścioле Śv. Vaclava adbylasia imša ŭ pamiać ab paŭstancach 1863—64 h. Asobna ŭzhadvalisia žychary Vaŭkavysčyny, jakija brali

Сёньняшнія касінеры захапляюцца графіці. Надпіс на кіёску на Ваўкавыскім рынку.

Назиральнікі гавораць пра змену кіраўніка беларускага замежнапалітычнага ведамства як пра справу вырашаную. Яе трэба разглядаць у святле задач, якія стаяць перад МЗС сёлета.

НАТОўскі козыр

2003 г. будзе складаным для Лукашэнка. «Касір Крамля» Раман Абрамовіч паўтарыць спробу павялічыць свае актыўны праз усталяванне кантролю над «Нафтанам» і іншымі нафтапрадпрыемствамі. Кіраўнікі «Газпрому» чакаюць ад афіцыйнага Менску згоды на прыватызацыю «Белтрансгазу» з удзелам расейскага капіталу: яны таксама разглядаюць кантрольны пакет акцыяў.

Ва ўмовах інтэнсіўнага ціску з боку Крамля Лукашэнка мае альтэрнатыву: пакласці на стол усе козыры палітычнай гульні з Рассеей, якія ён мае, альбо саступіць Маскве вельмі важныя рычагі ўплыву, вельмі важныя палітычныя пазыцыі. Відавочна, што ён абярэ першае.

Прызначаны на пасаду міністра замежных спраў 27 лістапада 2000 г. Міхаіл Хвастоў выявіў сябе хутчэй змагаром з «шпіёнамі» з АБСЭ. Ягоны папярэднік, кадравы кадэбіст У.Латыпаў, быў значна больш дыпламатычным,

гнуткім, ініцыятыўным. Гэта быў сапраўдны майстар палітычнай інтрыгі. Такая фігура цяпер трэба Лукашэнку.

Сам факт прызначэння на пасаду міністра замежных спраў амбасадара Беларусі пры НАТО Сяргея Мартынава станецца знаковым для Масквы. Пасля чэрвеньскага ультыматуму Пуціна заявы Мартынава аб перспэктывах супрацоўніцтва Беларусі з НАТО выклікалі пэўны рэзананс сярод расейскага істэблішмэнту. У сваёй палітыцы У.Пуцін адчувае дастаткова моцны ціск з боку груп палітычнай эліты Расіі, прадстаўнікі якіх разважаюць у катэгорыях халоднай вайны. Афіцыйны Менск гэта добра ведае. Прызначэнне Мартынава ёсць пэўнай прэвэнтывай акцыяй у адносінах да Крамля. У адказ на жорсткае патрабаванне Масквы саступіць стратэгічныя аб'екты беларускай эканомікі Менск можа напоўніць пазбаўленыя канкрэтыкі чэрвеньскія заявы Мартынава пэўным зместам.

Андрэй Ляховіч

Беларускі эксперт у краіны Эўразьвязу за 11 месяцаў мінулага году вырас на 19,5%.

Чаму мы баімся іх

Пра барацьбу ЗША і Нямеччыны за ўплыў ва ўсходняй і Цэнтральнай Эўропе пішуць нячаста. Звычайна абмяжоўваюца намёкамі. Афіцыйныя асобы Беларусі апэлююць да «эўрапейскага патрыятызму» ў сваёй крытыцы палітыкі Штатаў у дачыненні да Беларусі, тым часам як апазыцыя наракае на Нямеччыну, што нібыта дагэтуль «не разглядае Беларусь як паўнаправатную дзяржаву». Крытычны погляд на гэтую праблему прапануе журналіст ўплывовага нямецкага тэднявіка «Die Zeit».

Цэнтар НАТО перамяшчаецца на ўсход Эўропы. Бо ўсходнія эўрапейцы ўсё яшчэ баяцца, што немцы й расейцы зноў падзяляць іх паміж сабой.

амэрыканскаму кіраўніку, ягоны погляд на сьвет «супадае з Бушавым». Ня дзіва, што Буш рады бачыць свайго хваласяпеўна наступным генэральным сакратаром НАТО. («New York Times» дадае: амэрыканскія войскі, разьмешчаныя ў Заходняй Эўропе, напэўна, перабазуюцца ў Польшчу.

Польшча і Вугоршчына возьмуць удзел у ірацкай кампаніі нават без мандату ААН. Чэхі таксама гатовыя — праўда, з мандатам. Цяпер ужо былі прэзыдэнт Чэхіі ўзгорны эўрапейцы Гавэл у час разьвітаньня візиту ў Нямеччыну сказаў: «Ёсць сытуацыя, калі варта дзейнічаць прэвэнтыва».

Пустыя кішэні «старой Эўропы»

«Старая» Эўропа абуралася паводзінамі «новай», і гэта добра відаць па газэтных публікацыях. Але абуралася няма чаго. Пасля пераўтварэньня ў 1989 г. ўсходнеэўрапейскія краіны пазбыліся прыгнэту, але ня страху перад Масквой. Яны бачылі, што толькі амэрыканцы прымаюць для іх шырока адчыненымі дзьверы заходняга сьвету. Французы не хацелі папярэньня НАТО і ЭЗ на ўсход. Немцы ў гэтым пытаньні аглядаліся на Расею — каб крыў божа не сапсавала адносінаў.

Толькі ЗША настойвалі на прыняцці новай стратэгіі НАТО. Яна сягае далёка за межы Эўропы. Патэнцыйныя кандыдаты ў НАТО ўрады Буша бачыць на ўсходзе і паўднёвым усходзе — усюды, дзе ёсць плячды, неабходныя для барацьбы з тэрарызмам, здабычы крыніцаў энэргіі, дзе пракладзены транспартныя шляхі.

Старая эўрапейская дзяржава пачуваюцца адсунутымі на ўзбочыну. Але Кваснэўскі мае рацыю: «Той, хто скардзіцца, што амэрыканцы моцныя, а эўрапейцы слабыя, мусіць паглядзець, што ў яго ў кішэнях». Тут слабасьць «старых» эўрапейцаў відавочная. Яны ўжо сытыя ад бітваў, што вяртаюцца спустошвалі Эўропу. Пасля 1989 г. «старыя» эўрапейцы ўсё больш скарчалі вайсковыя выдаткі.

Але спадзевы на вечны мір і канец гісторыі разьвясла балканская трагедыя. Да катастрофаў у Босніі й Косаве «старыя эўрапейцы» былі ў вайсковым пляне непадрыхтаваныя. За іх бездапаможнасьцю з жахам назіралі толькі тыя вызваленыя «ўсходнія браты», для якіх бясцёка была зусім новай і важнай каштоўнасьцю, дражлівай за ўсё эўразьвязцкае грошы.

Чаму «новыя» вераць Амэрыцы

Іх ндавер да Заходняй Эўропы нарадзіўся адначасова з верай у Амэрыку. Эмігранты з Рэчы Паспалітай, падзеленыя між Прусіяй, Рассеей і Аўстрыяй, змагаліся на амэрыканскім баку падчас вайны за незалежнасьць. Бісмарк імкнуўся ліквідаваць польскую нацыю. Гітлер і Сталін займаліся тым самым. Не ляччы было прыбалтам. Тое самае выцерпелі чэхі. Пратэстанцкая Эўропа аддала іх у 1618 г. галаварэзам-Габсбургам, вольная Эўропа выдала ў 1938-м Гітлеру.

Амэрыка прымала ўсіх гных. 9 мільёнаў амэрыканскіх грамадзянаў польскага паходжання падтрымліваюць сёньня сымпатыі Васьнінгу да Варшавы. Збігнэў Бжэзінскі, які дзе-

сяцігодзьдзямі вызначаў напрамкі амэрыканскай замежнай палітыкі, нарадзіўся ў 1928 г. у Варшаве. Ягоны бацька-дыпламат у 1945 г. не вярнуўся ў камуністычную Польшчу. За чворць стагодзьдзя да таго іншы польскі габрэй уцёк ад расейцаў у Амэрыку. Ягоны сын — актыўны прыхільнік сёньняшняй ваяўнічай лініі амэрыканскае палітыкі. Я кажу пра Пола Вульфавіча, намесніка Рамсфэльда.

Калі Польшча падчас халоднай вайны паўставала супраць савецкай гегемоніі, Бжэзінскі дамагаўся амэрыканскае дапамогі для гэтага вызваленчага руху. Пакуль нямецкая палітыка і публіцысты ў 1981 г. надаліся з генэралам Ярузэльскім, Амэрыка падтрымлівала «Салідарнасьць» грашмамі, супрацоўнікамі спецслужбаў і добрым словам. У 1990 г. Бжэзінскі нейкі час так лабіраваў вызваленую Польшчу на міжнароднай арэне, нібыта гэта ён быў гаспадаром Бэльвэзэрскага палацу ў Варшаве.

Літоўцы ў 1998 г. абралі кіраўніком амэрыканскага грамадзяніна Вадаса Адамкуса, які ў 1944-м 18-гадовым юнаком эміграваў у ЗША. Прэзыдэнт Гавэл, зьявіўшыся ў прагных да нажывы палітыках-папулістах, зьявіўшыся да міністаркі замежных спраў ЗША Мадлен Олбрайт, каб та выставіла сваю кандыдатуру на выбарах пасля ягонага сьмерці. Чэшка Олбрайт дзіцём дwoхчых мусіла ўцякаць з радзімы — ад нацыстаў і ад камуністаў.

«Бог усьміхаецца нам»

«Новых эўрапейцаў» мучыць стары страх, што немцы й расейцы зноў падзяляць Эўропу на зоны ўплыву.

Лазьневае сяброўства Коля і Ельцына, сяброўскія каляды Гергарда Шродэра з Пуціным не павялічылі даверу ўсходнеэўрапейцаў да «старых». Амэрыканцы ж ня толькі прапанавалі «новым» свой «парасон», але й абцягоў дапамагчы ўзбраеньнямі і досьведам.

На такое ня мог не спакусіцца нават Лешак Мілер. Прэм'ер Польшчы, колішні функцыянар ПАРП, нядаўна надзеў уніформу амэрыканскіх ВПС і сеў у кабінку зьнішчальніка F-16. Пра кароткі выпрабавальны палёт, запланаваны Мілер, ён «да сьмерці не забудзе».

Гэтаксам даўга палякі і амэрыканцы не забудуць пра найвялікшы гешэфт у галіне ўзбраеньня за ўсю сваю гісторыю. Польшча цяпер будзе бараніць сябе 48 зьнішчальнікамі «Lockheed F-16». За іх ганарлівая краіна заплаціла круглую суму 3,8 мільярда даляраў. Ня дзіва, што Буш часта тэлефануе Кваснэўскаму і двоічы зь ім сустракаўся асабіста.

Прэзыдэнт ЗША разьбіраецца ў «новай Эўропе». Пасля лістападаўскай праскай сустрэчы НАТО ён наведваў Вільню й Бухарэст. Амэрыканцы бачаць у Румыніі зь ейнымі чарнаморскімі партамі важны плячды. Тады ж «старыя эўрапейцы» няк не хацелі прымаць яе ў НАТО. Калі Джордж Буш выйшаў да ўзрадаваных бухарэстаў, над натоўпам на Плячы Рэвалюцыі зазьзяла вясёлка. «Бог, — патлумачыў прэзыдэнт, — усьміхаецца нам!»

Варта толькі пажадаць «новай Эўропе», каб гэта не заўжды быў бог вайны.

Паводле «Die Zeit» пераклаў Сьргей Богдан

За 2002 г. валютныя рэзэрвы Нацбанку выраслі з 229,1 да 441,2 млн. даляраў. Цяпер чвэрць рэзэрваў краіны перавядуць у эўравалюту.

Нацыянальны банк мяняе структуру сваіх валютных рэзэрваў. Раней валютны запас краіны складаліся з даляраў. Цяпер 25% рэзэрву будучы трымаць у эўра. Пастанову пра гэта прыняла рада дырэктараў Нацбанку пасля таго, як Цэнтрабанк Расеі вырасіў павялічыць долю эўра ў сваіх валютных рэзэрвах. Цяпер валавыя валютныя рэзэрвы галоўнага банку краіны будуць разьмеркаваны гэтака: 63% — амэрыканскія даляры, 25% — эўра, 12% — усе астатнія валюты. Гэтыя судзіны могуць вадавацца ў межах 3%. Варта адзначыць, што зьмяняцца судзіныны валютнаў менавіта ў валавых рэзэрвах, якія складаюцца ня толькі з наяўных ды безнаўных, але і ўкладзеных у каштоўныя паперы грошай.

Анатоль Драздоў, начальнік управленьня інфармацыі Нацбанку: «Эўра існуе ў наяўным абарачэньні толькі крыху больш за год, аднак менавіта сябе моцным гульцом на сусьветным валютным рынку. І калі даляраў падае ў цане адносна эўра, губляе ня толькі Нацбанк Беларусі, але і ўсе нацыянальныя банкі сьвету, якія

Нацбанк мяняе даляры на эўра

КАМЭНТАР

Слушна, але пазнавата

трымаюць рэзэрвы ў далярах. Даляра — сусьветная рэзэрвовая валюта, нават у краінах ЭЗ большую частку рэзэрваў складае даляра. Рэзэрвам можна кіраваць, укладаць яго з разлікам на прыбытак. Але тут магчымыя Нацбанку абмежаваныя ў тым сэнсе, што нельга займацца фінансавымі спекуляцыямі, бо грошы з рэзэрву ўкладаюцца ў каштоўныя паперы ці банкі з самым высокім рэйтынгам. Замест фантастычных прыбыткаў яны гарантуюць амаль 100-працэнтную гарантыю бяспекі грошай».

Летась валавыя валютныя рэзэрвы Беларусі (ня толькі наяўныя ці безнаўныя грошы, але і каштоўныя паперы) павялічыліся з 446,9 да 750 млн. даляраў (у 1,7 разу). Чыстыя валютныя рэзэрвы павялічыліся летась з 229,1 да 441,2 млн. даляраў (у 1,9 разу).

Алесь Кудрыцкі

БІПАЛЯРНАЯ СУСЬВЕТНАЯ ВАЛЮТНАЯ СЫСТЭМА

Увядзеньне эўра вядзе да пераходу ад монапалярнай да біпалярнай (даляра—эўра) сусьветнай валютнай сыстэмы. Канчатковая мэта стварэньня Эўразьвязу, замацаваная ў Маастрыхцкім пагадненьні 1992 г., была менавіта ва ўвядзеньні рэгіянальнай валюты, зольнай слабораніца з далярам. Гэта дазваляе краінам ЭЗ адмовіцца ад выкарыстаньня ў міжнародных разьліках дыт ў рэзэрвах валюты іншай краіны, выключыць неэквівалентны абмен і дыктынг з боку іншых сусьветных цэнтраў. Краіны перадаюць эмісійныя паўнамоцтвы Эўрапейскаму цэнтральнаму банку. Эўраскептыкі непаказваюць, што замена нацыянальнай валюты на эўра выкліча страту суверэнітэту. Эўрапейцы мяркуюць, што такую рызыку зь лішкам кампансую карысьць ад эканамічнае інтэграцыі ў зоне эўра.

МЭДЫ

Туманная доля «Раніцы»

Ад 30 студзеня дзіцячая газэта «Раніца» засталася без галоўнага рэдактара. Хоць працаваў Міхась Хамец на кантрактнай аснове, дабыць дамоўлены тэрмін яму не далі: звольнілі «паводле пагадненьня бакоў».

Летась «Раніца», як і літаратурна-мастацкія выданьні, таксама ўвайшла ў холдынг — з «Настаўніцкай газе-

тай», па ініцыятыве заснавальніка абодвух выданьняў — Міністэрства адукацыі. Тлумачылася гэта складанымі эканамічнымі і арганізацыйнымі ўмовамі, у якіх апынулася выданьне. У новай структуры газэце ўдалося дасягнуць аб'ёму ў 12 палацаў, каларовага друку, сучаснай выплаты заробкаў супрацоўнікам. Аднак становішча «Раніцы» і ў холдынг не нашмат палепшала: у другой палове 2002 г. наклад зьнізіўся з амаль 20-ці да 10 тыс. асобнікаў.

Галоўны рэдактар «Настаўніцкай газэты» Аляксандар Гайдук (ён жа кіраўнік холдынгу) зрабіў М.Хамцу

закіды ў зрыве падпісной кампаніі: з 9800 асобнікаў пры канцы 2002 г. наклад «Раніцы» ў студзені 2003 г. зьнізіўся да 6200 экзэмпляраў. Зьніжжэньне тыражу зазналі ўсе беларускія газэты. Аднак на А.Гайдукі такія довады ня дзейнічаюць, бо наклад «Настаўніцкай» не паменшаў. Сакрот такой «пасляяховай» мэнджэрскай палітыкі навідавоку, і завецца ён адміністрацыйным рэсурсам. Пры гэтым кажучы, настаўнікі ўсёй Беларусі абавязаны падпісвацца на ведамасную газэту.

Ходзяць чуткі, аднак, што А.Гайдук даможа ад Міністэрства адука-

цыі, каб на другі квартал 2003 г. на «Раніцу» таксама была ўвядзеная абавязковая падпіска па школах.

Зьвольнены рэдактар «Раніцы» неахвотна кажа пра прычыны свайго сыходу з газэты: «Тут быў зьбег і асабистых, і эканамічных акалічасьцяў». Цяпер М.Хамец шукае працу. Тым часам на ягонае месца ўжо ёсьць іншая кандыдатура. Супрацоўнікам газэты ўжо давалі, што кіраваць выданьнем будзе маладая кабетка, якая да гэтага працавала намесніцай галоўнага рэдактара ў адным з рэспубліканскіх выданьняў.

Аркадзь Шанскі

ЭКАНАМІЧНАЯ ХРОНІКА

Месца — наша, вугаль — польскі

Беларускі ўрад прапанаваў Польшчы збудавань электрастанцыю магутнасьцю 660 мэгават, якая будзе месціцца на нашай тэрыторыі і працаваць на польскім вугалі. Цяпер стварэньца беларуска-польская камісія, якая за 2003 год мусіць распрацаваць тэхнічныя і эканамічныя дэталі праекту. Вугальная прамысловасьць Польшчы вырабляе вугалю больш, чым у стане прадаць, таму зьяўленьне буйнога спажыўца на ўсходзе вельмі дарэчнае. І нам не зашкодзіць зьніжжэньне заляжасьці ад расейскіх энэрганосбітаў.

Мінімум расьце

З 29 студзеня сярэдні пражытковы мінімум вызначаны ў 89557 руб. на чалавека (раней было 81333 руб.). Для працаздольнага насельніцтва ён роўны 95908 руб. З 1 лютага памеры пенсіі павялічыліся ў сярэднім на 7%. Мінімальная пенсія складае 53989 руб., максымальная — 155629 руб. Грошы на падвышэньне выплатаў для 2,4 млн. пенсіянэраў урад знайшоў, скараціўшы выдаткі на ахову здароўя.

Канцэсіянэр нам дапаможа

РУП «Геалёгія» прапанавала ўраду перадаць заможным кампаніям радовішчы на ўмовах канцэсіі (распрацоўкі за грошы). Адаваць будуць тэя, на якія не стае сродкаў: Хаціслаўскае пад Маладэцкай (крэйда і сылікатныя пяскі), Астражанскае на Лельшчыне (бэнтанітавыя гліны), Гарадзянскае ля Століна (кварцавыя пяскі). Аджды калійнай вытворчасці, што грувасьцяцца пад Салігорск, таксама плянуюць перапрацаваць з дапамогай канцэсіянэраў.

Цягачы выцгваюць

Урад вырашыў даць Менскаму заводу колавых цягачоў крэдыт з 5 млрд. рублёў, каб уратаваць яго ад банкруцтва. Гэтыя грошы пойдуць на папаўненьне абаротных сродкаў. Яшчэ адзін крэдыт (3,8 млн. даляраў ды 1,24 млрд. рублёў) урад дае МЗКЦ, каб той аддаў пазыку «Менскамплексбанку».

«Гарызонт» і «Сэлена»

Сёлетая прадукцыя «Гарызонт», што накіроўваецца на экспарт у Расею, будзе падзелена на два брэнды. Тэлевізры «Гарызонт» будуць даражэйшыя ды сучасьнейшыя, «Сэлена» — прасьцейшыя, але таньнейшыя. Летась валютная выручка «Гарызонту» складала 23 млн. даляраў, 67% прадукцыі пайшло на экспарт.

Цэны на хлеб адпусцілі

Хлеб выкрасьлены зь сьпісу сацыяльна значных тавараў, цэны на якія рэгулююцца дзяржавай. Матывавана гэта тым, што ў Беларусі хлеб даражэйшы, чым у пажамічных рэгіёнах Расеі ў Украіны, а рэнтабэльнасьць пькарніў усе адно нізкая. Пасля адмены дзяржаўнага рэгуляваньня цэнаў хлеб можа падаражэць на 2—10%. У сьпісе сацыяльна значных тавараў і паслугаў засталася 11 пазычэў з 35-ці, зацьверджаных у чэрвені 1999 г.

АК; БелаПАН, ралёе «Свабода»

7 лютага пятніца

● БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.15, 7.15 Добрай раніцы, Беларусь!
8.15 «Дзеді Копэрфілд». Сэрыял (ЗША). 3-я сэрія.
9.15, 17.05 «Блакітны възсыпад». Сэрыял. 4-я сэрія.
10.05 Сад мары. Перадача для дачнікаў.
10.30 «На скрыжаваньнях Эўропы».
11.15, 22.00 «Магія каханьня». Сэрыял.
12.20 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Мэлядрама «Мілы дружа даўно забытых кох...».
14.40 Добры дзень, Беларусь!
15.20 «Назад у Шэрауд». Сэрыял для дзяцей (Германія).
15.40 Пяць цудаў.
15.50 «Гэта класна!». Моладзевы сэрыял. 4-я сэрія.
16.20 5x5.
18.25 Міжнародны турнір «Эўрапейскі хакейны выклік». Беларусь—Вугоршчына. Жывая трансляцыя.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Ікс.
23.20 Тэніс. Кубак Дэвіса. Беларусь—Ізраэль.
0.10 Містычная драма «Выратуй і

захавай» (ЗША).

● СТБ

5.00 Музычны канал.
5.30, 14.35 «ЗБЖ, ці...». Тэлесэрыял.
5.55, 15.55 «Паўар рэйнцхэрс, ці Магюны рэйнцхэрс». Тэлесэрыял.
6.20, 15.55 «Пітэр Пэн». Мультсэрыял.
6.50, 15.00 «Інспэктар Гаджэт». Мультсэрыял.
7.15, 17.55 «Меншчына. Людзі, падзеі, факты».
7.25, 13.30, 16.30, 19.30, 22.20 «24 гадзіны».
7.45, 20.05 «СТБ-спорт».
7.55 «Сьнеданьне зь Інай Афанасевай».
8.00 «Менск і менчукі».
8.05, 22.40 «Тэхналегія».
8.15 Кіно: крымінальная драма «Вадзіцель». ЗША, 1978.
10.30 «Пад вуглом 23 з паловай». Дак. фільм.
11.00, 20.25 «Аўтапанарама».
11.15 «Тэатральныя гісторыі».
11.30 «Сага пра Фарсайтаў». Тэлесэрыял.
12.30 «Сямейныя страсці». Ток-шоў.
13.45, 18.35 «Каменская. Шасцёркі пяміраюць першымі». Тэлесэрыял.
16.20 Мультфільм.
16.50 «Такая прафэсія».
17.20 «Усё для чэбе».
18.05 «Пакуль гарыць свечка».
19.50 «Наша НД».
20.15 «Добры вечар, маленькі...».
20.45 Кіно: прыгодніцкі фільм «Па-

ляўнічы на акул». ЗША, 2001.

22.50 Кіно: драма Мілаша Формана «Палёт над гняздом зялёна». ЗША, 1975.

● 8 канал

17.30 Мультпарад.
17.45 Прыгодніцкі фільм «Вядзьмак».
19.40, 20.30 Тэлеграма.
19.45 Сэрыял «На апошнім беразе».
20.40 Міжнародныя навіны з «Дойчэ Вэле».
20.45 «Вечарніца».
21.00 К-відаз «Топ-8».
21.10 Крымінальная драма «Дваіны пралік».
● **Першы музычны канал**
7.00 «Над'ёмнік». Інфармацыйна-забаўляльная праграма ў жывым этэры.
8.30, 16.00, 20.00, 23.00, 0.15 Мераміх.
14.00 «V.I.P. onia».
19.30 «Віцебскі кантынэнт».
22.00 «20-ка Першых».
0.00 «Заваяўніцкі кантынэнт».
● **АНТ**
8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.00 «Нашы навіны».
8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05, 19.05 «Зямля каханьня, зямля надзеі». Сэрыял.
9.50 Чалавек і закон (з сурдаперакладам).
10.30, 17.30 «Самі з вусамі».
10.55 Сэрыял «Тэнісны».
15.35 «Новы дзень». «Канэр».

16.00 Маст. фільм «Гонка зь пераследад».
18.10 «Валікае мыццё».
20.00 Час.
21.00 «Поле цудаў».
22.00 Шматсэрыяны фільм «Расейшчы ў Горадзе Анеляў». Заключная сэрія.
23.10 Кевін Костэр і Шон Янг у баевіку «Няма выйсця».
1.15 Руслана музыка.

● РТР

8.35 Тэлефільм «Сямнаццаць імгненьняў вясны».
10.00, 19.00 Весткі.
10.20 Сэрыял «Пяро Агаты Крысьці. Забытоства на балі ў гонар Дня Перамогі».
17.50 Анішлг.
18.50 Анішлг. Дзяжурная часьць.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Ала Пугачова і Піліп Кіркораў у бэнэфісе Бедраса Кіркорава «Юбілей у коле сямі».
22.35 Апошні сэанс. Сандра Балак у востражэным фільме «Сетка» (ЗША). 1995 г.

● Культура

15.10 «Са збораў ДМВМ імё А.Пушкіна». «Саркафаг».
15.40 «Пушкін. Тысяча радкоў пра каханьне».
16.05 «Парыскі часопіс». «Васіль Шушаў, Аляксандар Якаўлеў — два сябры, два лёсы».

8 лютага субота

● БТ

7.00, 12.00, 15.00, 18.00 Навіны.
7.15 «Бэльфэгор». Мультсэрыял. 1-я сэрія.
7.40 Пяць цудаў.
8.20 Іонасчы. Духовная праграма.
8.50 «Усё нармальна, мама!».
9.35 Экран індыйскага кіно. «На чужыне». 1-я сэрія.
11.05 Здароўе. Тэлечасопіс.
11.35 «Сялавый, душа!». Фальклёрныя калектывы Асіповіцкага раёну.
12.20 Вясёлая сямейка.
12.45 Падарожжа дылетанта. «Лагойск. Край Тышкевічаў».
13.00 Сола для дылетанта. Юры Шаланкоў.
13.10 Плянэта АРТ.
13.40 Дак. сэрыял «Пары і дуэты-2». 1-я сэрія.
14.05 «Маршрут №...».
14.10 Вэстэрн «Сысцэжак асуджаных» (ЗША).
15.15 Тэніс. Кубак Дэвіса. Беларусь—Ізраэль. Жывая трансляцыя.
16.05 «Адзін дзень са «Стралою». Відэафільм АТН.
16.25 КВК. Кубак Садружнасці Эўрапалі.
18.25 Міжнародны турнір «Эўрапейскі хакейны выклік». Беларусь—Францыя. Жывая трансляцыя.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.25 Галоўнае пытаньне.

22.05 Прэм'ера. Мэлядрама «Шаленства каханьня» (Гішпанія).
0.05 Навіны музычны этэр.

● СТБ

5.30 Музычны канал.
6.30 «Дзікая плянэта». «Калі прырода пануе». Дак. фільм.
7.30 «Дзік-непаседа». Мультсэрыял.
8.00 «Флінт — дэтэктыў у часе». Мультсэрыял.
8.25 «Хіткліф». Мультсэрыял.
8.50 «Менск і менчукі».
9.00, 20.00 «СТБ-спорт».
9.10 «Сьнеданьне зь Інай Афанасевай».
9.35 «Адапчывай».
9.45 «Сямейнае кіно з калекцыі «Найлітмэ». Сэрыял «Падарожжа да цэнтру Зямлі». ЗША, 1999.
10.55, 20.10 «Ніна». Тэлесэрыял.
12.00 «Рэзам».
13.20 «Плянэта людзей».
12.45 «Філарманічны тыдзень».
12.50 «Рамонт».
13.05 Кіно: прыгодніцкі фільм «Капітан «Пілігримы». СССР, 1986.
15.00 «Відавочца».
15.30 «Чыста ка жыццё». Сэрыял.
16.05 «Жыццё зь Люі». Мультсэрыял.
16.30 «Вуншпунш». Мультсэрыял.
17.00 «Аўтапанарама».
17.25 Кіно: трылер «Не будзі паліцэйскага, які сьпіць». Францыя, 1988.
19.30 «24 гадзіны».
19.45 «Навіны СІД».
21.00 Кіно: фантастычны баявік «Судзьдзя Дрэд». ЗША, 1995.
22.45 Кіно: маст. фільм Дэвіда Фінчэра «Гульня». ЗША, 1997.

● 8 канал

15.00 Прыгодніцкі фільм «Форт Саган».
17.40 «Гурман-клуб».
18.00 «Вечары на хутары ля Дзіканькі».
19.00 Маст. фільм «Дзікі, дзікі Вэст».
20.45 «Вечарніца».
21.00 Тэлеграма.
21.10 Трылер «Зьзяньне».
● **Першы музычны канал**
8.00, 12.15, 17.00, 20.00 MegaMix.
12.00 «Заваяўніцкі кантынэнт».
14.00 Azon. Толькі лёгкае музыка.
16.00 Music.RU.
19.20 People.mix. Праграма на заўчых.
● **АНТ**
8.00 Сэрыял «Тэнісны».
8.20 Ералаш.
8.25 Грай, гармонік любі!
8.55 Слова пастыра.
9.15 Здароўе.
10.00, 14.00 Навіны (з субтытрамі).
10.10 Смак.
10.30 Сымекапанарама.
11.05 «Падарожжы натураліста».
11.35 «Тэматычныя зыбтых перамог».
12.10 «Куміры». Тацяна Дароніна.
12.40 «Лубянка». «Геній разьведкі». Фільм 1-ы.
13.20 Ералаш.
13.30 Дысней-клуб: «Базі і яго каманда».
14.10 «У сьвечце жывёл».
14.50 «Жыццё шчоўных людзей».
15.15 Маст. фільм «Дажыём да палудня».
17.00 Драма «Краіна глухіх».
19.00 «Хто хоча стаць мільянерам?».

20.00 Час.
20.30 «Нашы навіны».
21.00 Прэм'ера. Усе зоркі ў праекце «Апошні герой-3».
22.05 Джулія Робэртс у камэдзі «Я люблю непраемнасьць».
0.15 «Фабрыка зорак». Канцэрт у «Алімпійскіх».

● РТР

9.20 Сам сабе рэжысэр.
10.20 «Сто да аднаго».
11.15 У пошуках прыглед.
12.10 Клуб сэнатараў.
13.00, 19.00 Весткі.
13.20 Маст. фільм «Гэта было ў Пяньчжоу». 1957 г.
15.00 Кінагісторыі Глеба Скараходава.
15.10 Юбілейны канцэрт «Баль Вячаслава Ціханавіча».
15.10 «Кінэскап» зь Пятром Шапацінчыкам. Вячаслаў Ціханавіч.
17.00 Мая сям'я.
18.00 Анішлг.
19.25 Лотарэя.
19.50 Сувеснае кіно. Прэм'ера. Мал Гібсан і Крэйс Крэйстофэрсан у маст. фільме «Баспалата» (ЗША). 1999 г.
21.55 Апошні сэанс. А.Макоў. Д.Пяшчэраў і А.Фамін у маст. фільме Д.Астрахана «Кантракт са сьмерцю». 1998 г.

● Культура

11.05 ГЭГ.
15.10 «Графаман».
15.10 «Сьварчэе групу «А». Дак. сэрыял. «Палатына і жыцьцё».
12.15 «Сэрца б'еца энэюку». Маст. фільм.

16.35 «Галівуд пад цэнзурай». Дак. фільм (ЗША).
17.30 Весткі.
17.40, 23.00 Навіны культуры.
17.55 Падзвіжныя сны.
18.25 «Як уладкавана Расея». Дак. сэрыял. Фільм 3-і. «Норавы».
18.55 Ток-шоў «Аркестравая яма».
19.35 «Даламажыцэ Тэлеку».
19.40 «У гасьцях у гномаў». Мультфільм.
20.00 Упершыню на экране. «Шадрак». Маст. фільм (ЗША, 1998).
21.25 «Лінь жыцця». Карэн Шахназараў.
22.20 Блеф-клуб.
23.25 «Хто там...».

● НТВ

9.00 Сёньня раніцай.
9.15 Надвор'е на заўтра.
9.20 Дак. драма «Злачынства і пакараньне».
10.00, 11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёньня.
10.05 «Расьлінае жыццё».
10.40 Вы будзеце сьмяяцца!
14.35 «Быць кар'ерыстам непрыгожа». Ток-шоў «Прычын даміно».
16.10 «Кодэкс гонару». Баявік.
17.15 Крымінал.
18.00 «Сёньня» з Тацянай Міткавай.
18.35 «Свабода слова».
20.00 Увесь Джэймз Бонд. Баявік «Апэрацыя «Шаравае маланка»».
22.30 «Усё адразу».
23.05 Кіно на дачу ўсёіх. Фільм Мікі Каўрысмыкі «Амазонка».

● Эўраспорт

10.00 Гольф. Боб Хоўп клясык. Перадача з ЗША. Паўтор.
11.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат сьвету. Жанчыны, хуткасны спуск. Тэніроўка. Жывая трансляцыя.
12.00, 1.15 Ралі Швэцыя.
12.30 Горныя лыжы. Мужчыны, камбінацыя. Паўтор.
13.30 Горныя лыжы. Чэмпіянат сьвету. Мужчыны, хуткасны спуск. Тэніроўка. Жывая трансляцыя.
14.30 Футбол. Кубок Лібэртадарэс. 1-ы дзень спаборніцтваў. Паўтор.
16.30 Горныя лыжы. Чэмпіянат сьвету. Жанчыны, хуткасны спуск. Тэніроўка. Паўтор.
17.15 Горныя лыжы. Чэмпіянат сьвету. Мужчыны, хуткасны спуск. Тэніроўка. Паўтор.
18.00 Басьбейл. Кубак сьвету. Калгары. Двойкі, мужчыны. 1-я спроба. Жывая трансляцыя.
19.00 Саньні спорт. Кубак сьвету. Вінтэрбэрг.
20.00 Басьбейл. Кубак сьвету. Калгары. Двойкі, мужчыны. 2-я спроба. Жывая трансляцыя.
21.00 Тэніс. Турнір WTA ў Парыжы. 1/4 фіналу. Жывая трансляцыя.
22.30 Супэрматэрос. Чэмпіянат сьвету. ГП Анахайма. Перадача з ЗША.
23.30 Мотарыял. Этал чэмпіянату сьвету. Перадача з Барсэлёны.
0.45 Экстрэмальныя віды спорту. Часопіс. Паўтор.
1.45 Прыгоды. Сарыя райдаў. Ле Арк-Вале д'Аоста. Паўтор.

9 лютага нядзеля

● БТ

7.00, 12.00, 15.00 Навіны.
7.15 «Бэльфэгор». Мультсэрыял. 2-я сэрія.
7.40 Пяць цудаў.
8.20 Мультклуб.
8.30 Арсннал. Праграма пра войска.
9.05 «Созор'е надзеі». Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных талентаў.
9.35 Экран індыйскага кіно. «На чужыне». 2-я сэрія.
11.10 Сад мары. Перадача для дачнікаў.
11.35 Музэум. «Жырэндоў П.Багрыма».
11.55 «Маршрут №...».
12.20 «Усё нармальна, мама!».
13.10 Тэніс. Кубак Дэвіса. Беларусь—Ізраэль. Жывая трансляцыя.
13.50 «Ваша лют».
14.30 «Есць толькі міг...» «Іван Жалівы».
15.20 Час мсцовы. «Родныя назвы».
15.45 «Рынкі сьвету». Дак. сэрыял. 2-я сэрія.
16.10 Кліп-абойма.
16.55 Міжнародны турнір «Эўрапейскі хакейны выклік». Беларусь—Латвія. Жывая трансляцыя.
19.20 Прэм'ера. Мэлядрама «Ідэальны муж».
21.00 Панарама: падзеі тыдня.
21.45 Тэлебаромэтар. Прагноз надвор'я.
22.05 Псыхалёгічны трылер «Замак».

● СТБ

5.30 Музычны канал.
6.30 «Дзікая плянэта». «Усё пра сабак». «Выратавальнікі». Дак. фільмы.
7.30 «Дзік-непаседа». Мультсэрыял.

8.00 «Флінт — дэтэктыў у часе». Мультсэрыял.
8.25 «Хіткліф». Мультсэрыял.
8.50 «Філарманічны тыдзень».
9.00 «СТБ-спорт».
9.10 «Партрэт у інтэр'еры».
9.25 «Аўтапанарама».
9.45 «Сямейнае кіно з калекцыі «Найлітмэ». Падарожжа да цэнтру Зямлі». 10.50, 20.10 «Ніна». Тэлесэрыял.
12.00 «Залатая дзясятка беларускай опэры».
12.00 «Сьнеданьне зь Інай Афанасевай».
13.20 «Добры дзень, доктар!».
14.05 «Арт-экспрэс». Культурнае жыццё сталіцы.
13.05 Кіно: дэтэктыў «Куфэрак Мары Мэдэлін».
15.05 «Відавочца».
15.35 «Вовачка-2». Сэрыял.
16.10 «Жыццё зь Люі». Мультсэрыял.
16.35 «Вуншпунш». Мультсэрыял.
17.00 «Залатая дзясятка беларускай опэры».
17.30 Дак. фільм «Вар'яцкі свет».
18.25 «168 гадзін».
19.10 «Усё для чэбе».
19.40 «Пакуль гарыць свечка».
21.05 Кіно: крымінальная мэлядрама «Краіна глухіх».
23.45 Навіны СІД.
0.00 «Я ўвайшо ў гэта тэк...». Дак. фільм чыцкі «Агульны дом».
1.15 Кіно: фільм «Дзікасыць». ЗША, 1998.

● 8 канал

15.00 «У госьці да казкі».
16.30 «Эўропа сёньня».
17.00 Сэрыял «Горы».
17.45 Праграма мультфільмаў.
18.15 Маст. фільм «Крымінальны талент».
20.45 «Вечарніца».
21.00 Тэлеграма.
21.10 Пірс Броснан у баевіку «І цэла-

га сьвету мала».

● Першы музычны канал

8.00, 18.00, 20.00, 0.00 MegaMix.
12.00 «Пра Fashion». Модная праграма.
13.00 Azon. Толькі лёгкае музыка.
17.00 Music.RU.
19.30 People.mix. Праграма на заўчых.
23.30 «Почёмкі».

● АНТ

8.00 Сэрыял «Тэнісны».
8.20 Ералаш.
8.25 Армейскі магазын.
8.50 Дысней-клуб: «Цімон і Пумба».
9.15 Дог-шоў.
10.00, 14.00 Навіны (з субтытрамі).
10.10 «Падарожжы нататкі».
10.30 Пакуль усё дома.
11.05 «Валадар смаку».
12.00 «Клуб падарожнікаў».
12.40 «Лубянка». «Геній разьведкі». Фільм 2-і.
13.20 Ералаш.
13.30 Дысней-клуб: «Качыныя гісторыі».
14.15 «Прынцэса цырк».
14.30 Рэзюмэ і раздумкі.
14.55 Сэрыял «Надвор'е». 4-я сэрія, заключная.
15.45 Валікія бацькі.
15.16 Знакаміты францускі комік Колюш у камэдзі «Банзай».
17.45 Жывая прырода. «Браты па крыві».
18.35 Вялікае кіно. Прэм'ера. Прыгодніцкі фільм «Мухатэтар».
20.30 «Контур».
21.10 Стыгчы. Сыгнал у баевіку «У сьмяротнай зоне».
23.05 Часы.
0.05 Горныя лыжы. Чэмпіянат сьвету. Хуткасны спуск. Перадача са Швайцарыі.

0.35 Містычны трылер «Прывіды».

● РТР

9.15 Ранішняя пошта.
9.50 «Гарадок». Дайджэст.
10.20 Парад камэдзі. Дэні Дэ Віта і Мара Уілсан у маст. фільме «Мальдыда» (ЗША). 1996 г.
12.10 Парлямэнцкая гадзіна.
13.00 Весткі.
13.20 Вакол сьвету.
14.15 Дыялёгі пра жывёл.
15.10 «Сьварчэе групу «А». Дак. сэрыял. «Палатына і жыцьцё».
16.05 Пакой сьмеху.
16.55 Жан-Клёд Ван Дам і Кайлі Міноў у маст. фільме «Вулічны баец» (ЗША). 1994 г.
18.50 У «Гарадку».
19.00 Весткі тыдня.
20.10 Спецыяльны карэспандэнт.
20.35 Сувеснае кіно. Прэм'ера. Увурт Расал у востражэным маст. фільме «Аварыя» (ЗША). 1997 г.
22.35 Апошні сэанс. Прэм'ера. Джэні-Фер Лопэз, Вінісэнт д'Анофрыя і Вінз Вонг у маст. фільме «Клетка» (ЗША). 2000 г.

● Культура

11.20 Надоўгія гісторыі.
11.35 Дзяццны сэанс. «Садко». Маст. фільм.
13.00 Вуглы манежу.
13.30 «Селянін». Дак. фільм.
14.25 Чорныя дзіркі. Белыя плямы.
15.20 «Час музыкі». Тэлечасопіс.
15.45 Шэдэўры сувеснага музычнага тэатру. Дж.Пучыні. «Мадам Батэрфляй». Фільм-опэра.
18.25 «Гамма».
18.55 «Вартанне ў Брайдсхед». Тэлесэрыял.
19.50 Зорныя гадзі «Ленфільму».
20.30 «Лёгі жанр».
20.55 Афіша на заўтра.
21.00 Вечары ў тэатры «Школа сучас-

най п'есы».
21.40 Культ кіно. «Дырыжор». Маст. фільм.
23.25 «Джазафрэзія».

● НТВ

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёньня.
9.05 Сэрыял «Бунтоўная плянэта».
10.05 «Расьлінае жыццё».
10.40 Вы будзеце сьмяяцца!
11.05 Праграма «Уплы».
12.05 Камэдзі «Ты — мне, я — табе».
15.05 Сьмачныя гісторыі.
14.05 Сваа гульня.
15.20 «Гісторыі палюўнічага на крадзілаў».
15.45, 16.05 Ток-шоў «Прычын даміно».
17.05 «Нацыянальная бясцэка: сахалінская пустэча». Расьсэдаваньне НТВ.
17.45 Прэм'ера. С.Сталона ў бялбастэры «Дзённая святло» (ЗША).
17.45 Прэм'ера. С.Сталона ў бялбастэры «Дзённая святло» (ЗША).
20.00 Сум. Басё.
22.00 Бокс. Бая цыжжавагаівоў. Перадача з Гэтэборгу.
18.00 Скачкі з трампліну. Кубак сьвету. К-185.

23.20 Сэрыял «Клан Сапрана» (ЗША).

● Эўраспорт

9.30, 1.15 Ралі Швэцыя.
10.00 Скачкі з трампліну. Кубак сьвету. К-185. Паўтор.
11.00 Біятлн. Кубак сьвету. Мас-старт. Жывая трансляцыя.
13.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат сьвету. Жанчыны, хуткасны спуск. Тэніроўка. Жывая трансляцыя.
15.00 Тэніс. Турнір WTA ў Парыжы. Фінал. Жывая трансляцыя.
16.30 Каныкабэжны спорт. Чэмпіянат сьвету. Перадача з Гэтэборгу.
18.00 Скачкі з трампліну. Кубак сьвету. К-185.
19.30 Саньні спорт. Кубак сьвету. Вінтэрбэрг.
20.00 Сум. Басё.
22.00 Бокс. Бая цыжжавагаівоў. Перадача з Гэтэборгу.
18.00 Скачкі з трампліну. Кубак сьвету. К-185. Паўтор.
1.45 Ватсы. Паўтор.

Геніяльны фільм на відэа па-беларуску

Пан Тадэвуш

Пытайцеся ў незалежных і залежных распаўсюднікаў

10 лютага панядзелак

● БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.15, 7.15, 8.15 Добрай раніцы, Беларусь!
9.15, 17.05 «Блакітныя вясцыпад». Сэрыял.
10.10 Плянэтар АРТ.
10.35 Кліп-абойма.
11.15, 22.00 «Магія каханьня». Сэрыял.
12.20 Панарама: падзеі тыдня.
13.05 Тэлебаромэтар. Прагноз надвор'я.
13.20 Кінааповесць «Гандлярка і паст».
15.20 «Не зявай!». Тэлеканал для дзяцей.
15.45 «Сюзор'е надзей». Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных талентаў.
16.15 Мультифільм.
18.20 «Візанав эпапея». Відэафільм.
18.40 3 даладзныя драмы.
18.50 Гістарычная камедыя «Завошта?».
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Ікс.

23.20 Начная размова.
0.20 Маст. фільм «Ідэальная адукацыя» (Японія).
● СТБ
5.00 Музычны канал.
5.30, 14.35 «ЗБЖ, ці...». Тэлесэрыял.
6.00, 15.30 «Паўр ройнджэра, ці Магутны ройнджэра». Тэлесэрыял.
6.25, 15.25 «Пітр Пэн». Мультисэрыял.
6.50, 15.00 «Інспектар Гаджэт». Мультисэрыял.
7.15 «168 гадзін».
8.00 «Менск і менчкі».
8.05, 22.45 «Тэхналегія».
8.15 Кіно: баявік «Удар з паветра». Канада, 1997.
10.25 «Вар'яцкі свет». Дак. фільм.
11.25 «Сага пра Фарсайтаў». Тэлесэрыял.
12.30 «Сямейныя страсцы». Ток-шоў.
13.30, 16.30, 19.30, 22.25 «24 гадзіны».
13.45 «Каменская. Шасцірычкі паміраюць першымі». Тэлесэрыял.
16.15 Мультифільм.
16.45 «Вовачка-1». Камэдыйны сэрыял.
17.20 «Агенцтва». Камэдыйны сэрыял.
17.55 «Меншыны. Людзі, падзеі, факты».
18.05 «Партызт у інтэр'еры».
18.20 «Арт-экспрэс». Культурнае жыццё сталіцы.
18.35 «Каменская-2. Скрадзены сон».

Тэлесэрыял.
19.50 «Навіны СНД».
20.05 «СТБ-спорт». Тэлеальманах.
20.25 «Добры вечар, малыякі...».
20.35 «Апэчэйшай».
20.40 Кіно: трагікамедыя «Прывітаньне, артыст».
22.55 «Накаўт». Навіны бокусу.
23.20 Кіно: крымінальная драма «Звярыная зона». ЗША, 2000.
● 8 канал
17.30 Мультипарад.
17.45 Маст. фільм «Махлярства».
19.30 Тэлеграма.
19.45 Валеры Мэладзэ. «Самба белага матылька».
20.40 Міжнародныя навіны з «Дойчэ Вэль».
20.45 «Вечарніца».
21.00 К-відаз «Топ-8».
21.10 Маст. фільм «Бандыткі».
● Першы музычны канал
7.00, 16.45, 22.10 «Пад'ёмнік».
8.30 MegaMix.
14.00 «ІнтэрАктыў».
16.00 «Pira Fashion». Модная праграма.
22.00 «120/80».
● АНТ
8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.30 «Нашы навіны».

8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05 «Контур».
9.45 Мэлядрама «Прыстойны бандыт Уладзімер Дуброўскі».
10.30 Дысій-кліб: «Перапынак».
15.15 «Новы дзень». «Эпіт. Непражыты тысячгадоўдзі».
15.45 «Новы дзень». «Ідалы».
16.10 Востраскожыны фільм «Атрад спецыяльнага прызначэння». 1-я сэрыя.
17.15 Чалавек і закон.
18.10 «Вялікае мышцё».
19.05 Чакі мяне.
20.00 Час.
21.00 Ток-шоў «Выбар».
21.45 Узе зоркі ў праекце «Апошні гэта-тэр».
22.45 Баявік «Настрымны».
23.40 «На футболе».
0.10 «Новы дзень». «Ідалы».
1.00 Канькабежны спорт. Чэмпіянат свету ў клясычным мадэгор'і. Перадача са Швайцы.
● РТР
9.45, 18.50 Весткі. Дзяжурная часць.
10.00, 19.00 Весткі.
10.20 Сэрыял «Пуаро Агаты Крысыці. Дамэ ў вулі».
17.50 «Камісар Рэкс». Тэлесэрыял.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Тэлесэрыял «Лэдзі Бос».

20.50 Тэлефільм «Смянацца імгненныя вясны».
22.20 Ток-шоў «Весткі».
22.55 Весткі-спорт.
22.55 Апошні сэзанс. Востраскожыны фільм «Буйны калібр» (Канада). 1999 г.
● Культура
17.30 Весткі.
17.40, 23.00 Навіны культуры.
17.55 100 год з дня нараджэння кампазітара. «Мацвей Блантэр і яго песні».
18.35 Сцэнаграма.
19.00 «Сцяняйцеся рабіць дабро». Тэлеверсія спектакля Маскоўскага тэатру «Сучасны».
21.00 «Я Вас кахаю». Дак. фільм.
21.25 «Тым часам».
22.05 Ток-шоў «Школа зласлоўя».
23.25 «Начны паlet».
● НТВ
9.00 Сёння раніцай.
9.25 Надвор'е на заўтра.
9.30 «Надоечы».
11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёння.
16.05 Сэрыял «Ангстрэскі войны: чым?».
17.20 «Увага. Вышук».
18.00 «Сёння» з Таццянай Мітковай.
18.40, 22.15 Сэрыял «Тайны следства».
19.50 Баявік «Кодзак гонару».

21.00 Прэм'ера. «Краіна і свет». Галоўны падзеі дня.
21.35 Сэрыял «Сакс у вялікім горадзе» (ЗША).
● Эўраспорт
10.00 Рэлі Швацыя. Паўтор.
10.30 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Жанчыны, хуткасны спуск. Жывая трансляцыя.
12.00 Канькабежны спорт. Чэмпіянат свету. Перадача з Гётэборгу.
13.30 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Жанчыны, слалам, залік камбінацыі, 1-я спроба. Жывая трансляцыя.
15.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Жанчыны, хуткасны спуск. Паўтор.
16.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Жанчыны, слалам, залік камбінацыі, 2-я спроба. Жывая трансляцыя.
17.00 Скачкі з трампліну. Кубак свету. К-185. Паўтор.
18.20 Эўрагэлы. Футбольны часопіс.
20.30 Футбол. Кубок Лібертадарэс.
1-ы дзень. Аноўныя моманты.
21.30 Бокс. ТВА. Паўтор.
23.00 Эўрагэлы. Футбольны часопіс.
Паўтор.
1.00 Гонкі на матацыклах на трываласць.
1.30 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Жанчыны, слалам, залік камбінацыі, 2-я спроба. Паўтор.

10 лютага аўторак

● БТ

6.00, 7.00, 8.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.15, 7.15 Добрай раніцы, Беларусь!
8.15 «Блакітныя вясцыпад». Сэрыял.
Заклучная сэрыя.
Тэаіная прап'ятыка з 9.00 па 15.00.
15.20 «Назад у Шваруд». Сэрыял для дзяцей (Германія). Заклучная сэрыя.
15.45 Пяць цудаў.
15.55 «Гэта класна!». Сэрыял.
16.20 5х5.
17.00 Кліп-абойма.
17.05 «Давід Копэрфілд». Сэрыял (ЗША). Заклучная сэрыя.
18.20 Сэрыял «Клеапатра» (Англія). 1-я сэрыя.
19.00 Фільм «Улада агню» (Ірландыя).
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.45 Навіны рэгіёну.
22.00 «Магія каханьня». Сэрыял.
22.50 Зона Ікс.
23.20 Навіны этэр.
0.20 Крымінальная драма «Фанатык» (ЗША).

(ЗША).
● СТБ
5.00 Музычны канал.
5.30, 14.35 «ЗБЖ, ці...». Тэлесэрыял.
6.00, 15.30 «Паўр ройнджэра, ці Магутны ройнджэра». Тэлесэрыял.
6.25, 15.25 «Пітр Пэн». Мультисэрыял.
6.50, 15.00 «Інспектар Гаджэт». Мультисэрыял.
7.15, 17.55 «Меншыны. Людзі, падзеі, факты».
7.25, 13.30, 16.30, 19.30, 22.20 «24 гадзіны».
7.45, 20.05 «СТБ-спорт». Тэлеальманах.
8.05, 22.40 «Тэхналегія».
8.15 Кіно: камедыя «Місіс Даўтфэр». ЗША, 1993.
10.25 «Пад вугом 23 з паловай». Дак. фільм.
10.55 «Пакулы гарыць сьвечка».
11.25 «Сага пра Фарсайтаў». Тэлесэрыял.
12.30 «Сямейныя страсцы».
13.45, 18.35 «Каменская-2. Скрадзены сон».
13.50 «Інспектар Гаджэт». Мультисэрыял.
16.15 Мультифільм.
16.45 «Чыста па жыцці». Камэдыйны сэрыял.
17.20 «Агенцтва». Камэдыйны сэрыял.
18.05 «Добры дзень, доктар!».
18.20 «Менск і менчкі».

18.25 «Тэма дня».
19.50 «Навіны СНД».
20.15 «Добры вечар, малыякі...».
20.25 «Закон і крымінал».
20.45 Кіно: прыгодніцкі фільм «Блакітныя стрэлы». СССР, 1958.
22.50 «Патаемныя інфарматыры Крамля». Дак. фільм.
23.20 Кіно: фантастычны фільм «Пітоны». ЗША, 2001.
● 8 канал
17.30 Мультипарад.
17.45 Камедыя «ДМБ».
19.45 Сэрыял «Шчаслівыя».
20.30, 21.00 Тэлеграма.
20.40 Міжнародныя навіны з «Дойчэ Вэль».
20.45 «Вечарніца».
21.10 Трылер «Почыр забойцы».
● Першы музычны канал
7.00, 17.00 «Пад'ёмнік».
8.30, 16.00, 22.15 MegaMix.
9.00 «120/80».
14.00 «ІнтэрАктыў».
16.00 «20-ка Першых».
22.00 «Заваяўнікі кантынэнтаў».
● АНТ
8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 22.55 «Нашы навіны».

8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05, 19.05 «Зямля каханьня, зямля надзеі». Сэрыял.
9.50 Фантастычны баявік «Месяц-44». ЗША.
11.30 Цар гары.
15.10 «Новы дзень». «Сені і лідардзі».
15.40 «Новы дзень». «Гіта біт».
16.05 Востраскожыны фільм «Атрад спецыяльнага прызначэння». 2-я сэрыя.
17.15 Незалежнае расследаванне.
18.10 «Вялікае мышцё».
20.00 Час.
21.00 «Хто хоча стаць мільярдэрам?».
21.55 Камедыя «Наступны» («Next»). 1-я сэрыя.
23.05 Таямніцы стагоддзя. «Тытанік. Расейская вэрсія».
23.45 Баявік «Настрымны».
● РТР
17.50 «Камісар Рэкс». Тэлесэрыял.
18.50 Весткі. Дзяжурная часць.
19.00 Весткі.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Тэлесэрыял «Лэдзі Бос».
20.50 Тэлефільм «Смянацца імгненныя вясны».
22.20 Ток-шоў «Весткі».
22.50 Весткі-спорт.

22.55 Апошні сэзанс. Прэмія «Оскар». Востраскожыны фільм «Звянайна падазорная» (ЗША). 1995 г.
● Культура
15.10 «Куміры».
15.40 «Пушкін. Тысяча радкоў пра каханьне».
16.05 «Трацыюкаў — дар бяссэнны».
16.35 Гісторыя ў асобах і лэсак...».
16.35 Жыве дзяўчана раімеваў.
16.45 Аўтор Святлана Выбраная.
17.30 Весткі.
17.40, 23.00 Навіны культуры.
17.55 «Палацавыя таямніцы». «Забавы недарэчныя».
18.25 «Як уладкавана Расея». Дак. сэрыял. Фільм 4-ы. «Мар».
18.55 «Партыты на гарцы».
19.20 «Знакамыя ары». Сцэна з оперы Дж.Вэрдзі «Макбет».
19.35 «Даламажыце Тэлеку».
19.45 Да 75-годдзя Вячаслава Ціханава. «Вайна і мір». Маст. фільм. Фільм 1-ы. «Андрэй Што рабіць?».
22.05 «Што рабіць?».
23.25 «Начны паlet».
● НТВ
9.00 Сёння раніцай.
9.20 Надвор'е на заўтра.

9.25 Крымінал.
10.00, 11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёння.
10.05 «Кулінарны пагляд»: Індыя — Расея.
14.35 Ток-шоў «Прынцып даміно».
16.10, 19.50 «Кодзак гонару». Баявік.
17.15 Дак. драма «Значыцца і пакарэнне».
18.00 «Сёння» з Таццянай Мітковай.
18.40, 22.15 Дзяткітны сэрыял «Тайны следства».
21.00 Прэм'ера. «Краіна і свет». Галоўны падзеі дня.
21.35 Сэрыял «Сакс у вялікім горадзе» (ЗША).
● Эўраспорт
10.00 Экстрэмальны віды спорту.
10.30, 17.00 Эўрагэлы. Футбольны часопіс.
12.00, 0.00 Футбол. Кубок Лібертадарэс.
1-ы дзень. Паўтор.
13.00, 19.30 Watts. Паўтор.
13.30, 14.30 Скачкі з трампліну. Кубак свету.
14.00, К-185. Паўтор.
15.20 Легкая атлетыка. Паўтор.
18.30 Конны спорт. Кубак свету. Скачкі.
20.00 Тэніс. Турнір WTA у Антверпене.
Жывая трансляцыя.
21.30 Бокс. ТВА. Паўтор.
22.00 Бокс. ТВА. Жывая трансляцыя.

12 лютага серада

● БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.15, 7.15 Добрай раніцы, Беларусь!
8.15, 18.20 «Клеапатра». Сэрыял (Англія). 1-я сэрыя.
9.15 «Давід Копэрфілд». Заклучная сэрыя.
10.05 «Сцяняй, душа!» Фальклёрныя калектывы Асіповіцкага раёну.
10.30 Здароўе. Тэлечасопіс.
11.00 Сала для дэбютанта. Юры Шаланкаў.
11.10, 22.00 «Магія каханьня». Сэрыял.
12.20, 14.25 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Камедыя «Дамы запрашаюць кавапэра».
14.40 «Масква—Менск».
15.20 «Самая кепская ведзьма». Сэрыял для дзяцей. 1-я сэрыя.
15.45 Пяць цудаў.
15.55 «Гэта класна!». Сэрыял.
16.20 5х5.
17.05 Кліп-абойма.
17.10 Сэрыял «Па імені Барон». 1-я сэрыя.
19.05 Дзяткіт «Садоўнік з Аржэнто».
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.

21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Ікс.
23.20 Навіны этэр.
0.20 Камедыя «Чалавеказьвер».
● СТБ
5.00 Музычны канал.
5.30, 14.35 «ЗБЖ, ці...». Тэлесэрыял.
6.00, 15.30 «Паўр ройнджэра, ці Магутны ройнджэра». Тэлесэрыял.
6.25, 15.25 «Пітр Пэн». Мультисэрыял.
6.50, 15.00 «Інспектар Гаджэт». Мультисэрыял.
7.15, 17.55 «Меншыны. Людзі, падзеі, факты».
7.25, 13.30, 16.30, 19.30, 22.25 «24 гадзіны».
7.45, 20.05 «СТБ-спорт». Тэлеальманах.
7.55 «Сьнедадзе зь Інай Афанасьевы».
8.00 «Менск і менчкі».
8.05, 22.55 «Тэхналегія».
8.15 Дзёў Уінкат, Гары Хадсан у баявкю «Патрыяі па-за законам». ЗША, 1993.
10.10 1/52. Спартыўны агляд.
10.25 «Пад вугом 23 з паловай». Дак. фільм.
10.55, 20.25 «Аўтапанарама».
11.10 «Закон і крымінал».
11.25 «Сага пра Фарсайтаў». Тэлесэрыял.
12.30 «Сямейныя страсцы». Ток-шоў.
13.45, 18.35 «Каменская-2. Скрадзены сон». Тэлесэрыял.

16.15 Мультифільм.
16.45 «Вовачка-2». Камэдыйны сэрыял.
17.20 «Агенцтва». Камэдыйны сэрыял.
18.05 «Плянэтар людзей».
18.10 «Уяўляю гэта так...». Дак. фільм шыку «Агульны даг».
19.55 «Навіны СНД».
20.45 «Добры вечар, малыякі...».
20.45 Кіно: камедыя «Медныя трубы».
23.05 «Не спыняйся». Дак. сэрыял.
23.55 «Ліозіёні»: Мэлядрама «Дама з камзілім». ЗША, 1936.
● 8 канал
17.30 Мультипарад.
17.45 Маст. фільм «Месяцавы тата».
19.40 К-відаз «Топ-8».
19.45 Сэрыял «Шчаслівыя».
20.30 Тэлеграма.
20.40 Міжнародныя навіны з «Дойчэ Вэль».
20.45 «Вечарніца».
21.00 Эўрапа сёння.
21.30 Трылер «Болшы ні слова».
● Першы музычны канал
7.00 «Пад'ёмнік».
8.30, 16.00, 23.15 MegaMix.
14.00 «ІнтэрАктыў».
22.00 «120/80».
22.30 «Pira Fashion». Модная праграма.
● АНТ
8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 22.55 «Нашы навіны».

навіны».
8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05, 19.05 «Зямля каханьня, зямля надзеі». Сэрыял.
9.50, 21.55 Камедыя «Наступны» («Next»).
10.40 «Куміры».
11.30 Дысій-кліб: «Лойд у космасе».
15.25 «Новы дзень». «Расейскі экстрым».
15.55 «Новы дзень». Новыя цуды свету.
16.05 «Александрыйская бібліятэка».
16.20 Маст. фільм «Атрад спецыяльнага прызначэння». 3-я сэрыя.
17.30 «Харт за хартам».
18.10 «Вялікае мышцё».
20.00 Час.
21.05 «Расейская рулетка».
23.05 «Патаемныя гадзі лусы». 2-я сэрыя.
23.45 Баявік «Настрымны».
● РТР
8.35, 20.50 Маст. фільм «Смянацца імгненныя вясны».
10.00, 19.00 Весткі.
10.20 Сэрыял «Пуаро Агаты Крысыці. Ключ да разгадкі».
17.50 «Камісар Рэкс». Тэлесэрыял.
18.50 Весткі. Дзяжурная часць.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Тэлесэрыял «Лэдзі Бос».
22.20 Ток-шоў «Весткі».
22.50 Весткі-спорт.

22.55 Апошні сэзанс. Маст. фільм «Маханьніца сюта». 2001 г.
● Культура
15.10 Магія кіно.
15.40 «Пушкін. Тысяча радкоў пра каханьне».
16.05 «Арт-панарама».
16.35 Да 100-годдзя з дня нараджэння С.Гейнчкі. «Дамавік».
17.30 Весткі.
17.40, 23.00 Навіны культуры.
17.55 Улада факту.
18.25 «Як уладкавана Расея». Дак. сэрыял. Фільм 5-ы. «Шлос».
18.55 «Вакзал тэлеку».
19.35 «Даламажыце Тэлеку».
19.40 «Вартаныя блудная папугая».
Мультифільм.
20.05 Маст. фільм «Вайна і мір». Маст. фільм. Фільм 2-і. «Наташа Растова».
21.40 «Апокрыф». Ток-шоў.
22.20 «Начны паlet».
● НТВ
9.00 Сёння раніцай.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 «Вочная стаўка».
10.00, 11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сёння.
10.05 «Шоў Алены Сіцэпаненкі».
10.55 Смячаны гісторыі.
14.35 Ток-шоў «Прынцып даміно».

16.10, 19.50 «Кодзак гонару». Баявік.
17.15 Шчырае прызнанне.
18.00 «Сёння» з Таццянай Мітковай.
18.40, 22.15 Дзяткітны сэрыял «Тайны следства».
21.00 Прэм'ера. «Краіна і свет». Галоўны падзеі дня.
21.35 Сэрыял «Сакс у вялікім горадзе» (ЗША).
● Эўраспорт
10.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Хуткасны спуск. Сэнт Морыц. Жывая трансляцыя.
10.30 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Гіганцкі слалам. 1-я спроба. Мужчыны. Жывая трансляцыя.
11.30 Скачкі з трампліну. Кубак свету. К-185. Паўтор.
12.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Гіганцкі слалам. 2-я спроба. Мужчыны. Жывая трансляцыя.
15.00, 16.00, 20.00 Тэніс. Турнір WTA. Антверпэн. Жывая трансляцыя.
18.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Гіганцкі слалам. 1-я спроба. Паўтор.
19.00 Бег на лыжах па перасечанай мясцовасці. Кубак свету. Паўтор.
21.45 Футбол. Кубак свету. Чэмпіянат Еўропы. Таварыскі матч. Францыя — Чэхія. Жывая трансляцыя.
23.45 Футбол. Эўра-2004. Чэмпіянат Еўропы. Таварыскі матч. Францыя — Чэхія.

13 лютага чацьвер

● БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Навіны.
6.15, 7.15 Добрай раніцы, Беларусь!
8.15, 18.20 «Клеапатра». Сэрыял (Англія). 2-я сэрыя.
9.15, 17.10 «Па імені Барон». Сэрыял (Расея).
10.05 «Есць толькі міг...». «Іван Жалівы».
10.30 Час мясцовы. «Родныя назвы».
10.55 Музэюм. «Жырэндоў П. Багрыма».
11.10, 22.00 «Магія каханьня». Сэрыял.
12.20, 14.25 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Маст. фільм «Лэдзі Макбет Міцянскага павету».
15.20 «Самая кепская ведзьма». Сэрыял для дзяцей. 2-я сэрыя.
15.45 Пяць цудаў.
15.55 «Гэта класна!». Сэрыял.
16.25 5х5.
17.05 Кліп-абойма.
19.00 Мэлядрама «Амэрыканская рапсодыя».
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.

21.45 Навіны рэгіёну.
22.50 Зона Ікс.
23.20 Навіны этэр.
0.20 Драма «Танцуй са мной» (ЗША).
● СТБ
15.00 «Інспектар Гаджэт». Мультисэрыял.
15.30 «Пітр Пэн». Мультисэрыял.
15.55 «Паўр ройнджэра, ці Магутны ройнджэра». Тэлесэрыял.
16.20 Мультифільм.
16.30, 19.30, 22.15 «24 гадзіны».
16.50 «Дружная сямейка».
17.55 «Меншыны. Людзі, падзеі, факты».
18.05 «Тэатральныя гісторыі».
18.25 «Рэмлі».
18.35 «Каменская-2. Мужчынскія гульні». Тэлесэрыял.
19.50 «Навіны СНД».
20.05 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малыякі...».
20.25 «Мільм, фільм, фільм».
20.45 Кіно: камедыя «Тры жанчыны і мужчыны».
22.45 «Залатая дзясятка беларускай оперы».
23.15 Кіно: баявік «Удар з паветра». Канада, 1997.
● 8 канал
17.30 Мультипарад.

17.45 Маст. фільм «Першая лэдзі».
19.40 Тэлеграма.
19.45 Сэрыял «Шчаслівыя».
20.40 Міжнародныя навіны з «Дойчэ Вэль».
20.45 «Вечарніца».
21.00 К-відаз «Топ-8».
21.10 Дзяткіт «Апошняя ісьціна».
● Першы музычны канал
7.00 «Пад'ёмнік».
8.30, 9.10, 16.00, 22.30 MegaMix.
9.00 «120/80».
14.00 «ІнтэрАктыў».
22.00 «Почемкі».
● АНТ
8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 22.55 «Нашы навіны».
8.05 Тэлеканал «Добрай раніцы».
9.05, 19.05 «Зямля каханьня, зямля надзеі». Сэрыял.
9.50, 21.55 Камедыя «Наступны» («Next»)
10.40 «Новы дзень». «Расейскі экстрым».
11.10 Дысій-кліб: «Чорны плаш».
15.20 «Новы дзень». «Шукальнікі». Кудзёр — цар бандытаў.
15.50 «Новы дзень». «Практычная магія».
16.15 Маст. фільм «Атрад спецыяльнага прызначэння». 4-я сэрыя.
17.30 Сьмеханапаўна.
18.10 «Вялікае мышцё».

20.00 Час.
21.00 «Слабае зьвязно».
23.05 «Чарапы». Трылер. ЗША.
0.55 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету. Гіганцкі слалам. Перадача са Швайцы.
● РТР
8.35, 20.50 Маст. фільм «Смянацца імгненныя вясны».
10.00, 19.00 Весткі.
10.20 Сэрыял «Пуаро Агаты Крысыці. Ток расьпе ў таім садзе?».
17.50 «Камісар Рэкс». Тэлесэрыял.
18.50 Весткі. Дзяжурная часць.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Тэлесэрыял «Лэдзі Бос».
22.20 Ток-шоў «Весткі».
22.50 Весткі-спорт.
22.55 Кінааказдыя. Прэмія «Оскар» і «Залаты глобус». Фільм Франка Дзефэ-рэлі «Рамза і Джулетта».
● НТВ
9.00 Сёння раніцай.
9.20

АНАТОЛЬ БІЛЫНКА

«Вполне культурные» людзі

Ёсць такая показка пра зайца, які, зайшоўшы ў бар, замаўляе пяць грамаў гарэлкі й тлумачыць: «Гэта каб пах быў, а дурасцы ў мяне і сваёй хопіць...» Пах дае магчымасць гэтую самую дурасць пасля апраўдаць. Чым апраўдае Віктар Марціновіч свой артыкул «Интеллигенция — от слова «телега»?» («БГ» ад 27 студзеня 2003 г.) — невядома. Хіба маладосцю.

У сваім матэрыяле В.Марціновіч з імпрэтам этнографа малое вобраз «спадара» — хама, канфарміста, жмота, які вырастае на «дзедавым самагонце, начных бойках «сыценка на сыценку», скоках у сельгасе». Відовішча сумнае і, на жаль, мае ў сабе долю праўды: кожны меў сумнеўнае шчасце з гэтакімі сустракацца. Уражае, аднак, ступень абагульнення: В.Марціновіч спрабуе накінуць такі вобраз на ўсё беларускае грамадства, забываючыся, што хамства — катэгорыя індывідуальная, а не сацыяльная або ідэалогічная. Яно ня можа быць уласцівасцю пэўнага слою ці «праслойкі».

Ніясна таксама, якія адносіны да інтэлігентнасці маюць апісаная В.Марціновічам асобы. Бо інтэлігентнасць не вызначаецца наяўнасцю пінжака. Нават з дэведзеным да ладу каўняром. Дарэчы, цікава прааналізаваць «ад адваротнага» некаторыя

рысы, якімі В.Марціновіч надзяляе «сапраўднага» інтэлігента: апошні, у адрозненне ад жлобскага «спадара», мусіць рэгулярна «прастаўляцца» («спадар» гэтага ня робіць), піць дарагое піва («спадар» п'е таннае, айчыннае), не п'янец «после двух-трёх стаканов...» Як вам малоначак?

Аўтар, праўда, агаворваецца, што «ня ўся наша інтэлігенцыя такая». Ну, ясна, ёсць і «вполне культурныя» людзі. Яны вывучаюць творчасць Андрэя Белага, а не якога-небудзь Тодара Кляшторнага. (Разве поэта могуць зваць Тодар? — гэта ўжо клясыка...)

Якая ж каша ў галовах нашых «тоже белорусов»? 12 гадоў Беларусь незалежная, а яны ўсё ніяк не пачынуць жыць інтэрасамі сваёй дзяржавы. Як глядзелі на сваю краіну маскоўскія вачыма, так і глядзяць. Як ненавідзелі ўсё сваё, так і ненавідзяць. Як плявалі самі на сябе, так і плююць. Франца Фэнана, Аксана Грабовіч пра саманянавісь калінізаванага народу не чыталі. Зрэшты, як жа ім было чытаць, калі яны моваў ня ведаюць. Ні беларускай, ні англійскай — толькі «великий и могучий». На якім разумня «Праймэды» ўмела фільтруюць інфармацыю. Умела пасылаюць фотакарэспандэнта ў пэўнае месца ў пэўны час. Каб пасля аб'ектыўна праінфармаваць выключна пра «две дракі».

Не, гэта не абвінавачанне ў «работе на расейскія спецслужбы», спадару Марціновіч, крыў Божа! Папросту трэба глядзець, дзе сваё, а дзе чужое.

Алесь Латышонак

Пазыцыя КХП-БНФ: байкот

У «Народнай волі» ад 19 снежня за подпісам Алеся Кругалевіча быў надрукаваны артыкул «Лупцуй сваіх, каб чужыя радаваліся», дзе аўтар якраз-такі лупцаваў: «У апошні час «пазнякоўцы» на дух не пераносяць «вячоркаўцаў»... Дарэчы, які вызвольны рух? Вось вам старонкі «Народнай волі», патлумачце людзям, якія структуры ўваходзяць у так званы вызвольны рух... Будзьце больш хітрымі і знаходлівымі! Вось генэрал Фралоў, калі крочыў у «палатку», то замаскіраваўся».

Нападкі Кругалевіча можна было б прыняць за не зусім карэктную крытыку — бо аўтар становіцца ў позу суддзі, — калі б у артыкуле не было зямат «недарэчнасцяў», на якія я вырашыла адгукнуцца сваім подпісам, тым болей што аўтар крытыкі запрасіў да дыялогу. Аднак «Народная воля» адмовілася друкаваць мой допіс.

Усе беларускія сілы, якія падтрымліваюць ідэю незалежнасці Беларусі і працуюць на гэтую ідэю, лічацца складаюць часткай вызвольнага руху.

Удзельнікі руху праводзяць актыўны падтрымку незалежнасці, працуюць з насельніцтвам, прычым важная частка такой працы — інфармаванне праз улеткі. Таму несправядлівым выглядае папрок, нібыта мы «праз некалькі гадоў не ўгадаем, што та-

кое агітацыя, улеткі». Акрамя абавязковых штогадовых улетак — прымеркаваных да Дня Волі, Чарнобыльскага шляху, Дня Незалежнасці і Дзяржы, — выпускаецца мноства інфармацыйных бюлетэняў.

Цяпер праводзіцца праца па агітацыі супраць удзелу ў выбарах у мясцовыя саветы. Гэта не бяздумная ўпартасць, а добра прадуманая пазыцыя, якая па выніках фармавання выбарчых камісій выявілася слушнай. Зірнуўшы, колькі прадстаўнікоў дэмакратычных партыяў прайшлі нават не ў дэпутаты — у камісіі, — можна пакінуць спадзяванні на сумленную барацьбу.

У дзяржаўнай скарбонцы ня так шмат грошай, каб наша краіна магла дазволіць сабе двойчы на год збіраць людзей дзеля галасавання. Дый прадстаўнікі ўлады неаднаразова заяўлялі аб правядзенні рэфэрэндуму разам з выбарамі ў мясцовыя саветы. І калі людзі, прывабленыя надзеяй абраць сабе годных дэпутатаў, масава прыйдуць на выбарчыя ўчасткі, тады іхныя галасы падлічаць «як трэба» — і заклік быць «больш хітрымі і знаходлівымі» спрабуюць супраць усіх нас, уключаючы «прагматыкамі»: будзем разам «хітраваць» трэці тэрмін...

Дарэчы, наконт «хітрыкаў» тав. Фралова. Параўноўваць прадстаўніцка Кансерватыўна-хрысціянскай партыі — БНФ з гэтым генэралам проста недарэчна. Хоць бы таму, што генэрал да абрання яго ў палату ніяк не выказваў сваёй апазыцыйнасці, у той час як адна толькі прыналежнасць чалавека да згаданай партыі красаміна сведчыць аб ягоных прыхільнасцях.

З фальсіфікацыямі гэтай улады змагацца немагчыма — сведчаць

усе, хто быў назіральнікам на выбарах ці рэфэрэндумах. Таму галоўная задача — зрабіць так, каб такія выбары і рэфэрэндумы не былі прызнаныя, як гэтага ўдалося дамагчыся ў 2000 г. Які сьвяжырадае А.К., «уладу зрабіла сваю справу», аднак мы зрабілі сваю — і выбары ў палатку не былі прызнаны дэмакратычнымі краінамі.

Вывесце «на мітынгі ці шэсьце 150—200 тысяч чалавек» магчыма толькі пры моцнай інфармацыйнай падтрымцы. Аднак «НВ» неаднаразова адмаўлялася друкаваць паведамленні пра актыўны «пазнякоўцаў». І палітычныя артыкулы З.Пазыняка — таксама. Хаця, прыкладам, А.Лябедзка заўсёды мае магчымасць выказацца на старонках гэтай газеты.

І на завяршэнне хочацца адказаць А.К. ягонымі ж словамі: «Уся гэтая валтужыня толькі на руку існаму рэжыму». Ня трэба кідаць адзін у аднаго камяні. Не заўсёды тое, што робяць іншыя, — дрэнна. Бывае, варта і падтрымаць.

Галіна Рабянкава

Мова ў іх вінаватая

«Сёлета ў некалькіх беларускіх школах Горадні адкрыліся расейскія класы. Але нават цяпер «абруселія» школьнікі вымушаны студзіць урокі па беларускіх падручніках. Бібліятэчка СШ №32 Вальна Голубева кажа, што найбольш няручэснасцю маюць вучні 6-х класаў. «Падручнікі «Сусвет», «Пачатковы курс геаграфіі», «Гісторыя сярэдніх вякоў» у асноўным беларускія, а ўрокі адбываюцца па-расейску. Шасцікласнікі найбольш скардзяцца на «Сусвет». Урок сам па сабе складаны, падручнікі напісаны заанада навукова, і паспрабуй адрозні перакласці. Бацькі абураліся: задаткавы кошт комплектаў падручнікаў выплачаны ў жніўні, а кніг няма да гэтага часу» (Аляксандр Хілімон, «Комсомольская правда в Белоруссии»).

Вось як «пакутуюць» дзяткі тых бацькоў, што вырашылі перавесці сваіх нашчадкаў у «нармалёвыя» класы! Думаю, мала хто перайшоў з іншых школаў, большасць перавяла пасля пятай беларускай у шостую расейскамоўную класу. Правучышыся 6 гадоў па-беларуску, школьнікі лёгка прачытае і зразумее беларускі тэкст. Лягчэй, аднак, паскардзіцца на беларускія падручнікі, чым на Міністэрства адукацыі, якое не знайшоў грошай на друк кніг для расейскамоўных класаў. Лягчэй абвінавачваць беларускую мову, а не чуючыніка, настаўніка ды асабістую недаадукаванасць.

Аднак, па маім недакладных звестках, у Горадні наагул няма ніводнай беларускай школы!

Руслан Равяка, Баранавічы

Адкуль патоп

Цытата «А ў 1644 годзе на Крэва, як і на землі Рэчы Паспалітай і Вялікага княства Літоўскага, абрунуўся так званы «пато́п». Гэты пэрыяд у гісторыі атрымаў такую назву таму, што на нашыя землі магутным патокам, што сапраўды пато́п, хлынулі шведзкія войскі... Непапраўныя страты панеслі тады беларускія гарады, вёскі, мястэчкі, уся наша зямля. Напалову скарацілася тутэйшая насельніцтва, многія паселішчы зніклі з твару зямлі наагул» (Анатоль Буцьвіч, «Буслы над Крэвам, альбо Раскіданае

гнездо крывіцкай славы», «Маладосць», №11—12, 2002 г.).

Слова «пато́п» для паляка і для беларусаў усё ж такі мае трохі адрозны сэнс. Ні шведы, ні палякі, ні нават немцы ніводнага разу ня здолелі выразаць палову нашага насельніцтва. Гэтага дасягнуў толькі «старэйшы брат».

У «Энцыклапедыі гісторыі Беларусі» войнам ВКЛ і Рэчы Паспалітай з Масквой прысвечана амаль восем аркушаў, а са Швэцыяй — адзін слупок.

Вячка Васілёнак, Менск

Безабароннасць перад навінамі

30 студзеня 2003 г. у 20.30 у праграме «Нашы навіны» АНТ з вялікім запалам і смакам апавядалася пра хворую настаўніцу біялогіі канкрэтнай менскай школы, якая захварэла на шызафрэнію. Паведамляліся яе імя й імя па бацьку. Праўда, не былі абвешчаны хатні адрас і тэлефон.

Мімаходзь інфармавалася, што працяглы час адміністрацыя школы і іншыя настаўнікі не заўважалі незвы-

чайнасці ў ейных паводзінах.

Галоўная ж увага ў зьняважлівай форме надавалася хвораму чалавеку. А ці мае віну чалавек, які захварэў не па сваім легкадумстве, не па сваім жаданні? Яму наканавана быць ігцом?

Таму што праграма «Нашы навіны» на ўсю краіну кампраматуе чалавека, які праз сваю хворобу ня ў стане абараніць сябе. (Ці не выкарыстанне гэта «бездапаможнага стану хвары», пра якое згадваецца ў «Крыміналь-

ным кодэксе»?)

Праграма паставіла і перашкоду хвораму чалавеку ў сацыяльнай рэабілітацыі, калі ён (часткова ці цалкам) забавіцца ад хваробы. Гэта значыць, што парашана на толькі маральнасць.

Ці існуе яшчэ ў Беларусі такі панятак, як «медычная таямніца»? Ці зверне ўвагу на парушэнне правоў хворага чалавека пракуратура?

Сяргей Язерскі, Менск

Артыкул сп.Віктара Марціновіча «Інтэлігенцыя — от слова «телега»?» («Белорусская газета» за 27 студзеня) прысвечаны тэме ня новай — інтэлігенцыі і яе ролі. Аўтар «ісключительно благодаря двум дракам», а таксама з нагоды «собрания интеллигенции» вырашыў задумацца пра тое, «кто он такой, белорусский интеллигент». Задума, безумоўна, вартая, а таму й ухвальная.

Пачатак артыкулу, праўда, можа збятэжыць каго заўгодна — ці то расейскамоўнага, ці то нерасейскамоўнага беларускага інтэлектуала, бо сп.Марціновіч знянацку й без усялякіх аргументаў сысьвярджае: «За границей интеллигенции нет». Ну што ж гэта Вы, спадар-«баценька» Віктар?! Па-першае, як казалі ў савецкія часы, за мяккой ёсць усё! А па-другое, Вы проста прырэчыце самому сабе, бо на пачатку самі ж і пішце пра «russian intelligencia». Значыць, за нашай ўсходняй мяккой яна усё ж такі ёсць. І адмаўляць яе існавання зусім ня варты.

Што да інтэлектуалаў, то тут у Вас, спадару Віктар, поўная блытаніна ў галаве. Паводле Вашых меркаваньняў, «прослойка интеллигалов» — зьява расейская, якая склалася там «благодаря декабристам и нескольким годам красного террора». І гэтыя «інтэлектуалы», як сысьвярджае сп.Марціновіч, былі гатовыя «не только порождать идеи, но и в первых рядах, с наганом и самодельной бомбой воплощать их в жизнь». Ну што тут скажаў? Адзін з такіх інтэлектуалаў — І.Сталін, аўтар шырока вядомай кнігі «Вопросы ленинизма», суаўтар «Краткого курса истории ВКП(б)».

Пра інтэлігенцыю, інтэлектуалаў і агаворкі

Добра вядомыя ў нашай краіне й працы другога расейскага «інтэлектуала» У.Леніна, які меў да расейскай інтэлігенцыі вельмі акрэсьленае стаўленьне, дагэтуль папулярнае ў шырокіх народных масах, пра што «БГ» і нагадвае сваім чытачам у другім артыкулі, зьмешчаным на той самай паласе.

З увагі на цяперашнюю беларускую сытуацыю цікавасьць да такога кшталту інтэлектуалізму — рэч невыпадковая, і сп. галоўны рэдактар «БГ» зрабіў правільна, зьмясьціўшы артыкул В.Марціновіча ў рубрыцы «Тэндэнцыі».

Між тым добра вядома, што інтэлектуалы — зьява заходняя. Паўстала яна на традыцыі эўрапейскага рацыянальнага крытычнага мысьленьня, а таму з чыровым тэрорам, бомбамі й рэвалюцыяй у Расеі нічога супольнага ня мае.

Цяжка ня быць уражаным ведамі аўтара артыкулу пра рэаліі ўсходняга й заходняга культурніцкага жыцьця. Але усё ж мушу зьвярнуць Вашу ўвагу, сп.Віктар, на тое, што слова «intelligencia» Вы напісалі няправільна. А прыметнік «Russian» у ангельскай мове заўсёды пішацца зь вялікай літары.

Зазірнулі б Вы ў слоўнік, сп.Віктар, перад тым як разьвешваць гірлянды зь нетузітых словаў перад тутэйшай чытацкай публікай.

Сп.Марціновіч агаворваецаца настойліва й сьстэмна. Як тут не ўгадаць сп.Фройда. І як не ўгадаць шматлікіх тутэйшых зь іхнімі «отечественными ладами и иномарками», з «нашей отечественной культурой» і

«нашими» ў Чачэніі. А таму нядзіўна, што сп.Марціновіч раздражняецца «Вітаўты», «Жыгімонты», «Несьцёркі» і «Яські». «Интересно было бы взглянуть в графу «имя» их паспортов», — піша аўтар артыкулу. Ідэя ня новая. Яе ў папярэднім нумары «БГ» ужо выказаў сп.Грыцанаў, адзначыўшы пры гэтым трасянкамоўнасьць нова-народжаных Алесья і Вінцукоў. Пра трасянкамоўнасьць піша і сп.Марціновіч.

Я разумею, што з чысьцінай беларускай і расейскай моваў у Беларусі — праблемы. Ведаецца, моўная інтэрфэрэнцыя. Але сутнасьць справы — не ў інтэрфэрэнцыі. Сутнасьць выяўляецца якраз празь некаторыя красамоўныя й істотныя «slips of the tongue». І самай красамоўнай зь іх зьяўляецца агаворка пра замежжа. У Вашай падсыядомасці, сп.Марціновіч, замежжа — рэчаіснасьць адназначна акрэсьленая: гэта усё тое, што пачынаецца на захад ад Берасьця.

А таму самы час адказаць на Вашы пытаньне пра тое, якую ролю наша інтэлігенцыя адыгрывае «в затнушемся на 8 лет «переломном моменте». Пагадзьцеся тут з Вамі: роля гэтая зусім нязначная. Бо істотная частка беларускай інтэлігенцыі, пераважна расейскамоўная (у тым ліку й Вы), так і ня здолела за дваццаць год беларускай незалежнасьці выбудаваць культурніцкую, інтэлектуальную й псыхалогічную мяжу з Расеяй. І не пра расейскае тэлебачаньне (глядзець ці не глядзець яго) ідзе тут гаворка. А пра культурніцкія каштоўнасьці й эксытэнцыйнае мысьленьне, у цэнтры

якога заўсёды ёсць «Я»-творчы суб'ект і мая ўласная культура. Гаворка ідзе пра беларускую культурніцкую традыцыю й гісторыю гэтага народу, у якой была свая высокая культура.

Агаворка тым больш істотная, што адсутнічае выразнай культурніцкай мяжы ў сыядомасці вялікай колькасці расейскамоўнай ці дзвюхмоўнай (паводле прынцыпу «чего изволите?») беларускай інтэлігенцыі ёсць адной з самых галоўных прычынаў абсурднага й небясьпечнага працэсу інтэграцыі з Расеяй.

Паспрабуйце, сп.Віктар, з пазыцыі чалавека, добра абазнамага ў сваёй (беларускай) культурніцкай традыцыі, пакамунікавацца з расейскімі інтэлектуаламі на якую-небудзь гістарычна-культурніцкую тэму, што тычыцца Беларусі, і Вы пераканаецеся, што культурніцкая мяжа існуе. Дарэчы, беларуская мова гэтую мяжу ўвадавовае вельмі лёгка.

Ня варты, безумоўна, рабіць мяжу непераадольнай. Але Пушкін усё ж ня ёсць «нашим поэтом», а «Колобок», якога Вы, напэўна, чыталі ў маленстве, ня ёсць беларускай казкай. Нашымі яны могуць быць толькі ў той меры, у якой ёсць нашае культурніцкае «я», нашае культурніцкае «мы» і наша культура. У адваротным выпадку замежжа для беларусаў, як цяпер для Вас, заўсёды бу-

дзе пачынацца з Польшчы, Літвы ці Украіны.

Спасылаючыся на праф.Цікоцкага, ня варты прыпісваць комплекс культурніцкай непаўнаваартасці беларускім інтэлектуалам ды ўсім тым, хто ўжо мае ўяўленьне пра сваю ўласную гісторыю і культуру. Комплексу папросту няма.

Слава Богу, што шануюны прафэсар, які прыехаў да нас з-за мяжы, з Расеі, вывучыў беларускую мову й піша падручнікі па беларускай граматыцы. Гэта толькі сьведчыць пра вартаснасьць ягонай справы й нашай мовы.

Інтэлігенцыя — зьява тыпова расейская і ў Беларусі імпартаваная. Да таго ж, за гады камунізму тутэйшая інтэлігенцыя была яшчэ й савецызаваная. А таму, як прадукт імпартавання, яна ў значнай сваёй частцы прарасейская, правінцыйная, а з гэтага й прайнтэграцыйная, калі не прыўладная. Але тыя, хто зьвяртаецца адзін да аднаго «спадар» і «спадарыня», да гэтага фэномэну, сп.Віктар, ужо не належаць. Вы зноў усё пераблыталі.

Да гэтага фэномэну не належаць і беларускія інтэлектуалы, значная колькасць беларускіх мастакоў, літаратараў, навукоўцаў, музыкаў, журналістаў і ўвогуле добра адукаваных людзей. Так што ў Вас ёсць шанец. Посьпехаў Вам.

Алесь Анціпенка

НАВУКОВАЯ ДАВЕДКА

Фэномэн «Козела»

Фэномэн саманавісыці трапіў у апошні дзесяцігодзьдзі пад увагу псыхалёгаў, якія займаліся посткалініяльнымі даследаваньнямі. Яны тлумачаць саманавісыць каліянізаванага народу інтэрналізацыяй клясавых, культурных ды нацыянальных стэрэатыпаў, распрацаваных каліянізатарамі. Гэта адбываецца ў выніку таго, што каліянізаваныя прывучаюцца глядзець на сябе вачыма каліянізатараў. Такое культурнае паняволеньне ёсць вынікам эканамічнае эксплюатацыі і палітычнае дыскрымінацыі. Упершыню гэта было разгледжана на франка-альжырскім, ангельска-індыійскім прыкладах (Ф.Фэнан), пасля — на расейска-ўкраінскім (А.Грабавіч, У.Адамыч).

Стаўленьне сп.Марціновіча да «Беларускае інтэлігенцыі» (а ўрэшце, і да самога сябе, бо ён, як ні стараецца падкрэсьліць сваю інакшасць, паходзіць з таго самага асяроддзя — хоць бы ў сілу адукацыі) вынікае з агульнага зьняважліваньня ўсяго «мясцовага», «другаснага», адознага ад «цэнтральнага» — «вышэйшага» і «першаснага».

Акадэмік Вярнадзі называў такую зьяву галоўную тэму «умственной подчинённости». Яна паліглае на ў тым, што пэўныя народы ўсвядомляюць сваю культуру як «меншую», — ніводзін эстонцав аб славенстве, відовацна, не ўважае сваёй культуры «большай» за французскую або расейскую. Аднак такое прызынаньне ўласнае «меншасці», «ніжэйшасці» мае хутчэй колькасны, чым якасны характар. Яно ня ёсць (як правіла) ні для эстонца, ні для славенца падстава адмаўляцца ад сваёй «меншай» культуры на карысьць чужой «большай». Умоўна кажучы, баксёр лёгкай вагі ня прагне біцца з цяжкавагаў, каб цольне ня можа змагацца з ягуарам у бегу на тэ мстраў. Кожная культура (як і мова) па-свойму дасканалая і мае нешта

такое, чаго ня мае ніякая іншая, хай сабе й «найбольшая» і наймагнутнейшая.

Культурнае паняволеньне пачынаецца тады, калі пэўны народ усвядомляе сваю «меншую» культуру як «менш вартасную», «другарадную», «беспэрспэктывную». То бок стаецца гэтакім сабе «цоленем», які пагаджаецца змагацца зь ягуарам на сушы, дзе, зразумела, асуджаны на паразу і на прызынаньне сваёй анталіягічнай непаўнаваартасці — у катэгорыях і ў агульнай сьстэме вартасцяў ягуара.

На мове псыхааналізу такі пакарлівы (ці, хутчэй, вымушаны) пераход на чужы пункт гледжання, накладаньне на сябе чужых крытэраў і стэрэатыпаў, запазычаньне чужога (як правіла, нэгатыўнага, перадузятага) уяўленьня пра сябе і сваё адпалічэньніцаў як уяўленьне ўласнага называецца інтэрналізацыяй, «абунутраньнем» чужога «калектыўнага» ценю. Паняволена нацыя пераймае зьняважлівасьць і зьверхнасьць каліянізатараў да сябе як сваю ўнутраную якасьць, чужай нэгатыўна ацэнка робіцца самаацэнкаю, немачная нянавісьць да прыгнатыўнікаў абяртаецца нянавісьцю да самога сябе і сваіх вартых жалю суплечніцкаў.

Зразумела, што такая інтэрналізацыя нэгатыўнага уяўленьня пра сябе не адбываецца імгненна і ня ёсць вынікам звычайнага ўплыву «мацнейшай» культуры на «слабейшую». Культурнае паняволеньне няэмынна суправаджаецца й абумоўліваецца паняволеньнем палітычным — разнастайнымі формамі прымусу, ўціску, простага і ўскоснага гвалту. Уласна, сама сытуацыя, калі звычайная і для ўсіх відавочная адрознасьць культуры пачынае ўспрымацца ў азначаных катэгорыях, то бок калі, перафразаючы іншага клясыка посткалініяльных даследаваньняў Эдварда Саіда, адна культура ўспрымае адрознасьць іншай як *слабасць*,

а тая, у сваю чаргу, пераймае і сама засвойвае такі пункт гледжання як «аб'ектыўны», — такая сытуацыя найвыразней сьведчыць пра нераўнапраўнае стасункі між гэтымі культурамі, пра яўнае або прыкраваньне мэханізмы палітычнага ці палітычна-эканамічнага дамінаваньня аднае культурнае групы над іншай.

Комплекс непаўнаваартасці што да мэтрапольнай расейскай культуры, які цяжэ над беларусамі, абумоўлены зусім ня «беднасьцю», «слабасцю» ці «другараднасьцю» іхнай уласнай культуры (аб'ектыўна кажучы, дзясяткі паўнаваартасных культур — ад эстонскай да альбанскай і ад славацкай да каталёнскай — ані «багаццейшыя», ані «першараднейшыя» за культуру беларускую). Беларускі комплекс непаўнаваартасці насамрэч абумоўлены *самім фактам параўноўваньня*, то бок сытуацыяй, у якую беларусы былі гвалтам пастаўлены на шмат дзесяцігодзьдзяў — у адрозьненьне ад каталёнцаў, славакаў, эстонцаў або заходніх украінцаў, якія ніякіх комплексаў што да «власнай расейскай культуры» ня маюць, хай сабе яна будзе хоць што разам «велькаю». Беларусам змусілі глядзець на сябе чужымі вачыма, бацьчы сябе ў чужым лэстэрку, ацэньваць сябе

паводле чужых крытэраў. Лішне казаць, што ані гэтыя крытэры не былі аб'ектыўнымі, ані погляд на быў неперадзутым. Культурная адрознасьць пад чужым ацэнчым поглядам ператваралася ў слабасць, інакшасць — у аубогаць. Прынцыпы чужых праміў гульты, цольне прайрае ягуару. Уся «ям» каціных мае мажлівасьць пераканацца, якія з гэтых ластэногіх нікчэмных, бяздарных, «адстойных» бегуны. Не цолени, а нейкая выродлівая, дэградвацная разнавіднасьць ягуараў. І галоўнае — у саміх цоленуў не павіна заставіцца ў гэтым ніякага сумневу. Гэта і ўзуюса чарговы раз даказаць сп.Марціновіч, сабраўшы самыя выпадковыя, але самыя выродлівыя прыклады.

Такое культурна-псыхалёгічнае паняволеньне зьдзяйсняецца праз пануючы (у дадзеным выпадку расейска-энтрычны) дыскурс і мае розныя вынікі.

Напрыклад, нядаўна прайшла інфармацыя з Пінску: людзі там мяняюць «немілагучныя» прозьвішчы Рак, Козел, Дубіна на «вполне культурныя» Ракаў, Казлоў, Дубінін.

Фэномэн саманавісыці цалкам можна назваць і «Фэномэнам Козела».

М.Р.

«Банды Нью-Ёрку», «Чыкага» ў Менску

«Оскараўскія» стужкі традыцыйна збіраюць у Менску поўныя кінзалі. Адзін з імаверных прэтэндэнтаў на тытул «Найлепшы фільм году» — карціна «Пракляты шлях» — ужо ляжыць на палічках «Кінавідэапракату».

Амаль дасягнута дамова і з уладальнікамі правоў на пракат фільму Шыхара Капура «Чатыры пары». Хутка пасля цырымоніі «Оскар» плянуецца пусьціць у беларускі пракат «Чыкага» і «Банды Нью-Ёрку», а калі мы ўбачым на вялікім экране «Гадзінік» Стывена Далдры і «Пра Шміта» з Джэкам Нікасанам у галоўнай ролі — застаецца толькі здагадацца.

Найлепшыя фільмы году Амэрыканская кінаакадэмія будзе вызначаць пры канцы сакавіка. Намінантаў абвешчаюць ужо 11 лютага. Найбольш імаверныя прэтэндэнты на «Оскар» за найлепшы фільм 2003 г. — «Гадзінік», прэм'ера якога на амэрыканскіх экранах адбудзецца ў

сярэдзіне лютага, і «Чыкага» — кіна-вэрсія вядомага музыклу. Літаратурным падмуркам «Гадзініка» сюжэт фільму разьвіваецца вакол іншай рэальнай кнігі — псыхалогічнага рамана Вільяма Вулфа «Міс Дэлэй» (1925). Далдры адлюстроўвае ўздзеянне кнігі Вулфа на жанчын розных пакаленьняў, якіх граюць Джуліяна Мур, Мэрыл Стрып і Ніколь Кідман. Апошняя сыграе самую песьменьніцу.

«Оскар» за рэжысуру найхутчэй атрымае Марцін Скарсэз («Апошняя спакушэньне Хрыста», «Шалёны бык») за «Банды Нью-Ёрку» з Дэнісам Ды Льюісам і Леанарда Ды Капрыё ў галоўных ролях. Ідэя зьняць фільм пра супрацьстаяньне італьянскіх і ірляндзкіх эмігрантаў у сярэдзіне XIX ст. прыйшла да Скарсэза яшчэ ў 1977 г., пасля здымак музыклу «Нью-Ёрк, Нью-Ёрк». Але пасля правалу фільму Майкла Чыміна «Брама раю» з падобным сюжэтам Скарсэз адказаў сцэнар да лепшых часоў.

Адразу пасля выхаду «Бандаў Нью-Ёрку» ў студзені 2003 г. рэжысэр атрымаў «Залаты глёбус», цырымонія ўручэньня якога лічыцца генэ-

ральнай рэпэтыцыяй «Оскару».

Адным з імаверных намінантаў на «Оскар» зьяўляецца Том Гэнкс, які сыграў наёмнага забойцу ў фільме «Пракляты шлях». Сэм Мэндэс, маляды й вельмі паспяховы брытанскі рэжысэр («Оскар» у 2000 г. за «Прыгажосць па-амэрыканску»), сказаў пра свой новы фільм: «Гэта гангстэрскае баявік з выхаваўчымі элемэнтамі». Асноўны канфлікт разгортваецца паміж прафэсійнымі забойцамі, адзін з якіх хаваецца ад другога. Але ёсьць яшчэ канфлікт псыхалогічны, паміж бацькам — кілерам, які раскаяўся, — і сынам, які жадае адпомсціць за сьмерць родных і таму гатовы ісьці на забойствы, забывшыся пра сумленьне і душу. «Пракляты шлях» — адзін з фільмаў, вартых квіткі ў кіно.

Таксама як і другая частка «Ўладара пярсьцёнкаў» — «Дзьве крэпасьці», якая на галоўныя «Оскары» прэтэндаваць ня будзе. Фільм выйшаў прыгожым (здымалі яго ў Новай Зяляндыі) і дынамічным. Батальныя сцэны займаюць каля паловы экраннага часу. На беларускіх экранах «Дзьве крэпасьці» зьявіцца 2 сакавіка.

Павал Сьвярдлоў

Другая частка «Ўладара пярсьцёнкаў» — «Дзьве крэпасьці» — выйшла прыгожая й дынамічная.

ГУМАНІСТЫКА

Караянка абаранілася па Тураўскім

У студзені 2003 г. у Пецярбургу ў Пушкінскім Доме (Інстытут расейскай літаратуры) была абаронена дысэртацыя, прысьвечаная Кірылу Тураўскаму. Дысэртантка з Паўднёвай Карэі Со Сон Джонг разгледзела Жыццёпіс (Жыццё) Кірылы Тураўскага з кнігі «Пралог». Гэтыя «пралогі» складалі ма-нахі, зьбіраючы пад адной вокладкай творы розных «айцоў царквы». Таксама яна разгледзела ўсе «Слова» св.Кірылы, змест і тэмы якіх суадносяцца з тэкстамі таго «Пралогу». Такіх «Словаў» тры: «Прытча пра сыяпога і кульгавага», «Сло-

ва пра нядбайнага цара і разумнага дарадцу» (альбо «Аповесьць аб беларызцы») і «Слова на сабор свя-тых айцоў 318-ці» (на Нікейскі першы сабор сабраліся 318 айцоў).

Сам Кірыла шмат разоў пісаў, што стварае тэксты на падставе сьвятых кнігаў. Ён амаль цалкам запэўніў для сваіх «Словаў» асноўны сюжэт з прытчаў «Пралогу». Аднак у Кірылы, які быў вялікім знаўцам Сьвятога Пісьма і богаслужбовых тэкстаў, кожны праложны сюжэт робіцца шматзначным. Так, у «Аповесьці аб беларызцы», цалкам уводзячы ў свой тэкст сюжэт з «Пралогу», Кірыла

Тураўскі ўзбагачае яго вобразамі, якіх няма ў праложным тэксьце: памужчынску разумная дачка, нейкі прыгожы і высокі чалавек, што стаіць на цвёрдым камені, бунт у горадзе.

Грунтуючыся на гэтым, Со Сон Джонг абвясняе гіпотэзу Е.Фет аб тым, што Кірыла Тураўскі быў складальнікам другой рэдакцыі «Пралогу». Матэрыялам для дасьледаваньня сталі 120 рукапісаў Пралогу XIII—XVII ст., а таксама сысы вышэйназваных твораў.

МН, Пецярбург

ДЫСКАГРАФІЯ

Дом культуры

NRM. (p) 2002, выдавец не пазначаны.

Гэтага альбому я чакаў з пэўнаю засьцярогай, для чаго былі важкія прычыны. Папярэднія праксы з удзелам Лявона Вольскага былі інспіраваныя памкнёньнем працаваць на мяккі сур'ёзнасьці й алкратэ-тага сьцёбу, прычым апошняе вы-ступала ў якасьці асноватворнага стылёвага матыву. Гэта адразу кіда-ецца ў вочы ў «Крамбамбулі», якая зрабілася канкурэнтназдольным бела-рускімаўным прадуктам у атэчэ-на-рускімаўнага папулярна. Той са-мы сьцёб ляжыць у аснове альбому «Тры чарапахі». А «Дом культуры» зьяўляецца працягам «Чарапах» за выключэньнем аднаго моманту: у новым альбоме «NRM» зрабіла ра-шучы крок у напрамку стварэньня на агульным сьцёбным фоне нечага такога, што хваліла і юнацкія сэр-цы музыкі яшчэ ў часы «Мроі». Тады ім надзвычай хацелася зрабі-ца сур'ёзнымі як мага хутчэй. Цяпер сытуацыя зьмянілася: патрабаванні рынку практычна ліквідавалі нон-канфармизм рок-музыкі. Хто-ніхто кажа нават, што сёньня ня мае сэнсу ўжываць тэрмін «рок-музыка». Шка-ла вымэрняў зрушылася, галоў-ным паказьнікам зрабіўся камэрцый-ны посьпех (альбо правал) таго, што выконваецца, выдаецца і прадаецца.

«Дом культуры» мусіць прадава-ца цалкам паспяхова. Ён выдадзены, ці не ўпершыню ў гісторыі ай-чынай музыкі, у двух варыянтах. Ня ведаю, каторы лепшы. Размоў-ныя «пракладкі з крыльцамі» нада-юць альбому цалкам іншы сэнс, нібыта выпускаючы кожную чарго-вую песьню ў самастойны палёт. Зьнітаваныя дакладным сюжэтам, яны выконваюць куды больш асэн-

саваную ролю, чым у альбоме «Тры чарапахі». Дыялёгі тут зьяўляюцца кантрасным фонам для песьні, у якіх жартачкаў практычна няма. Праца на кантрасе — надзвычай удзячная глеба. Тут у «NRM» усё атрымалася добра.

У «аблегчанага» варыянту іншы плюс: ён не абцяжараны дадаткамі, якія адцягваюць увагу ад галоўнага. Альбом складае больш важнае ўра-жаньне, чым «Тры чарапахі», дзе су-р'ёзнасьці таксама хапала. Але гэ-тым разам публіцыстыка тэкстаў сьпугла багатыленьняў — выдатны хард-рокавы нумар «Беларускія да-рогі» нібы падводзіць да ключавой песьні альбому «Маё пакаленьне». Гэтая кампазіцыя — ці ня самая моцная наагул ва ўсім даробку Вольскага. Ён тут настолькі адчайна адкрыў душу, што прабадзі, мала-дзейныя пад прасунуты, але тэрмін «рок-музыка» ранавата выкідаць з лексыкону. Гэтая песьня — яе аголе-ная сутнасьць.

Віншую «NRM» з цвярозай, якаснай работай. Адно не ўстрымаю-ся, каб не зачалі танынку нота-ку, што завецца гукаражысурай. Пе-рад «Домом культуры» слухаў апошні дыск польскай «Будкі суфле-ра» «Mokre oczy». Музыка «Будкі» поўная «мяса», яна густая і навары-стая, як цешчын боршч. А «Дом куль-туры» гучыць нагадаў мне прад-укт з сталёўкі гэтага дому, які часта называюць нават ня «суп», а проста «першая страва». Мо на стады зья-дзеньня запісаннага матэрыялу губ-ляецца нейкі нэрв — тое, што ства-рае агульнае дыханьне праграмы.

Дай Бог мне памыліцца!

Культуры СЛУХАЧ

Кітайская нявеста

Мадэра хард блюз. Vigma, (p) 2002

Красамоўны прыклад таго, што можа здарыцца з сярэдняга, як мно-гія лічылі, узроўню айчынным гур-том, калі ў яго ўкласьці немалыя па-беларускіх мерках грошы. У выніку маем выдатнай якасьці рэклямныя плякаты, належную раскрутку, шы-коўную прэзэнтацыю пры поўнай залі ды, уласна, сам альбом — з год-ным дызыянам, грунтоўным рэпэр-туарам, добрай якасьці запісам.

Але казаць пра «Мадэру хард блюз» як пра калектыв сярэдняга ўзроўню і раней мог толькі той, хто ня ведаў Юр'я Міхайлава і ніколі ня чуў, які ён працуе на сьне. Юры — дасьведчаны гітарыст, які здаўна мае схільнасьць да жорсткага, «тэхнаскага» блюзу. Году з паўтара таму склад ягонага гурту стабілізаваўся, а тут і бізнэсовец Анд-рэй Восіпаў вырашыў укласьці ў ка-лектыв грошы. І ў выніку маем «Кітайскую нявесту» — рэдкі для Бе-ларусі альбом блюзавай музыкі.

Альбом вытрыманы ў энэргічнай, жорсткай, шчыльнай па гукі стыл-істыцы. Практычна ўсе творы там — класічныя вэрсіі рок-н-ролу, таго самага, які трывала абапіраецца на блюз. Запісаньня яны лёгкія, узорна. Можна казаць пра пэўнае рытміка-гарманічнае падабенства некаторых твораў, але гэта тыпова для больш-шасьці альбомаў сучаснага блюзу. Можна прычапіцца і да тэкстаў, але што такое блюзавай тэксты? Гэта штосьці кітаўту тэкстаў песьні акаўнаў ці ўдзельнічаў праграмы «Песьня-2002»: блізоьмны таксама сьпываюць пра тое, што бацька наво-кал. Гаворку варта весці пра тое, назоўкі арганічныя яны са сваёй музычай у тых тэкстах. «МХБ» пад-ставаў для сумленьняў у ненату-ральнасьці не дае.

Добрая работа, за якой «МХБ» хо-чацца шчыра павіншаваць.

Піва хард СЛУХАЧ

Сэкунда вырашыла лёс «Калюмбіі»

З 16 тыс. знойдзеных фрагментаў «Калюмбіі» спецыялісты NASA паспрабуюць скласці праўду пра катастрофу касмічнага чаўнака. Экспертаў асабліва цікавіць... 80-я сэкунда палёту карабля. Бо гэта яна магла вырашыць лёс астранаўтаў. На гэтай сэкундзе пасля старту ад ракеты, што выводзіла «Калюмбію» на арбіту, адарваўся невялікі фрагмент. Тэлекамеры, усталюваныя на «Калюмбіі», зафіксавалі, што ён меў каля метра ў дыяметры і ўдарыў у левае крыло чаўнака пад вуглом 90 градусаў. І менавіта ж каля 80-й секунды на карабель упадае найбольшая нагрузка і нават невялікая аварыя можа мець фатальныя наступствы. У 1986 г. маленечкая вышчэчка паліва на 73-й сэкундзе выклікала выбух «Чаленджэра».

Ледзьве «Калюмбія» выйшла на арбіту, як эксперты NASA пачалі вывучаць здымкі і паказаны прыборы. І прыйшлі да высновы, што небяспечкі аварыі няма. У космасе ўсё спраўды прайшло нармальна. Аднак цяпер большасць экспертаў схіляюцца да думкі, што тэрмаізаляцыя карабля была ўсё ж парушана, што і выклікала выбух падчас уваходу ў ішчыльныя слаі атмасферы.

Калі аналіз NASA давядзе, што лёс «Калюмбіі» спраўды быў вырашаны на 80-й секундзе, шмат хто ў касмічнай агенцыі страціць працу. У СМІ ўжо прайшла інфармацыя, што некалькі інжынераў, адказных за бяспеку палётаў, паліцелі з пасадаў.

Партыя Шродэра прайграла

Нямечка сацыял-дэмакраты страцілі папулярнасць. Выбарцы не даруюць ім эканамічнага крызысу, які перажывае Нямеччына. СДПН прайграла зямельныя выбары ў Гесне і Ніжняй Саксоніі, прычым з рэкордна нізкім вынікам. Асабліва балючага паразы — саксонская, бо гэта бацькаўшчына Гергарда Шродэра. Сам канцлер узяў адказнасць за разгром на сябе, але сыходзіць у адстаўку не збіраецца.

Паколькі прэзідэнт Нямеччыны выбіраюць разам дэпутаты федэральнага і зямельных парламентаў, цяпер найбольшыя шанцы на выбарах у траўні 2004 г. будуць мець лідэра ХДС Ангела Мэркель, прэм'ер Баварыі Эдмунд Штэйбэр або былы шэф ХДС Вольфганг Штэйбле — інвалід, што перасоўваецца толькі ў вазку, але палітыкі не пакідае.

Ватыкан супраць «New Age»

«New Age» — гэта фальшывая ўтопія, заявіў кардынал Поль Пупар. Ён прэзентаваў дакумент «Ісус Хрыстос — даўца вады жывой». Гэты ліст адрасаваны святарам. У ім акрэслена розніца між хрысціянскім бачаннем святэ і сынкратычным комплексам веранняў і практыкаў, што атрымалі назву «New Age». Гэты рух здабыў апошнім часам вялікую папулярнасць на Захадзе. На думку Пупара, прычына такой папулярнасці — «усё большае апантанасць заходняй культуры ўсходнімі рэлігіямі і пошукам таемных шляхоў спасціжэння мудрасці».

Пэдагагічны АМОН

Расейскія настаўнікі будуць працаваць у Чачэніі вахтовым мэтам. Сотні пэдагагаў з школаў і садкоў 50 рэгіёнаў Расеі выпраўляюцца ў беспрэцэдэнтную камандзіроўку ў Чачэнію. І ня проста збіраюцца — ірвуцца з усяе сілы. Дагэтуль місіі ў рэспубліку з цалкам зразумелых прычынаў ладзіліся толькі для рэгіянальных «сілавікоў» і дактароў, але для настаўнікаў — ніколі. Ёсць дзве прычыны, з якіх выкладчыкі правядуць цэлы месяц у Грозным. Першая — галечка правінцыйных настаўнікаў. Для іх абяцаная ўзнагарода ў 10 000 расейскіх рублёў (каля 600 тыс. беларускіх рублёў — «НН») — сума казаная. І другая — палітычны пяр, які плянуе зрабіць сабе на гэтай акцыі яе ініцыятар, арганізацыя «Тыя, што ідуць разам». Аднак ня выключана, што акцыя на самай справе выявіцца грандыёзным падманам і ніякіх грошай настаўнікі не заробяць. Тым ня менш, для тых, хто «не падышоў», адмова робіцца спраўдай трагедыяй. «Мяне не ўзялі, бо мне 45 гадоў, — ледзь ня плача выкладчыца працы Ульянаўскай школы-гімназіі №3 Ірына Уласава. — Я так спадзявалася на гэты кантракт. Я атрымліваю 1650 рублёў. А дзяцей трэба карміць. Я ня проста паехала б у тую Чачэнію — пабегла б!»

Паводле «Известий»

Лукашэнка купляе расейскіх спартуцаў

Быў час, калі расейскія лыжнікі з'яжджалі на Захад — у Аўстрыю ці Швэцыю. Цяпер пераважна эмігруюць у... Беларусь. Сьпярыша туды выправілася алімпійская чэмпіёнка Святлана Нагейкіна, потым біятлістка Алена Хрусталёва. А ў сьнежні на Кубку святэ ў Швэцыі за Беларусь пасляхова выступіў піяразовы чэмпіён святэ на біятлёне Ўладзімер Драчоў. У Расеі яго пакрыўдзілі: не ўлучылі ў склад зборнай на чэмпіянат Эўропы-2002. Вырашылі, што ў 36 гадоў мала на што

здатны. Вось спартовец і пераехаў у Менск — давесці адваротнае. Але справа ня толькі ў гэтым. У Санкт-Пецярбургу ён жыў у даволі кепскіх умовах, а ў Менску, калі выступіць пасляхова, ужо праз год абяцуюць падараваць вялікую кватэру. Такімі абяцанкамі завабілі і 29-гадовую ўкраінскую біятлістку Алену Зубрылаву. А Лукашэнка параіў сваім чыноўнікам дапамагчы зь беларускім грамадзяствам тым, хто хоча і можа выступаць за краіну на спаборніцтвах. Яшчэ ў Беларусі заснаваная прэзідэнцкая стыпендыя. Алімпійскі чэмпіён будзе атрымліваць штомесяц 1500 дзяржаў. Пераможцам і прызёрам першынстваў святэ таксама абяцуюць неабліга ўзнагароды.

Паводле «Экспресс-газеты»

Біятлістка Ўладзімера Драчоў у Расеі пакрыўдзілі, а ў Менску яму абяцуюць падараваць вялікую кватэру.

Праваслаўе або сьмерць

Мясцовая паліцыя ўзяла ў аблогу праваслаўны манастыр пад гарою Афон. 117 манахаў не збіраюцца здавацца. Яны адмаўляюцца падпарадкоўвацца як Канстантынопальскаму патрыярху, якога лічаць ератыком, так і сьвецкім уладам.

«Мы можам бараніцца гадамі, — патражае ігумен Мэтэод. — І будзем змагацца, нават калі застанемся без электрычнасьці, ацяплення і ежы. Каб выгнаць нас адсюль, яны мусяць ужыць сілу». На мурах манастыра — вялікі транспарант з надпісам «Праваслаўе або сьмерць».

Месца таму Варфаламей I, патрыярх Канстантынопальскі, абвясціў манахаў схізмацізмам і загадаў пакінуць манастыр. Канфлікт сысьлё дзесяцігодзьдзямі. Манахі даўно не прызнаюць патрыярха, вінавацяць яго ў «эратычным» кантактах з каталіцкім Касьцёлам. Калі пад манастыр прыходзілі паліцыянты, бунтаўнікі замкнуліся. Мясцовыя ўлады не плянуюць штурму. Але блякада будзе цягнуцца, пакуль, згодна з загадам патрыярха, апошні манах не пакіне муру манастыра.

Эсфігменаву манастыр стаіць над морам, ля падножжа гары Афон, на ўскрайку паўвостраву Халкідыка. Яе кажа легенда, менавіта суды бора прыгнала карабэль, якім Марыя і апостал Ян плылі на Кіпр — адвядца Лазара. Уражаная прыгажосцю мясціны, Марыя ў малітве напрасіла Ісуса падараваць ёй Афон. З таго часу гары — уласнасьць Божай Маці. Дагэтуль ніводная жанчына не ступала на тую зямлю. З X ст.

на Афоне жывуць манахі: 20 манастыроў утвараюць аўтаномную рэспубліку на тэрыторыі Грэцыі. Духоўны ўладар над імі — патрыярх Канстантынопальскі. Палітычны статус сьвятой гары вызначыла канстытуцыя Грэцыі 1927 г. Грэцкую дзяржаву там прадстаўляе сьвецкі губэрнатар, які падпарадкоўваецца міністру замежных справаў. Парадак і бяспеку падтрымлівае мясцовая паліцыя. Крымінальнымі справамі займаецца суд у Салоніках.

Праваслаўныя сьвятары павінны лічыцца за свайго патрыярха. Айцы з Эсфігменаву не выконваюць гэтага абавязку з 1972 г. Гэта і стала фармальнай нагодай для сьнежаньскага загалу Варфаламея I, у якім афонскія айцы былі названыя «непапраўнымі грэшнікамі, якія самі выйшлі з грамады і могуць вярнуцца толькі шляхам раскаяньня». Наступны крок зрабілі сьвецкія ўлады. Губэрнатар паставіў ультыматум: манахі мусяць выехаць да 28 студзеня. А як выйшаў тэрмін, ён падпісаў загад пра «высяленьне» бунтаўнікоў.

«Паводзіны губэрнатара незаконныя, — кажа Мэтэод. — Наш манастыр знаходзіцца пад юрысдыкцыяй Канстантынопальскай патрыярхіі, але мы не абавязаныя ёй падпарадкоўвацца, бо яе точаць ерэсі. Падчас

апошняга падарожжа ў Равэну Варфаламей дапускаў да прычасьця каталікоў і пратэстантаў».

Манахі даслалі ў Дзяржаўную Раду Грэцыі апэляцыю на расьняньне губэрнатара, але ня пунулі ў посьпеху. Сьвежы яшчэ ўспамін пра лёс айцоў, што жылі ў невялічкім манастыры на схілах сьвятой гары і таксама адмовіліся былі падпарадкоўвацца патрыярху. Іх вывезьлі за межы Афону паліцэйскім дыялам. Апэляцыя ў дзяржаўную раду засталася неразгледжанай.

Але манахаў з Эсфігменавога манастыра голымі рукамі ня возьмеш. Іх аж 117. Замкнутыя ў манастыры, айцы ня страцілі ваюўнічага духу, нягледзячы нават на тое, што ім не прывозьцяць болей ежы, браму пільнуе паліцыя, а з боку мора курсыюць патрульныя караблі грэцкіх памежнікаў.

Рахуючыся манахаў зразумелая. У іх няма іншага дому, апроч мана-

стыра. Дый немалады ўжо (самому старому айцу болей за 100 гадоў). На сваёй інтэрнэт-старонцы (www.esphigmenou.com) пакрыўджаныя манахі заклікаюць падтрымаць іх, напісаўшы лісты пратэсту да міністра замежных справаў Георгіяса Папандрэў і да патрыярха Варфаламея I. Што робіцца на Афоне цяпер — сказаць цяжка, бо воля наведваць сьвятую гару могуць толькі манахі, мясцовыя чыноўнікі ды пілігрымы. У турыстаў і тым больш журналістаў патрабуюць пропускі.

Губэрнатар ня хоча ўжываць сілу супраць упартых айцоў. Хоць паводзіны насельнікаў Эсфігменавога манастыра ён вельмі незадаволены. Тым жа шмат гадоў не дасылаюць прадстаўніка на штогадовы збор усіх манастыроў Афону, перашкаджаюць эфэктыўна кіраваць паўвостравам.

Адзін з чыноўнікаў адміністрацыі кажа, што патураньне манахам можа

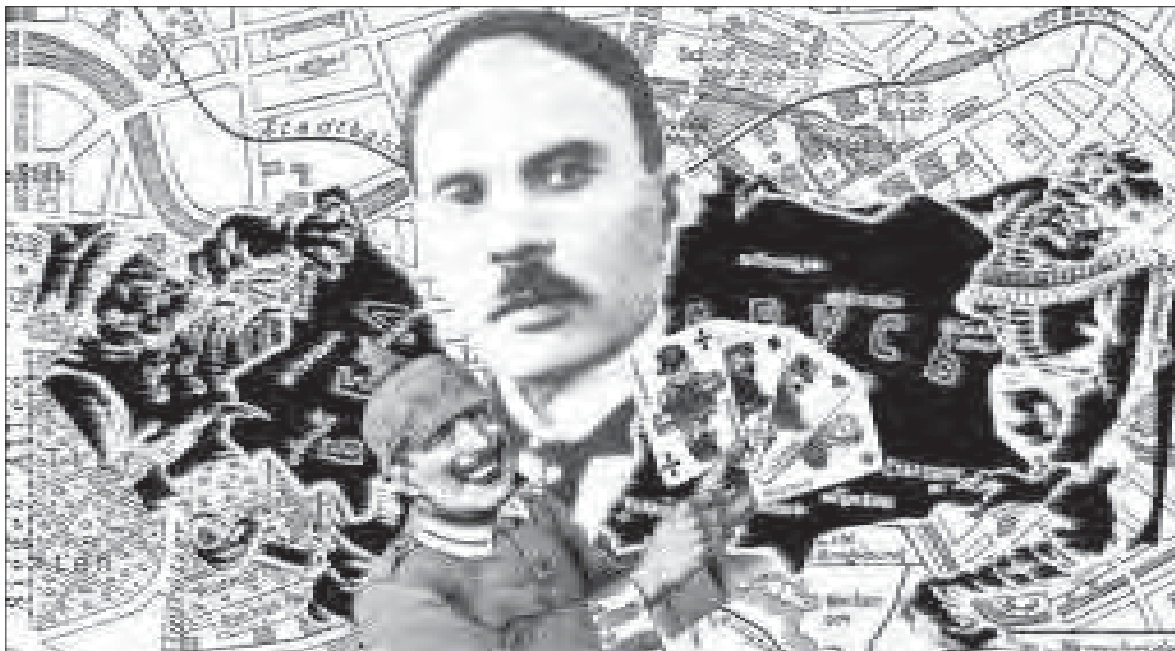
станца небяспечным прэцэдэнтам: «На сьвятой гары ёсць расейскі і баўгарскі манастыры. Калі мы будзем нерашучымі, дык, можа, заўтра расейцы з манастыра сьв. Панцеляімона захочуць выйсці з грамады».

Бунтоўныя манахі лічаць сябе ахвярамі рэлігійнага перасьледу. «Наш супраціў — гэта пытаньне веры. Мы ня супраць патрыярхату як такога. Калі Варфаламей перарве кантакты зь іншавэрцамі й прысягне, што не належыць да масонскай лёжы, я першы палую яму стопу», — кажа Мэтэод.

Падзел хрысціянства на каталікоў і праваслаўных адбыўся ў 1054 г. Амаль праз тысяччу гадоў, у 1964 г., збліжэньне паміж Царквой і Касьцёлам пачаў папа Павал VI і патрыярх Афінагор. А нядаўна адбыліся сумесныя экумэнічныя малітвы патрыярха Варфаламея і Яна Паўла II.

MX; паводле «Gazety Wyborczej»

Беларускія палітыкі і міжнародныя змовы

Увосень 1919-га ўраду БНР было запрапанавана прыняць на сваю службу 60 тысячаў вайскоўцаў расейска-нямецкага ляднсвэру. Магчыма, у руках Васіля Захаркі тады быў лёс беларускай дзяржаўнасці.

Бэрлін, люты 1920. Леанід Баркоў, кіраўнік беларускай місіі, ідучы адчыняць дзверы, спадзяваўся пабачыць што заўгодна. Месца, дзе было нанятае памяшканьне для місіі, рабілася ўсё больш неспакойным: наваколле пляцу Нолендорф і сама Моштрэсэ паступова ператвараліся ў галоўны асяродак бэрлінскага гау-жыцця. Розныя дзівосныя пэрсанажы грукалі ў дзверы ўдзень і ўначы з самымі нечаканымі просьбамі і прапановамі. Словам, чакаць можна было чаго заўгодна, але ня гэтага.

На парозе стаялі два прывіды ў абдраных палітонах, даўнавата ня мытыя і ня голеныя, зь недарэчнымі хатулямі. Трэба было моцна напружыць уяўленьне, каб пазнаць у іх старшыню Рады БНР Пятра Крачэўскага і ягонага намесніка Васіля Захарку.

Так лютаўскай раніцай скончыліся прыгоды, якія распачаліся ў сярэдзіне сынежня ў акупаваным паямамі Менску. Пасля бурлівых падзеяў 13 сынежня, калі на паседжанні Рады БНР адбыўся раскол, міжвольныя ініцыятары расколу і кіраўнікі неспрымірнай антыпольскай часткі Рады Крачэўскі і Захарка здолелі надзейна схаваша і ня трапіць за краты, як гэта здарылася зь іх папчэнікамі. Некалькі тыдняў давалася пражыць у менскім падполлі, не паказваючыся нікому на вочы і цалкам адышоўшы ад грамадзкага і палітычнага жыцця. Урэшце, схавашыся пад чужымі імёнамі і чужымі дакумэнтамі, Крачэўскі і Захарка ўцякаюць зь Менску і дабіраюцца да Бэрліна. Якія прыгоды ім давалася перажыць за тры тыдні дарогі — мы ўжо не даведземся ніколі.

Пунктам прызначэння Бэрлін быў абраны невыпадкова. Васіль Захарка правёў там амаль

увесь папярэдні 1919 г. і за гэты час навязаў нямала важных, хоць і даволі небяспечных кантактаў. Імкненне беларускіх палітыкаў заручыцца збройнай сілай для вызвалення Беларусі ад чарговай акупацыі часам прыводзіла іх да вельмі рызыкаўных камбінацыяў. Так, яшчэ ў 1919 г. Захарка вёў перамовы з генэралам Васілём Біскупскім — блізім папчэнікам будучай зоркі нямецкай палітыкі, маладога мастака Адольфа Гітлера. Дарэчы, падчас слаўтага піўнога пучку 1923 г. у Мюнхене менавіта Біскупскі будзе хаваць Гітлера ў сваёй кватэры. Увосень 1919-га беларускаму ўраду ў асобе Захаркі было запрапанавана прыняць на сваю службу 60 тысячаў вайскоўцаў расейска-нямецкага ляднсвэру, які тады дзейнічаў на тэрыторыі Латвіі. Што мог азначаць гэты «прыём на службу» і чым ён мог скончыцца — сёння сказаць цяжка, аднак, нягледзячы на пчодрыя абяцанні фінансаванага пляну, Васіль Захарка не наважыўся на такі непрадказальны крок.

Такім чынам, у лютым 1920-га Захарка з Крачэўскім ізноў у Бэрліне і зноў шукаюць выйсця з палітычных і фінансавых тупікоў. І, як на бяду, якраз у гэтым часе ў Бэрліне патаемна абмяркоўваюцца пляны вялікай расейска-нямецкай манархічнай змовы, на чале якой стаіць той самы генэрал Біскупскі.

Пляны Біскупскага, выкладзеныя ім крыху пазней у адмысловым мэмарандуме, выглядалі прыблізна так: супольнымі намаганнямі Чырвонай арміі, украінскіх і беларускіх партызанаў зьліквідаваць Польшчу і аднавіць межы 1914 г. Наступны этап — паўстанне чырвоных (насамрэч — белых) афіцэраў, уварожэнне ў Расею вайскавай дыктатуры, знішчэнне камуністычнага рэжыму ва Украіне сіламі партызанаў, у Беларусі — з дапамогай расейска-нямецкіх добраахвотнікаў, запрошаных беларускім урадам. Аднаўленне ў Расеі, Нямецчыне і Вугоршчыне манархіі, вышчыненне рэспубліканскіх рэжымаў на тое месца, якога яны заслугоўваюць.

Як адзначыў у сваім мэмарандуме Біскупскі, «урад Беларусі знаходзіцца ў кантакце з найвышэйшым камандаваннем Вайскавага Цэнтру». Чыны ўдзел беларускіх палітыкаў у бэрлінскай змове пацвярджае і

зьместам сакрэтнага ліста нейкага палкоўніка Купчынскага ачольніку дзейнай у Эстоніі Паўночна-Заходняй Арміі генэралу графу Аляксею Палену. Ліст гэты невядома якім чынам трапіў у рукі кіраўніка беларускай дэлегацыі на Мірнай канфэрэнцыі ў Парыжы Аўгена Ладнова.

Яшчэ адно сьведчаньне ўдзелу беларускіх палітыкаў у вялікай змове — ліст нейкага «Залескага» (як выяўлена тым самым Ладновым — сябра прэзідыюму Рады БНР Язэпа Мамонькі) сувязному манархістаў у Бэрліне расейскаму немцу доктару Гравэнгофу, дзе Мамонька-Залескі ўжывае адкрыты шантаж: «Скажэце немцам, калі яны зараз не дадуць нам неадкладнай фінансавай дапамогі, дык мы больш да іх зьвяртацца ня будзем і працу скіруем у другі бок. Давайце мне весткі, грошы патрэбныя тэрмінова, праца вялікая».

Паралельна з закуліснай працай у Бэрліне ў красавіку 1920 году кіраўніцтва БНР адкрывае другі сакрэтны дыпламатычны фронт: Васіль Захарка ў Рэвэлі, а пасля і ў Маскве пачынае перамовы з прадстаўнікамі балышавікоў, пра што ў нас яшчэ будзе нагода пагаварыць асобна...

Аднак усім шырокім плянам разгалінаванай міжнароднай змовы так і не было накіравана збыцця. Масква дамагаецца значных поспехаў на польскім фронце, аднак пасля «Цуду над Віслай» вымушана падпісаць з Польшчай мірнае пагадненне. Неўзабаве Рыскі мір падзеліць Беларусь напалам. Паводле падпісанага ў ліпені 1920-га расейска-літоўскага пагаднення, тэрыторыя на паўночны захад ад Мадэчна перададзена Літве. Ва Ўсходняй Эўропе ўсталяўваецца парадка, які спакойна праіснуе яшчэ два дзесяцігоддзі.

Мэмарандум Біскупскага і абодва кампраматныя лісты ў канцы 1920 г. надрукавала на сваіх старонках праская эсэраўская газэта «Воля России», што выклікала ў беларускіх палітычных колах у розных эўрапейскіх сталіцах грамадзкі змяшчэньне лякальнага маштабу.

Апошняя дзея ў гэтай блытані гісторыі адбылася 3 кастрычніка 1921 г. падчас беларускай палітычнай канфэрэнцыі ў Празе. Адмыс-

ловая камісія прадстаўнікоў розных напрамкаў беларускай палітычнай думкі абмеркавала справу абвінавачвання Ладновым Ураду БНР на чале з В.Ластоўскім у супрацоўніцтве з нямецкімі і расейскімі манархістамі і паставіла: «Разгледзеўшы дакумэнтальныя дадзеныя ў вышэйпамянянай справе (ліст палкоўніка Купчынскага графу Палену, дакумэнт аб манархічнай змове з генэралам Біскупскім на чале, ліст грамадзяніна Залескага да Гравэнгофа ды іншыя) і выслушаўшы інфармацыю ў гэтай справе грамадзянаў Ластоўскага, Мамонькі, Цыквевіча і Зайца, а таксама разгледзеўшы дакумэнт, у якіх грамадзянін Ладноў абвінавачваецца ў зносінах з французскай контравыведкай, — высьнілі:

1) Урад БНР на чале з грамадзянінам Ластоўскім ні ў чымся, ні ў асобе каго-колечы зь сяброў сваіх да манархічнай змовы з генэралам Біскупскім на чале ніякага дачынення ня меў.

2) Асабісты і прыватны ліст грамадзяніна Мамонькі, падпісаны псэўдонімам «Залескі», паводле свайго зместу і тону зьяўляецца вартым суровага зганьня, але факты, там паказаныя, зьяўляюцца проста ўсхваляючым сябе вымыслам і нічога ня маюць супольнага з тактыкай Ураду БНР.

3) Дзея аб'ектыўнага расьсьледаваньня справы Ладнова, запрапанавана яму грамадзкім судам.

Грамадзкі суд над Аўгенам Ладновым так ніколі і не адбыўся. Праз год ён падсумаваў дзесяцігоддзі сваёй гераічнай працы над выкрыццём сусветнай тэўтонска-масонска-балышавіцкай змовы ў аб'ёмістай манаграфіі пад загалоўкам «Агнём і мячом, голадам і хваробамі», дзе паўтарыў усё тое самае, толькі на 356 старонках. У сярэдзіне 20-х ягоны сьлед губляцца, а разам з ім губляцца й пэўная інфармацыя пра рэальны ўдзел беларускіх палітыкаў у сусветных змовах, але...

...Але нядаўна ў сталіцы адной усходнеэўрапейскай дзяржавы быў знойдзены архіў беларускай дэлегацыі на Парыскай мірнай канфэрэнцыі. Тысячы старонак, сабраных і адсартаваных Ладновым. Таму сёньняшняю гісторыю яшчэ рана лічыць скончанай.

Сяргей Шупа, радыё «Свабода»

Лявон Вольскі

Вось яны — з суровымі,
чырвонымі ад марозу, сонца,
ветру тварамі. Едуць на
Захад, на Ўсход, асвойваюць
тамтэйшыя рынкі. Стаяць на
гэтых рынках, настойліва
прапаюючы свой
традыцыйны тавар — гарэлку
і цыгарэты. Гэта «нашы» —
твае суайчыннікі, сустрачаў
зь якімі ты баязліва й
сарамліва пазьбягаеш, калі
прыяжджаеш кудысь за
мяжу. Зрэшты, гэта толькі
адна з катэгорыяў «нашых» —
найпрасцейшая й самая
брутальная.

Аднойчы ты стаў у чарзе на мытны надгляд на беларуска-польскай мяжы. Што ты меў з сабою? Гітару. Нейкія кампакты. Вяртатку. Простая беларуская бабуля, што стаяла перад табою, жалосна напрасіла цябе перавезці праз мяжу пакунак. Маўляў, там адна бутэлка, правязіце, калі ласка, дапамажыце старой. Ты пагадзіўся. І вось мытніца грэбліва разбірае змесціва пакунку. Дзеве бутэлек танныя брэндзі «Консул», нейкія рознакаляровыя ніты і яшчэ да халеры рознае лухты «на продаж». Ледзьве не паехаў «z rowrotom» праз тую бабульку з тэ пары нікому з «нашых» нічога не дапамагаў перавозіць, нягледзячы на жалосныя просьбы й модлы.

Ты разумеш, чаму заходнія суседзі ня любяць «нашых». Хто ж іх палюбіць? — іхнай гарэлкай часта трупіцца, іхныя цыгарэты кепска паляцца. Самі яны цыннічныя, страцілі палавыя прыметы, ня сочаць за сабою. Лаюцца, крычаць... Гэткія «людзі другога гатунку». Так іх і ўспрымаюць каронныя насельнікі. Зрэшты, мне падаецца, што калі гэтыя «нашыя» вяртаюцца дахаты (у Слонім, Ліду, Баранавічы), дык там кляз адбываецца чароўнае ператварэнне — яны зьяняцку робяцца мясцовай элітай. Забясцечаныя, з маёнткамі, аўтамабілямі й жыццёвымі выгодамі, набытымі праз дзесяцігоддзі цяжкае рынкавае працы.

«Нашыя» спачатку
чуваць, а потым ужо
відаць. Як звышгукавы
самалёт.

Нашыя

Неяк напярэдадні Калядаў ты патрапіў у белакоці гіпермаркет. Твой позірк увесць час спатыкаўся аб «нашых». Гэтыя «нашыя» — людзі сярэдняе заможнасці — прыхалі сюды «затарвацца». Першае назіранне: «нашыя» спачатку чуваць, а потым ужо відаць. Як звышгукавы самалёт. Яны вельмі гучныя. Ты чуеш:

— Васёк, бяжы сюды, тут халюўны сыр! — і бачыш, як дзесяць розных «васёкоў» і некалькі «васілісаў» кінуліся ў бок «халювы».

Яны перагаворваюцца, нібыта ў лесе, у грыбах:

— Пеця, а дзе ты браў гэтую фігню?

— Дзе-та там, зьлева, у канцы. «Нашыя» гэтак катэгорыі носяць футравыя шапкі, кажухі, маюць чырвоныя ад алькаголю твары і каламутныя вочы.

Паслухай, гэта ж твае суайчыннікі! Яны мусяць быць табе бліжэйшыя, чым гэтыя мясцовыя палякі, што пахлахліва й грэбліва пазіраюць на «затараную арду» з усходу. Чаму ж ты ўнутрана нітуешся цяпер з палякамі, а ня з нашымі, чаму табе так непрыемна і сорамна?

Неяк ты тры дні пражыў у адным белакоцім гатэлі, дзе галоўны «бонус» — некалькі вялікіх басейнаў, сауны, горкі, як у аквапарку. У тым гатэлі селяцца «нашыя» найвышэйшае катэгорыі. Бо нумары там досыць дарагія. Гэтыя «нашыя» вяртаткай і паводзінамі мала розняцца ад мясцовых жыхароў. Галоўнае іхнае адрозненне — мова. Яны не напружваюць сябе вывучэннем хоць бы нейкіх ключавых польскіх слоўцаў. Яны паўсюль і з усімі размаўляюць па-расейску, бо мяркуюць, што іхныя грошы забяспечаць разуменне іхнае расейскае.

Ты сядзіш у бары гатэлю і п'еш маленькае (0,3) піва. Назіраеш. Насупраць цябе за сталікам сядзяць два

АНАТОЛЬ КІШЧУК

польскія музыкі сярэдніх гадоў. На вуліцы перад гатэлем ідзе бясконцы канцэрт, бо гэта дзень, калі па ўсёй Польшчы ідуць бясконцыя канцэрты, акцыі — дабрачынны маратон, сродкі ад якога накіроўваюцца для дапамогі хворым немаўлятам. Музыкам трэба праз пару гадзінаў выхадзіць на сцэну. На дварэ халодна — зіма, — а граць трэба «пад фанэру», таму яны дазваляюць сабе выпіць па 100 гэклі. Сядзяць, нетаропна размаўляюць, пасмейваюцца. Неўзабаве да іх падыходзіць малады чалавек (відаць, што сын замужага бацькі, які разам зь сям'ёю жыве ў гэтым гатэлі) і на чысцоткай расейскай мове пытае:

— Извините, у вас закурить не будет?

Музыкі ветліва перапытаюць, што патрабуецца, бо не разумеюць па-расейску. А малады чалавек па-іншаму не размаўляе.

Ты ня ведаеш, чым гэта ўсё скончылася. Ты падымася і ідзеш у свой нумар. Хутчэй за ўсё, неяк яны паразумеліся і малады чалавек атрымаў сваю цыгарэту. Але чаму табе зноўку так непрыемна і сорамна? Чаму ты адчуваеш унутраную еднасць з польскімі музыкамі, а не з сваім суайчыннікам, які ўпотай ад бацькі вырашыў папіць піўка ў бары і выпаліць цыгарэтку? Чаму ты не дапамог гэтаму хлопцу паразумецца з палякамі, а замест гэтага падняўся ў свой нумар і гадзіну глядзеў нейкі польскі фільм? Невядома.

Наша Ніва / Радзё «Рацыя»

Усевалад
Гарачка

Н.

Ты — дзень веснавы:
Над голай зямлёю
Цёплае сонца.
І хто яго ведае,
Чаго у ім болей:
Абцягання?
Трывогі?
Вядома адно:
Ён — проста так,
Ненавошта.
А жыццё чалавечэе
Адбываецца побач:
Збываецца ўсё,
Чаму належыць збывацца.
Але гэта збоку,
А тут — дзень веснавы.

Маналёг старога паэта

С.Грахоўскаму

Чорным зрабілася неба.
І толькі зьнекуль адтуль,
З маладосці
Ліцца святло.
І кожны прахыты дзень
Зьлітае да ног
Каляровым лістком —
Радуе вока.

Восень 2002

Мікола Папека

Я памру не інакш
Як конь, які страціў зубы.
Звалюся, загнаны ў барэзны.
Я памру не інакш
Як налітае золатам лісьце,
Пазбаўленае моцы трымацца
На дрэве жыцця.
Я памру не інакш
Як краска, якой паспрыяла
Завянуць пчала,
Мёдам частуючыся.
Я памру не інакш
Як народзіцца ўнук,
А ва ўнуча народзіцца сын.
Я памру інакш...
Не чакаючы другога прышэсця.
Толькі ў гэтым жыцці
Рай і пекла...
І ўсё ж такі, як гэта ні балюча,
Я памру.

Лінова

Людка Сільнова

Дзеве кашулі

Вісяць
На тонкай вярочцы
Светабудовы
Твае зялёная і сіняя
Кашулі
(Мае любімыя)
Мокрыя...

Сушачца, мілы!

Васіль Аўраменка, Марілёў

П Р А - Б Е Л

Непазьбежнае падзенне ў будучыню

Як бы мы ні імкнуліся адасобіцца ад расейшчыны, яе культурны ўплыў ішчэ па інэрцыі моцна адбываецца на ўсіх правах беларускага інтэлектуальнага жыцця. Але сёння ўжо ёсць пэўны зазор між культурамі і на многія рэчы мы можам зірнуць зусім не па-расейску. Асабліва мяне пацяняюць казённым развагі пра «ісыцінну духоўнасць».

Манапалістамі й захавальнікамі яе абвешчваюцца выключна праваслаўныя славяне. «Ісыцінная духоўнасць» лічыцца: па-першае — антыподам заходняга мэракантылізму (нам грошай ня трэба, будзем беднымі й бязгрэшнымі), па-другое — уасабленнем жыццёвага ідэалізму (за ідэю мы гатовы на ўсё), па-трэцяе — сынонімам дагматычнага насядзвання старым звычаямі, які атвістэчным ці неадарэчным. Калі кіравацца гэтымі крытэрамі, дык свяцейшымі за Бога трэ было б лічыць біблейных фарысэяў, што неадступна трымаліся іудэйскіх законаў і «справядліва» пакаралі адступніка-Хрыста, які іх парухаў.

Але навошта нам чужыя праблемы? Навошта беларусам пакутаваць ад постімперскай ломкі, чачэнскага сіндрому, комплексу славянскай не-

паўнаўтасці ды іншых расейскіх немачаў? Хіба нам не хапае сваіх? Зноў жа — тыя грошы! Навошта іх так дэманізаваць? На мой погляд, гэта вельмі зручная рэч, патрэбная для жыцця, як і вопратка, дом, кампутар, а для банкіраў ці бізнэсоўцаў — увогуле сродак працы. Як ежа ці алькаголь, грошы могуць прыносіць і карысць, і шкоду. Але пры чым тут духоўнасць? Якім чынам вечна п'яны басак можа быць духоўна багачэйшым за непітушчага мільянера-працэголіка? Загану ў беднакоў няк ня менш, чым у багатыроў. Хіба што апошніх больш любяць ушчуваць журналісты й маралісты — і ня толькі славянскага паходжання.

А знакіты расейскі «ідэалізм»? Занадта вялікая захопленасць лобой ідэяй (хай гэта асушэнне балот,

захаванне сьвету) заўсёды тоіць у сабе небяспеку, вядзе прастай дарогай да гістарычнай дэградацыі. Таму «духоўнасць», што навешваецца сёння на рахманага беларуса, падобная да каменя на шыі ў тапельца. «Па-братарску» мо яно і гуманна — каб бедлага даўга не пакутаваў... Але сапраўднае духоўнасць ёсць не кансервацыя мёртвых дагмаў, а здольнасць адаптавацца да новых сацыяльных умоваў і адказаць на выклікі часу: распад камунізму, пашырэнне Эўропы, парозу паглынання алігархічна-імперскай Масквой. Як адказаць на гэтыя гістарычныя запыты, так і будзем жыць.

Духоўнасць для беларуса — ня крок у мінулае, якое і так зацягнула нас па самыя вушы, а памкненне ў

будучыню, спроба дасягнуць раўнавагі між наватарствам і традыцыяй. Гэта пастаянны пошук ісыціны і перманэнтная, пажыццёвая праверка гэтай ісыціны ў сабе. Духоўнасць — не каменная сьцяна, за якой хаваюць спархаленыя скары, а жыва-творны ахоўны слой, які не дае за-касьцянець духу, які злучае яго з на-вакольным сьветам і пераставае гэты сьвет ва ўнутранае сьвятло. Духоўнасць — той выратавальны пас, што зьмякчае удар ад падзення ў будучыню і рытуе нас да яе набліжэння. А тое, што падзенне гэта непазьбежнае і ў часе яго разьбіваюцца самыя непакісныя дагмы, сьведчыць гісторыя далёкая і блізкая, лёсы імперыяў, людзей і народаў.

